Acc. 8546 (1)
57

GEMMA PHRY-SIVS DE PRINCIPIIS ASTRONO-miæ & Coſmographiæ, Deq; vſu Globi ab eodem editi. Item de Orbis diuiſione, & Inſu-lis, rebuſq; nuper inuentis.

Kron 971

Væneunt cum Globis Louanii apud Seruatium Zaſſenum, & Antuerpiæ apud Gregorium Bontium ſub ſcuto Baſilienſi.

Digitized by Google

Candido Lectori Gemma Phryſius

S. D.

ET ſi multos præclaroſq; autores iamdudum non ſine magna omniū laude de Coſmographia deq; aliis id genus artibus ſcripſiſſe minime inficias ire poſſim, non tamen ob hoc candide Lector ὄνος ἐν πιθήκοις ut aiunt erimus, aut arrogantiæ & temeritatis nota digni cenſebimur, ſi poſt tātos tantæq; induſtriæ uiros, quales fuere Ptolemæus, Strabo, Stephanus, Mela, Plinius, & plures etiam noſtræ ætatis uiri doctiſſimi, tandem aliquid in lucem ædere tentauerimus, quandoquidem non eo ſunt à nobis animo incœpta, ut eos æquare ne dicam excellere conemur, quorum ego ſcripta ſarta tectaq; (ut dici ſolitum eſt) ſemper habui. Sed quum indies nouæ terrarum partes luſtrentur quarū hii autores non meminerunt nec tamen ideo culpandi, deinde etiam alia atq; alia regionum nomina ſuboriantur, quod ſanè non paululum tenebrarum ſtudioſis offundit, demum quia iam nuper Globum cum ſummo labore ex autorum ueterū deſcriptionibus & Hiſpanorum Luſitanorumq; nauigationibus delineatum æderemus, multoſq; qui eius præclarum atq; iucundum uſum ignorarent uideremus: Hiis inducti rationibus uno quaſi faſce non omnia ſed præcipua autorum & ueterum & recentium placita de regionum diſtinctionibus compræhendimus, uſumq; noſtri globi (Laconiſmo quodam) explicuimus, ne Lectoribus aut emptoribus Globi noſtri id eueniret, quod Gallo gallinaceo apud Æſopum, aut Graculo cum fidibus ut ſolet dici. Scio tamen futuros, ut ſuus cuiq; mos eſt, qui meam breuitatē culpabunt, alios qui omnium demonſtrationes deſyderabunt quorum hic mentionem facio, ſed eos triti iamdudum prouerbii meminiſſe uelim, quod dici ſolet: Vt poſſumus quando ut uolumus non licet. Potuiſſem equidem diffuſiſſime omnium regionū naturas, urbes, & minima quæq; ex diuerſis autoribus collegiſſe, uariiſq; figuris libellum exornaſſe, uerum non tulerunt temporis breuitas & negociorum impedimenta. Hiis ergo candide Lector (quantulacunq; ea ſint) te quietum eſſe uelim donec & temporis ratio & grauior ætas alia ſuppeditarint Vale. Ex Antuerpia decimoſeptimo Calendarum Octobris Anno.

1530.

PRIMÆ PARTIS DE PRINCIPIIS Coſmographiæ, Caput primum.

CVum omnis quæ a ratione ſuſcipitur de aliqua re inſtitutio, debeat a definitiõe proficiſci, vt lepide ait Cicero Officiorum lib. 1. videbimur non abs re, definitiones aliquot & diuiſiones eorũ quorum ſæpe mentionem facturi ſumus (rem in pauca conferentes) præmittere, vt intelligatur id de quo narramus. Mundus igitur eſt cœlum & qcquid eius ambitu continetur, Eius duæ præcipuæ ſunt partes, Ætherea ac Elementaris. Illa decẽ orbes continet, quorũ ſuperior ex ordine inferiorẽ ſua periphæria complectitur. Extremus & decimus orbis primũ mobile dicitur, id continuo curſu ab ortu in occaſum p meridiẽ labitur, deinde per ſeptẽtrionẽ rurſus ad ortũ, quẽ motum. 24. horarũ ſpatio conficit, & ſecũ oẽs inferiores orbes impetu rapit, Inferiores vero in aduerſum obliquo meatu nituntur, adeo vt q longiori interuallo ab illo primo diſſideãt, iſ velociori curſu motũ ſuum aduerſum peragãt, Noni enim orbis (qui aliјs cœlum aqueũ vel criſtallinũ dicitur) inſenſibilis eſt motus contrarius, quippe qui. 49. millibus annorũ finiatur. Octaui vero q & cœlum proprie dicitur, itẽ firmamentũ, vel ἀπλανής ſecundũ Græcos a conſtantia motus vt putabant veteres, in. 7. millibus annorũ. Supra etiã firmamentũ nullos extare orbes Cicero & plures ante eũ opinati ſunt, quos tamẽ ratione motus Mathematicorũ inuenit ſagacitas. Reliqui orbes inferiores planetarum vel ſtellarũ erraticarũ ſunt, ſinguli vnam tantũ circũferentes ſtellam, nam oẽs aliæ in octauo cœlo fixæ ſunt, Primus ab octauo Saturno tribuitur, Proximus Ioui, Tertius Marti, Quartus Soli, Sequẽs Veneri, Penultimus Mercurio, Infimus Lunę orbis eſt, qui ſua ſuperficie cõcaua hunc mundum inferiorẽ aut elementarẽ partem ambit. Conſtat hæc ex quatuor elementis, & oĩbus quæ actione horũ in inuicẽ ex ipſis cõſtantur. Elementorũ ſupremũ ignẽ, proximũ vero aerẽ eſſe etiã pueris notũ eſt. Aqua vero & terra ſimul vnũ corpus ſphæricũ efficiunt, prouidente id naturæ opifice, q humanæ potiſſimũ cõſulens cõmoditati fecit aliqua parte terrã eminere, alia vero aquã, ita tamẽ vt Sphæram conſtituant vt euidentiſſime in defectu lunari videre licet. Habet autẽ ſeſe terra ad

Mundus

Ætherea pars

Elementaris pars

cœlum veluti punctum, nam cœlum vndiquaq; non plus nec minus dimidia parte conſpicuum eſt. Atq; hæ præcipuæ partes ſunt mundi, quas alij cum cœlo deorum quod ſupremum eſt, quindecim diſtinguunt.

Caput. II. De Circulis Sphæræ.

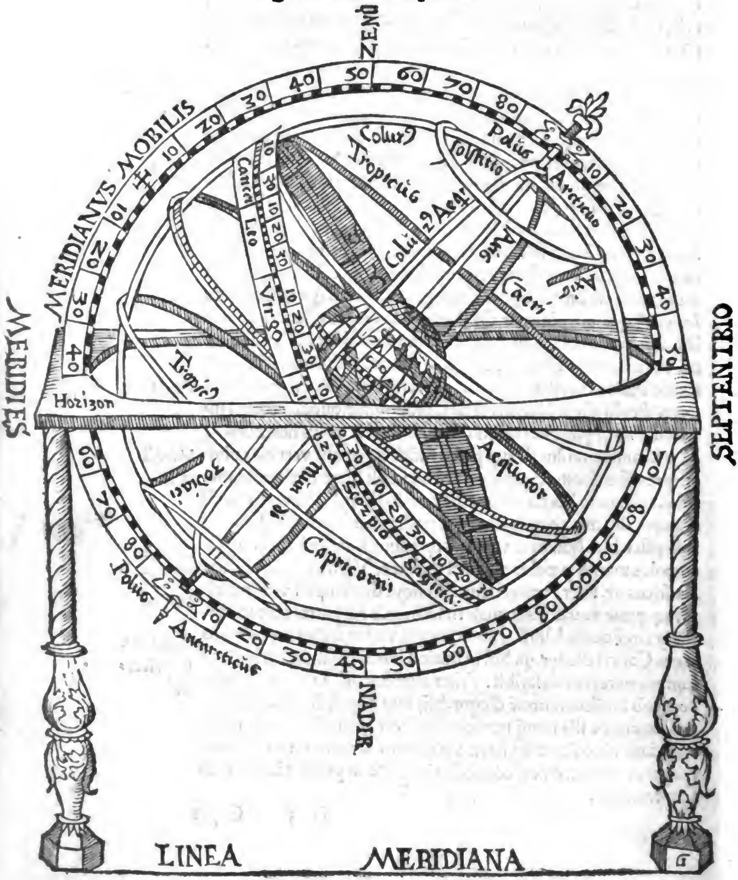
SPhæra ſolidū eſt corpus, vna ſuperficie contentū, in cuius meditullio punctū imaginamur quod centrū dicitur, a quo puncto omnes lineæ ad peripheriā ductę æquales exiſtunt. Axem ſphæræ vocant autores lineā rectam quæ ſphærā per æquas ſecat partes, & ſup cuius extremis terminis eadem motū perficit, Dicuntur quidē talia puncta, poli, cardines, aut vertices, Et cū duæ ſint extremitates lineæ rectæ, altera polus arcticus, ab arctis ſiue vrſis dicitur, altera polus Antarcticus ſiue Auſtrinus: circa tales vertices motus primi mobilis pficitur. Æquinoctialis vel Æquator, eſt circulus ſecundum omnes ſui partes æquali interuallo ab vtroq; polorū diſtans, & rectos angulos cū axe mundi conſtituens, ſic dictus, qa ſol ſub eo motus, vbiq; gentiū, diē nocti æqualem facit. Zodiacus, ſignifer, aut obliquus circulus eſt, q cū Sphęram & Æquatorē per æqualia ſecet vna ipſius pars verſus ſeptentrionem altera verſus auſtrū declinat ab Æquatore ſpatio. 23. partium & ſemiſſe quaſi, vbi longiſſime diſſidet. Diuiditur hic in duodenas partes quæ ſigna dicuntur, ſunt autē hæc noīa Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Piſces. Signorum quodlibet in. 30. partes aut gradus diſtinguitur, fit hinc vt totus circulus. 360. partibus conſtet, Gradus deinceps in. 60. minuta, Minutū in. 60. ſecunda, Secundum in totidem tertia, & ſic deinceps ad decima diuiditur: Simili fere modo quilibet circulorum maiorum Sphæræ diuiditur in quatuor quadrantes, Quadrans in. 90. gradus, Gradus rurſus vt prius. Sub ſignifero aūt in aduerſum primo mobili luctantur oēs orbes inferiores ſuper axe & polis proprijs diſtantibus a polis mūdi. 23. gradibus & ſemiſſe, atq; hic motus diuerſitatis temporum anni cauſa eſt, et augmenti & decrementi dierū, deniq; generationis ac interitus oīm rerum naturaliū vt philoſophice loquamur. Itē Zodiacus præter oēs circulos Sphæræ latitudinem habere intelligitur, propter errantiū ſyderū vltra citraq; digreſſionē, eſt autē hæc latitudo ſecundū alios. 12. ſecundū alios. 16 graduū. Mediā vero latitudinē linea diuidit quā Eclipticā vocāt

Axis *Poli* *Æquator* *Zodiacus.* *Signa*

eo q;

eo ꝙ ſol & luna cũ coniungũtur vel opponũtur ſub ea linea, defe *Ecliptica.*
ctũ luminis pati dicãtur, Sol tñ (quod nulli planetarũ faciũt) lineã
eclypticã aſſiduo ſequitur, adeo vt ne digitũ quidẽ latũ egrediatur.
Quattuor ſunt in Zodiaco puncta, duo ſcilicet in duabus ſectionibus æquatoris & zodiaci, vz in principijs Arietis & Libræ: hæc æqnoctialia vocãtur: Sol enim ſub ipſis cõſtitutus æqno *Æqnoctiũ.*
ctiũ conſtituit. Reliqua duo puncta inter media in principijs Cãcri et Capricorni, Solſtitialia appellãtur, eo ꝙ ſol cũ eo ꝑuenerit cõſiſtere videatur, horũ qđ ſeptẽtrionale eſt nobis æſtiuũ, auſtri *Coluri.*
nũ vero hybernũ dicitur, Antipodibus cõtraria ratio eſt. Coluri duo ſunt circuli ꝑ polos mũdi ꝓtracti, Sphærã ipſam & ſe inuicẽ in duo æqualia ſecantes. Horũ alter ꝑ pũcta ęqnoctialia ductus, *Horizon*
æqnoctiorũ: alter ꝑ ſolſtitialia ſolſtitiorũ dicitur. Horizon vel finitor (vt ipſũ nomẽ ſonat) eſt circulus q cõſpectã mũdi partẽ ab incõſpecta dirimit. Duplicẽ diſtinguunt: Rectũ q æquales angulos cũ Æquatore cõſtituit, Obliquũ q inæquales efficit: q vero talẽ habẽt hijs ſol & reliqua aſtra obliquo aſcendũt & deſcẽdũt motu. Variatur aũt obliquus horizõ in infinitũ ꝓ diuerſa hoĩm habitatiõe. Punctũ verticis, qđ autores Zenit appellãt, eſt quod ſcđ'z *Zenit*
perpẽdiculũ alicui loco in cœlis ſupraponitur, quodqꝫ æquali interuallo ab oĩ parte horizõtis diſſidet, vnde et polus horizõtis dr
Meridianus circulus dr q ꝑ polos mũdi et punctũ verticis cuiuſ *Meridianus.*
cũqꝫ regiõis ducitur, in quẽ cũ Sol inciderit ſupra horizontẽ, meridiẽ, infra vero horizontẽ, mediã noctẽ efficit. Dicti vero circuli maiores dicũtur, eo ꝙ ſphærã ꝑ æqualia diuidere intelligãtur ſuis ſuꝑficiebus. Minores vero quatuor ſunt, Duo polares eo ꝙ cir *Circuli Polares*
cũ polos mundi ꝑ polos zodiaci ducãtur, Vicinus polo arctico Arcticus dr, alter Antarcticus, Reliqui duo tropici vocãtur, ab *Tropici*
vtraqꝫ parte æquatoris, æquali tñ ſcđm oẽs ſui partes ab eodẽ diſtãtia circũducti. Horũ q ab æquatore verſus arctos recedit Tro *Cãcri cir.*
picus Cancri dicitur, qa Sol in initio Cancri cõſtitutus talẽ circulum motu raptus deſcribit. Alter, circulus vel Tropicus Capri *Capricorni.*
corni ob ſimilem rationẽ dicitur. Hij duo circuli limites Soli ſtatuti ſunt quos ille nunq̃ tranſcendit, licet ijdem limites ex motu trepidationis octauæ Sphæræ varientur: Verum eam rationem motus cum noſtro non conueniat inſtituto in præſentiarum miſſam facimus.

Figura circulorum Sphæræ.

Digitized by Google

Caput. III. De zonis & Climatibus.

OMnes itaq; iamdicti circuli vt in cœlo finguntur, ita in ſubiectæ terræ ſuperficie eos deſcribi imaginandum eſt. Fit hinc vt quattuor minores circuli quinq; ſpatia in cœli & terræ ſuperficiebus diſtinguãt, quæ propter ſimilitudinẽ zonæ nominatæ Zonæ. ſunt. Duas extremas circulis polaribus intercluſas, antiqui non habitabiles ob rigidum perpetuo cœlum aſſeruere, Mediam ſimiliter ob intemperatum Solis ardorem, eſt enim inter duos tropicos intercluſa, Verũ noſtræ ætatis ſcriptores eã non ſolum habitabilẽ ſed temperatiſſimã eſſe & rationibus contendunt, & experientia comperti ſunt, reliquas vero duas zonas inter polares circulos & tropicos interceptas habitabiles temperataſq; eſſe liquido conſtat Diſtinguitur etiã terræ ſuperficies ſecundum aliam rationẽ, quanto enim aliqua regio latius ab Æquatore in alterutrã partẽ decli- Climata nauerit, tãto plus æſtate diei longiſſimę, et viciſſim hyeme noctis quantitas augetur, adeo vt quæ maxime diſtet ſcilicet. 90. gradibus, ea diem longiſſimã ſex menſiũ habeat, noctemq; diei æqualẽ: qui vero ſub ipſo Æquatore conſiſtunt, perpetuo diẽ nocti æqualem .12. horarum habent. Ratio huius diuerſitatis ex Sphæra materiali ob oculos poni poteſt. Ptolemæus igitur & alij claſſicorum ſcriptorũ pro diuerſa quantitatis dierũ variatione, diuerſas plagas terræ ſeu climata diſtinxere, ita ſcilicet vt tale ſpatiũ dimidiæ horæ quantitatẽ contineat, & in modum zonæ per totum orbem ab occaſu in ortum protendatur. Loca vero talibus climatibus ſubdita ipſis noĩa indidere, vt primũ clima ab Æquatore verſus polũ arcticum διὰ μερώης vel per Meroen vocatur, eo ꝙ mediũ huius climatis per Meroen (quæ eſt inſula Aphricæ Nilo circumfuſa) tranſit. Secundum per Syenen. Eſt autẽ Syene vrbs Ægypti tropico Cancri ſubdita. Tertium ꝑ Alexandriã vrbem ſcilicet in ora Aphricæ ſitã. Quartum per Rhodum. Quintũ per Romã vel ꝑ Helleſpontũ. Sextum per Pontum. Septimũ per Boriſthenis hoſtia. Hic vero fuit finis climatum antiquioribus, quippe regiones vlterius ignotæ erant. Addunt alij octauũ per Ripheos vel Meotidis paludes, Nonum per Daniam &c. Augetur quidem horũ climatũ diei prolixioris quãtitas vna ſemihora, hoc eſt, quotum quodq; eſt clima, tot ſemihoris dies eius maxima, ſuperat duodecim horas vt in initio primi climatis dies longiſſima continet. 12.

horas

horas, & ſemiſſem, In fine vero qui idem eſt cũ initio ſecundi climatis.13.horas. Sic ſi deinceps vnam ſemihorã addiderimus pro ſingulis climatibus habebimus ſemper quantitatem diei maximæ pro tali climate. Quod nunc diximus de Climatibus ſeptentrionalibus eadem ratione de auſtrinis intelligi volumus, niſi ꝙ hęc proprijs non appellantur nominibus, ſed per contrarium vt ἀντι διὰ Μερώης, ἀντι διὰ συήνης &c.

Caput. IIII. De Parallelis.

PAralleli ſunt circuli æquo a ſe inuicem diſſidentes interſtitio, adeo vt ſi in infinitum protrahi intelligantur nunq̃ ſeſe mutuo contingant. Varij poſſunt adſignari in Globo paralleli, verum Ptolemæus, quem in oĩbus nobis imitandum ſtatuimus, 21. parallelos ſeptentrionales deſcripſit, ea fere ratione qua Climata diximus terminari, niſi ꝙ Climata per mediæ horæ ſpatia procedant, Paralleli vero per quadrantes tantũ: hoc eſt, ſicut initium vnius climatis, pręcedentis initium vincit vna ſemihora, ita parallelus præcedentem quadrante ſuperat, vſqꝫ ad decimũquartum parallelum, cuius longiſſima dies eſt quindecim horarum & ſemiſſis, vt ex ordine parallelorum quiuis facile ſupputauerit. Hinc vero per medias horas ad vndeuigeſimũ vſqꝫ parallelum inceditur, cuius maxima dies continet.18.horas. Demum additione integræ horæ ad.21. parallelum deuenitur, qui per Thylen inſulam tranſit. Huius diei maximę quantitas.20.horas continet. Vlterius Ptolemæus non diſtinxit, quandoquidem ignotum erat quicquid telluris ab Aquilone vltra parallelum per Thylen protractum deſcribitur, licet tamẽ vlterius quantitate vnius horæ addita ad vigeſimumquintum, deinde menſis exceſſu ad.30. parallelum deuenire. Quantum vero paralleli & climata ab inuicem & ab æquatore diſtent, lucidiſſime in Globo noſtro videre licet. Poſſemus alioqui id ꝑ tabulas & figuras ob oculos ponere.

Caput. V. De Longitudine locorum.

DVplices ſunt in Globo quem ad ſimilitudinem terræ effingimus circuli, Pars enim per polos mundi deinde per cuiuſuis loci punctum verticis protrahi intelligitur, tales meridianos appellari non eſt dubium, omneſqꝫ in polis mundi coire, & per quemcunqꝫ locum duci poſſe, eoſdemqꝫ terminos eſſe longitudinis regionum. Longitudo itaqꝫ regionis aut cuiuſcunqꝫ loci,

Longitudo

eſt

eſt portio Æquatoris inter meridianum talis loci,& meridianum qui per inſulas fortunatas ducitur,intercœpta: Nam ab hijs inſulis initium longitudinis ſumitur, progrediendo ab eis verſus ortum vſq; in eundem locum. Noſtro autem Globo.24.meridianos inſcripſimus, quorum bini quilibet proximi ſpatium vnius horæ intercludunt:Et loca talibus ſubiecta meridianis,vnius horæ interuallo diſſidere certum eſt:Hoc eſt orientalior eorum,meridiem,mediam noctem,eclipſes lunæ,coniunctiones & oppoſitiones luminarium,vna hora prius habebit q̃ occidẽtalior.Si vero per duos meridianos deſcriptos diſtiterint,vel ſi.30.gradibus in longitudine ab inuicem elongata fuerint,duarum horarum talis differentia oppoſitionum conſtituetur: Vnus deniq; gradus differentiæ longitudinis quattuor minuta horaria conſtituit. Ex hijs paululum etiam inſtituto Arithmetices diſciplinis cætera colligere dabitur,ſiue.10.ſiue.40.graduum hæc diſtantia,quæ differentia longitudinis dici conſueuit reperiatur.

Caput.VI. De Latitudine locorum.

ALtera pars circulorum Globi,circum polos mundi, & æquali vndiq; ſecundum Æquatorem & ſe inuicem protractu circumducitur. Tales quidem paralleli dicuntur, & ſimili ratione per quemcunq; locum ſecundum loci ipſius ab Æquatore receſſum deſcribi poſſunt,& hij latitudines regionum finiunt. Eſt autem latitudo,arcus meridiani cuiuſcunq; loci,inter Æquatorem & parallelum qui per eiuſdem loci punctum verticis ducitur interclufus,Hãc æqualẽ eſſe eleuationi polari ſupra horizontẽ nemo dubitat: Nam ſi quis ſub Æquatore conſiſteret (cum medium cœli tantum conſpicuum ſit)vterq; polorum horizonti applicaret:Si vero idem in alterutram partium puta ſeptentrionem vel auſtrum digrederetur,tantum ipſi alter polorum ſupra horizontem emineret,quantum iã punctum verticis ipſius ab Æquatore declinaret,quipqe ſi punctum verticis ad polum vſq; deuentum eſſet:hoc eſt,ſi quadrante circuli ab Æquatore diſſideret:iam Æquator vice mutata vndiq; horizonti applicaretur. Patet ergo eandem eſſe latitudinem regionis & eleuationem poli ſupra horizontem,differre tamen ratione:Nam eleuatio poli, eſt arcus meridiani inter polum mundi & horizontem cuiuſcunq; loci interceptus,latitudo autẽ dicta eſt. Latitudo igitur regionũ ab Æqua

Latitudo

Eleuatio Poli.

Digitized by Google

tore in auſtrum vel ſeptentrionem ſupputatur, quis Glareanus di xerit a ſeptentrione in auſtrum, longitudo autẽ ab occaſu in ortũ.

Caput. VII. De diuerſis habitationum noĩbus.

Amphiſcii. Heteroſcii. Periſcii

EX vmbrarum ratione tria habitationum nomina oriuntur, Amphiſcij ſcilicet, Heteroſcij, & Periſcij. Amphiſcios vo cant autores, quorum vmbræ in vtramq; partem, puta Auſtrum & Boream iaciuntur. Heteroſcios quorũ vmbræ in alteram tan tum vergunt partem. Periſcij vero ſunt quibus vmbræ in modũ molarum circumgyrantur. Sunt autem tales quicunq; ſub zonis extremis habitant, vt Pilappi & vicini. Heteroſcij vero ſunt qui cunq; in zonis temperatis ſcilicet inter circulos polares & tropi cos habitant, vt Itali, Hiſpani etc. Amphiſcij demum ſunt quorũ inter duos tropicos aut ſub torrida zona habitatio eſt, vt Æthio pes, Arabes, & Indi. Rurſus populi ad inuicem collati, aut dicun tur Periœci, aut Antœci vel Antipodes.

Periœci.

Periœci vel circumco læ dicuntur, qui ſub eodem climate et parallelo, & ſub eodem me ridiano continentur, ſed inter eos mediat polus mundi: Hijq; ean dem rationẽ temporum anni habent, quippe cum illis hyems eſt, etiam hij hybernantur: Verum in horarum ſpatijs multum diſtãt, nam cum illis media dies eſt, hijs concubia nox ingruit. Tales fe re ſunt inſularum fortunatarum incolæ cum Sinarum populis.

Antœci.

Antœci ſunt quorum ſitus eſt ſub meridiani alicuius eadem me dietate: Verum parallelus vel latitudo vnius regionis tantum ab Æquatore verſus auſtrum, quantũ alterius punctum verticis vel latitudo verſus Septentrionem cedit. Sic Ægyptij cum extremis Aphricæ habitatoribus Antœci dicuntur. Et hij ſimul in contra ria anni tẽpora incidunt, hijs enim hyeme exiſtente, illi æſtate fru untur: Verum cum eadem longitudo ſit vtriuſq;, eodem eis mo mento meridies & media nox apparet.

Antipodes

Demum Antipodes dicti q inuicem veſtigia obuertant: eidem meridiano & contrarijs pa rallelis æquali tamen interſtitio ab Æquatore deſcriptis, ſubijciũ tur: Hijs contraria omnia accidunt, hyems & æſtas, dies ac nox, ortus & occaſus, habent eundem horizontem, ſed oppoſita hemiſ phæria, Ita Americæ extremi verſus meridiem habitatores Anti podes dicuntur Tectoſacibus Schithiæ populis: Verum tales re ipſa exiſtere, multi præcipue Auguſtinus & Lactantius præter fi dem eſſe contendunt, licet iam experientia cõpertum ſit. Lactan

tius

Digitized by Google

tius alioqui philoſophus non vulgaris,ea ratione potiſſimum moueri videtur,ꝙ cœlum terra inferius eſſe non poſſit,cum interim quid inferius ſit aut ſuperius reſpectu totius machinæ mundi, videatur ignoraſſe. *Lactantii opinio*

Caput. VIII. De Ventis.

SOlent etiam regiones ad inuicem comparatæ per ventorum ſitus aut ſecundum plagas mundi deſcribi. Vt cum dicimus: Hyſpania habet ab ortu Pyrenæos montes & Galliam. Item Germania clauditur ab occaſu Rheno fluuio &c. Tali via Geographi fere oĩm locorum ſitus deſcribunt,& huius cognitio plurimũ ex re nautarum eſt, qui longinquas adire regiones conantur. Coſmographi vero ex ſuperiorum conſideratione regiones diſtinguunt,ceu per parallelos,meridianos,& ſimilia: vt cum dicimus,Roma habet latitudinem.41.partium &.50.minutorũ,longitudinem.36.partium & trientis. Talem differentiam Coſmographiæ & Geographiæ Ptolemæus lib.1.cap.1 adſignat. *Coſmographi.* Eſt autem Ventus ſecundum Phiſicos,exhalatio calida & ſicca,lateraliter ſecundum terram mota: Sortiuntur vero ſua nomina pro diuerſis a quibus impelluntur mundi partibus. *Ventus* Vbi notandum ꝙ cuiuſq; regionis horizon in.12.ſpatia diuiditur,quæ ventorũ nominibus inſcribuntur. Quatuor principales ſunt venti, Apheliotes vel Subſolanus, flans ab ea parte qua Sol in æquinoctijs oritur,hic idem Leuans nautis dicitur. Zephyrus vel Fauonius ab occidente irruit,hunc nautæ Ponentem vocant. *Ponens* Aparctias vel Septentrio a polo procedit,Hydrographis Trãſmõtanus dictus. Auſter vel Nothus a meridie oritur. Horum autem quilibet binos ſocios ſibi collaterales habet: Subſolanus enim Cæciam vel Helleſpontium verſus Septentrionem, Eurum vel Vulturnũ ab alia parte iunctos habet. Zephyro Lips vel Africus ab Auſtro iungitur, Iapyx vel Corus ab alio latere. Septentrioni Boreas vel Aquilo vicinus eſt verſus ortum: Thraſcias, Circius vel Gallicus verſus occaſum. Auſtro Libonotus ab occaſu, Euronotus vel Euro Auſter ab ortu adiacet. Nautis alia ratio ventorum eſt, Hij enim horizontẽ in.32.partes diuidunt aut in.16.ventoſq; ſuis nominibus diſtinguunt. De qualitatibus autem ventorum hoc ſciendum eſt, Subſolanum cum duobus ſocijs calidæ & ſiccæ eſſe naturæ: Zephyrũ frigidæ & humidæ: Auſtrũ cum vicinis vtrinq;

ſocijs calidum et humidum, ideoq; tonitruoſum, peſtiferum, et inſaluberrimū: Septentrionem econtra frigidum & ſiccū, & oībus modis animantibus, frugibus non æque ſalubrem.

Caput Nonum generalia quædam ſubnectit.

QVum terræ ſuperficies non vna ſit, ſed diuerſis marium ſinubus pfoſſa, atq; adeo penitus interrupta: Autores eā partem quæ vndiq; maiori ſuperficiei coniuncta ſit, Continentē

Continēs vocauerunt vel terram fixā, vt ſunt Europa, Aſia, & Aphrica.

Inſula Inſulam autē vocauerunt plagā terræ vndiq; oceani fluctibus circumfuſam, & a maiori parte habitabilis portionis diſſectam, vt

Peninſula Anglia, Sicilia, Creta &c. Peninſulā vero quaſi pene inſulā, quia non tota mari circundata eſt, ſed anguſti protractu maiori parti terræ habitabilis connectitur: Huius exēpla ſunt Italia, Peloponneſus, Taurica cherſoneſus &c. Partem deniq; eam qua peninſula continēti adhæret, Iſthmū appellari vidimus. Eſt enim Ισθμος

Iſthmos anguſtus quidam terræ tractus inter duo maria compræhenſus. Sunt infinita præterea nomina Geographis vſitata, quæ omnia definire Grammaticorū magis eſt q̄ Coſmographorum: vt ſunt Regio, Regnum, Prouincia, Gens, Populus &c. Itē Mons, Promontoriū, Vallis &c. Rurſus aquarū multiplicia noīa, Oceanus, Mare, Fluuius, Flumen, Riuus, Palus, Lacus, Sinus, & ſimilia.

SECVNDA
PARS DE VSV GLOBI.

Caput primum De Globi partibus.

CElibatis theorices huius artis principijs, ad praxim accingimur, quam & ſi varijs multiſq; inſtrumentis poſſemus docere, cum tamē inter oīa nullum tam perfectum, tam generale ſit, quod tantū præſtare poſſit, quantū corpus ſphæricū ad ſimilitudinē vniuerſi confectum, omiſſis omnibus alijs hoc arripiemus, quod citra omnia fere alia, omnem huius artis vſum indulgere poſſit. Principio itaq; tale

orpus

corpus ſphæricum, quale ſumma diligentia, nec minori artificio *Circuli*
nuper conſtruximus, oẽs circulos ſphæræ habet, alios tamen vt *ſphæræ*
Æquatorem, Tropicos, Parallelos &c. in ipſa ſuperficie conuexa
globi: Super quibus quanto potuimus ſtudio Regiones, Inſulas,
Montes, & Fluuios, adſcriptis paſſim nominibus, ſeruataq; horũ *Regiones*
exactiſſima ad inuicem ſymmetria, produximus. Præterea vt am-
pliori vſui foret, ſtellas impoſuimus, non quidem omnes, ſed tan-
tum potiores, quæ ſcilicet Aſtronomis & Coſmographis inſerui-
unt. Porro iuxta primum Meridianorum qui per inſulas fortuna
tas ducitur, adſignauimus gradus latitudinum ad polos vſq;: Iu-
xta eoſdem vero gradus in parte ſeptentrionali, climata & paral- *Latitudo*
lelos ſecundum ſuas ab Æquatore diſtantias, qui eandem etiã ra-
tionem diſtantiæ verſus Auſtrum habere debent intelligi. In au-
ſtrali vero parte eiuſdem meridiani adiecta ſunt miliaria Italica
tribuenda vni gradui longitudinis extra Æquatorem, ſecundum
diuerſam latitudinis rationem: ex quibus proportio parallelorũ
ad Æquatorem colligi poteſt: Quanto enim Parallelus remotior
ab Æquatore fuerit, tanto ſtrictior euadit. Per hæc etiam ex itine-
rum interuallis, longitudinis aut latitudins, cognito altero horum
& angulo poſitionis, quantitas haberi poteſt, licet difficili modo
ac via. Sed talis globus parum vtilitatis præſtiterit, niſi accedant
præterea orbes æneì vel ex quauis alia materia firma conſtructi,
in quibus talis globus moueri poſſit. Hos autem extra corpus
ſphæricum applicare oportebit. Primum itaq; neceſſe eſt vt ex
ære ferro vel ligno conſtruatur meridianus, diuiſus in quater. 90. *Meridia-*
gradus, quibus etiam poſſent adſignari climata & paralleli, niſi *nus.*
hæc in globi ſuperficie locaſſemus. Huic meridiano affigetur
globus axe quodam ferreo vel duobus clauiculis tali arte, vt ſi
globum circumducas, etiam axis cum globo rapiatur. Præterea *Cyclus ho-*
ad eundem meridianum cyclus quidam pro arbitrio magnus ad- *rarius.*
aptabitur circum polum mundi arcticum, diuiſus in vigintiqua-
tuor horas, diceturq; ob hoc cyclus horarius. Inſuper cum axe & *Index*
globo, circumagetur index horarius per cycli horarij ſpatia.
Appoſcit hic Meridianus Horizontem ligneum, in quo ſecun- *Horizon*
dum eleuationem poli circumduci poſſit. Continebit idem in
ſua ſuperficie quæ lata erit duodecim plagas mundi, Menſium
dies, cum Zodiaci ſignis & gradibus correſpondentibus.

Quarta altitudinum. Deeſt iam operi quadrans circuli ex lamina ænea ſecundum globi gibboſitatem formatus, hunc alij quartam altitudinis vocant. hic inſtrumento quodam exemptili quod puncti verticis vicem adimplebit, meridiano affigetur. *Circulus poſitionis* Item circulus poſitionis qui ſemicirculus eſt affixus horizontis & meridiani duabus ſectionibus, exemptilis etiam, vt ab vna medietate in aliam trãsferri poſſit: hic Aſtrologorum iuditijs inſeruit. *Angulus ſphæricus.* Demum angulus ſphæricus pro vmbra ſolis iacienda. Profecto talia inſtrumenta nõ tam apte deſcribi q̃ demonſtrari ad oculum poſſunt. In fronte libelli omnia fere depinximus.

Caput. II. De vſu Globi generali.

QVantum vtilitatis, quantum delitiarum ac iucunditatis adferat Globus hunc in modum inſtructus, difficile fuerit credere inexperto: Nam ſuper alia quæuis inſtrumẽta facilem vſum eumq; amplum præbet Aſtronomis, Geographis, Hiſtoriographis, Legumperitis, Grãmaticis, Naucleris, & cuiuis hoĩm generi vtilis, & præter hæc gratiſſimus ſua forma exiſtit. Vt autẽ alienis partis meo nonnihil parcam labori, magnam vſus partem explicabit libellus qdam Ioannis Schoner de vſu Globi aſtriferi, qcqd enim ibi ſuo globo adſcribit id totũ, immo plus hic noſter efficiet. Docet enim ille libellus qua arte per Globum inueniãtur Locus Solis in ſignifero, Eleuatio poli, Linea meridiana, Horæ diurnæ ac nocturnæ, Quantitas dierum, Ortus ſolis & occaſus, Aſcenſiones rectæ ac obliquæ, Declinationes, Horæ inæquales, Quam partem mundi ſol vel quoduis ſyderum occupet, Quomodo cognoſcantur noĩa ſtellarum viſu e cœlo apprehenſarum. Docet item duodecim cœli domicilia diſtinguere, Deinde ſcd'm ea ſignificatorem dirigere, Demum horoſcopia aut in plana horizontis ſuperficie, aut in muri ad perpendiculum erecti planitie deſcribere, & plura quę venuſtius deſcribi vix poſſent niſi fortaſſis compendioſius. Verum quũ noſter Globus multo plura pręſtare poterit, & præterea ille quædã omiſerit quæ aut faciliori via inueniri, aut quæ per noſtrum Globum commodius q̃ per alium haberi poſſint, viſum fuit nobis non incongruum omnem huius inſtrumenti vſum q̃ poterimus breuiſſimis regulis ſubnectere, nec quidem hoc illi ignorantiæ, aut mihi arrogantiæ ducendũ volo: Fit enim plerumq; vt non omnia poſſimus oẽs, faciliuſq; ſit

Digitized by Google

rei inuentæ aliquid addere,q̄ latentem primitus adinuenire.

Caput.III. Quomodo locetur Globus ſecundum plagas mundi.

DOcet hanc rem Ioannes Schoner per meridiei obſeruationem,itemq́ꝫ horoſcopij cuiuſdam quem compaſſum dicunt adiumento: Verum quouis tempore diei ſole tamen radiãte abſq́ꝫ compaſſo votis tuis potieris,cognitis tamen latitudine regionis & loco Solis ſub ſignifero. Hijs igitur conceſſis,meridianum mobilem cum Globo eidem affixo circumagito,donec polus tot gradibus ſupra horizontem emineat,quot latitudo tuæ regionis cõtinet,adiunctoq́ꝫ ſtilo anguli ſphærici, aut quocũq́ꝫ alio ſecundum angulos rectos ſuper loco ſolis in Globo ſignato, ſedem Globi cum globo huc atq́ꝫ illuc circumducito, donec ſtilus e regione Soli locatus,nullam penitus vmbrã in globi ſuperficie conuexa proijciat:tum enim omnes plagas mundi ex eiſdem in horizonte deſcriptis,aut per meridianum exteriorem cognoſces Præterea omnem ſitum cœli,ſydera aſcendentia & ſubmergẽtia, horam diei,duodecim domicilia & multa alia. Illud tamen ſtudioſe obſeruaſſe oportuit,vt latus Globi orientale ſoli,dũ ab ortu ad meridiem incedit,obijciatur: Occidẽtale vero eidẽ meridiem relinquenti. Vbi vero ſemel huiuſmodi ſitum exactiſſime adinueneris,licebit ſecundum eum in infima parte ſedis globi compaſſum dirigere ac firmare,vt deinde perpetuo die ac nocte artẽ hãc locandi globum ſecundum cœli aſpectum reſpondentem,in prõptu habeas. Hæc Ioannes Schoner non habet in ſuo libello, cum tamen mihi periclitanti primum compaſſi ſitum inuenire, plurimum fecerit negotij. *Obſeruandum.*

Caput.IIII.De loco Solis inueniendo.

IN horizonte deſcriptos eſſe ventos, ſigna zodiaci & menſes cum ſuis diebus diximus : ex hijs igitur locus Solis petendus eſt:quodcunq́ꝫ enim ſignum,& quicunq́ꝫ gradus ſigni diei tuę in qua locum Solis quæris reſponderit,is eſt locus Solis eo die et eo menſe: Verum in anno biſſextili ſi poſt vigeſimumoctauũ diem Februarij locum Solis quæras, ſp vnus dies adijciendus eſt diei præſcripto:vt ſi quæras locũ Solis vndetrigeſimo Februarij, accipias gradum qui reſpondet primo diei Martij,ſcilicet vigeſimũ Piſcium &.50.mi. Et ita deinceps agendum ad finem vſq́ꝫ anni.

Extra-

Ex radiis ſolaribus

Ex radijs ſolaribus ſimiliter inuenitur locus Solis, verum non tã exacte, hoc pacto. Conſtituatur globus in plano vt ei ſecundum perpendiculum inſiſtat (quod facile per ꝑpendiculũ animaduertitur quod ſedi globi conſueuimus addere) deinde vbi meridiem Sol pertigerit, locato globo ſecundum eleuationem poli, & ſecũdum plagas mundi, applicetur Gnomo ſphæricus lineæ eclipticæ apud meridianum circulum, & eo vſq; circum agatur globus ſede immobili permanente, donec ſtilus gnomonis omni vmbra careat, eo tamẽ obſeruato ꝙ gnomo inter voluendũ ab ecliptica & a meridiano nõ recedat, ſed lineam eclipticam vel aſcenſu vel deſcenſu imitetur: præterea vt ea medietas eclipticę ſoli obuertatur quẽ ſol eo tẽpore ꝑagrat, ſcilicet vel a Capricorno ad Cancrũ vel hinc ad Capricornum. Vbicunq; autem ſtilus gnomonis cõſtiterit in ecliptica linea nullam proijciens vmbram, ibi eſt locus Solis eo die.

Caput. V. De Latitudine Regionum.

LAtitudinem regionis eandem eſſe cum eleuatione poli diximus: quam ſic inuenies. Obſerua donec Sol meridiem attigerit, deinde Sole lucẽte globum in plano conſtitue q̃ rectiſſime & eo vſq; cum ſede circumducas quo meridianus circulus Soli obijciatur, hoc eſt, vt nullam vmbram in latus proijciat, ſed ſub ſe: quibus actis locum Solis lineæ meridianæ, & gnomonem ſphæricum loco Solis applica, demum ſede globi permanẽte, globum cum meridiano & gnomone ſphærico ſurſum deorſumue circumagas, donec gnomo ſphæricus nullam vmbrã in latus proijciat: Tunc enim ſi gradus numeraueris, qui ſunt inter horizontẽ et polum arcticum globi, habebis eleuationem poli regionis propoſitæ. Noctu vero ſi idem per ſtellas fixas libet inuenire ita agito. Accipe per quadrantem aliudue inſtrumentum altitudinẽ alicuius ſtellæ cognitæ maximam, hoc eſt dum ea circa meridiẽ conſtituta fuerit. Quã vt accepiſti fac vt eadem ſtella in globo deſcripta, eandem altitudinem ſupra horizontem habeat, quam eam in cœlo habere comperiſti, extollendo ſcilicet globum cum meridiano, vel deprimendo, donec tot ſint gradus meridiani inter ſtellam ipſam & horizontem, quanta fuit altitudo illius cœleſtis inuenta, & quot rurſus gradus numeraueris inter horizontem et polum a parte ſeptentrionis, tãta eſt latitudo regionis in qua hęc experiris

Noctu.

periris. Addam iam aliquid quo citra lineæ meridianæ exactam obſeruationem aut horarum cognitione, quouis momento noctis eleuationem poli licet addiſcere. Hoc tentaturus accipio duarum vel trium ſtellarum altitudinem per quadrantem, eodem momento, earum inquam ſtellarum octaui orbis, quarum vna verſus ortum altera verſus occaſum ſita eſt, & quarum ſitus in globo conſtituti ſunt. Acceptis igitur altitudinibus curo vt eædem ſtellæ in globo ſimul habeant ſuam quæq; altitudinem, per eleuationẽ globi cum meridiano ſurſq; deoq;, & per applicationem quartæ altitudinis ad ipſas ſtellas, & quot ferint gradus in meridiano inter polum & horizontẽ tanta eſt latitudo regionis. Hoc tamen ſciuiſſe oportuit pro auſtrinis regionibus globum vertendum eſſe, vt polus antarcticus ſupra horizontem conſtituatur.

Caput. VI. De longitudine, latitudine, declinatione, aſcenſione recta & obliqua ſyderum.

Longitudo ſtellarum, eſt diſtantia earum in Zodiaco a principio Arietis. Latitudo vero diſtantia ab ecliptica verſus polos zodiaci, vnde duplex diſtinguitur: Septentrionalis & auſtrina. Si igitur ſydus aliquod in parte ſeptentrionali ſitum fuerit, Remoue a meridiano quartam altitudinis cum inſtrumento cui adhæret, hoc autem inſtrumentum applica polo zodiaci ſeptentrionali, ibiq; fixum vna manu tene, altera manu volue quartã altitudinis ad ſtellam cuius longitudinem quæris & latitudinem: Gradus igitur eclipticæ in quem extremũ quartæ altitudinis deſinit, indicat longitudinem ſtellæ, latitudinẽ vero ſupputabis ab ecliptica vſq; ad ſtellæ locum in quarta altitudinis. Similis eſt ratio in auſtrinis. Atq; hac induſtria depingimus loca planetarũ in globo habita lõgitudĩe & latitudĩe ex tabulis, voluẽdo deinde ſcilicet quartã altitudinis ad gradũ longitudinis in ecliptica, latitudinẽ vero in quarta altitudinũ quęrẽdo, ibi enim eſt locus planetæ: qui aut cera aut carbone notandus eſt vt poſſit facile deleri, nam hæc loca indies migrant. Declinatio Solis vel ſtellæ cuiuſlibet eſt diſtantia eius ab Æquatore verſus polos mundi: Atq; hæc itidem duplex eſt, ſeptentrionalis & meridionalis, ſecundum duos polos mundi. Inuenitur ex globo admouendo ſtellam vel locum Solis ad circulum meridianum, numerandoq; gradus meridiani inter Æquatorem & locum Solis vel ſtellæ interceptos:

Longitudo *Latitudo*

Planetarũ loca

Declinatio.

nam hij declinationem definiunt: quæ an ſeptentrionalis an meridionalis ſit facile eſt videre. Nunc de aſcenſionibus. *Aſcenſio recta.* Aſcenſio recta alicuius ſyderis quæ & gradus medij cœli dicitur, eſt gradus Æquatoris, qui cum tali ſydere emergit ſupra horizontem in ſphæra recta, ſiue qui cum eo peruenit ad meridianum circulum. Huius inuentio facilis admodum eſt nulliuſq; negotij, Nam permoto loco Solis quocunq; vel ſyderis alterius ad circulum meridianum, confeſtim idem meridianus inter gradus Æquatoris aſcenſionem rectam vel gradum medij cœli indicabit. *Aſcenſio obliqua* Aſcenſio vero obliqua, vt nomen ipſum ſonat, eſt gradus Æquatoris qui cum ſydere quocunq; exoritur ſupra Finitorē in Sphæra obliqua vel ſupra horizontem obliquum. Atq; hæc non multo maiori negotio addiſcitur q̄ illa: Conſtituo enim globum ſecundum eleuationem poli, & locum Solis vel ſtellæ ad Finitorem verſus ortum, quicunq; tum gradus Æquatoris ſimul exurgit pro aſcenſione obliqua habendus eſt. Deſcenſio autem obliqua nō in ortu *Deſcenſio* ſed in occaſu inueſtigatur. Hæ interdū multum inter ſe diſtant, ſed deſcenſio recta ſemper eadem eſt cum aſcenſione recta. Quāto iā tempore aliquod integrū ſignū vel quicunq; arcus zodiaci peroriatur aut penitus occidat, ita videndum eſt. Applicandum eſt prius principium eius ſigni ad finitorem, et ſimul index horararius ad .12. Poſtea finis eiuſdem ſigni ad horizontem peruoluēdus, et index indicabit quanto ſpacio temporis tale ſignum omnino exoriatur. Atq; hæc de aſcenſionibus obliquis. pro rectis cū meridiano quod iam de horizonte diximus agito. Verum vt lector facilius capiat, vnico fere exemplo totum caput declarabo. *Exemplum* Statuo Caniculam, cuius longitudinem & latitudinem cupio ex globo diſcere. Remoueo ergo quartam altitudinis cum inſtrumēto cui connectitur a meridiano, et applico ad polum zodiaci antarcticum, quia ſtella eſt meridionalis. Deinde voluo quartam altitudinis vſq; in locum ſtellæ. Video ergo longitudinem ipſius in ecliptica .19. gradus cancri cum ſemiſſe fere, latitudinem vero in quarta altitudinis .16. graduum, & .10. minutorum. Promoueo eandem ſtellam ad meridianum circulum, & ibi numero inter ipſam & æquatorem ſex gradus declinationis ſeptentrionalis, & ſimul video meridianum ſecare æquatorem in .107. gradu cum triente, qui ſunt aſcenſio recta ipſius ſtellę. Si nunc eandem ad finitorem

direxe

direxero verſus ortum eminet ſimul.100.quaſi gradus æquatoris qui eſt aſcenſio obliqua ipſius in latitudine.50.graduum.Si vero ad occaſum finitori applicuero, video deſcenſionem obliquam 115.graduũ.Similis via eſt de loco ſolis quocunq;,vel gradu ecli pticę,vel ſydere quouis alio.Sciendũ tamen eſt(quod fere omiſe ram)nonnullos initium graduum aſcenſionum, ſiue æquinoctia lis ſtatuere in principio Capricorni.Verum quoquo modo nũe res,idem erit modus agendi,niſi quod hic.90.ſemper gradus ad das ad aſcenſionem inuentam:quod vero vltra.360.exceſſerit,pe nitus reijcias.

Caput.VII.De quantitate diei,ortu, & occaſu ſolis, & ſtellarum.

PRimum conſtituatur globus per meridianum circulum ſe cundũ eleuationẽ poli regionis tuę,de qua hæc addiſcere in tendis.Deinde pro ortu aut occaſu cuiuſcũq; ſyderis habendo,ad iunge locum ſolis in ecliptica notatũ circulo meridiano,& ſimul indicem cycli horarij qui circum polos mouetur,ad duodecimam horam:Poſt hæc volue globum cum indice, donec ſydus ipſum cuius ortum quęris,a parte orientis lineæ horizontis,aut ſuperfici ei ſupremæ horizontis exactiſſime reſpondeat. Aut ſi tempus or tus ſolis quæras,cum loco ſolis,eodem modo age.Tum enim in dex cycli horarij indicat inter horas, quota hora idem ſydus oria tur.Si vero occaſum mauis,volue ipſum ſydus dum horizontem contingat verſus occidens:Videbis ex eodem indice horam oc caſus:atque hæc de ortu & occaſu vulgari dicta ſint.Aliter Poe tæ loquuntur, vt Virgilius. *Occaſus*

Multi ante occaſum Maiæ cœpere,ſed illos
Expectata ſeges vanis eluſit auenis

Hunc ortum coſmicum vocat Io.de ſacro buſco. Si igitur libet e nunciare,quo tpe anni aliquod ſydus oriatur coſmice,loca ipſũ ſydus ad horizontis ſuperficiem in oriente,& ſimul cõſidera quo tum gradum,cuiuſque ſigni gradum horizontis ſuperficies in e cliptica linea ſecet:Eundem vero gradum,eiuſdemq; ſigni gradũ quære in horizontis margine interiori,& facile videbis quo men ſe ac quoto die ipſum ſydus oriatur coſmice.Pro occaſu autẽ ha bendo,volue idem ſydus verſus occidens ad horizontem,quicũ que tum gradus zodiaci in oriente emergit,is eſt, quem dum ſol *Ortus Coſmicus* *Occaſus coſmicus*

occupat,ſydus dicitur occidere coſmice. Item de ortu & occaſu chronico aut tẽporaneo,quẽ dicunt eſſe dũ ſol aut occidit aut oritur,hoc ſciendum eſt: Locandũ primũ ſydus ad horizontẽ verſus orientem,q̃cunq; tum gradus zodiaci occidit,is indicat tps, quo ſydus dicitur oriri chronico ortu. Si vero ipſum admoueas horizonti verſus occidẽtem, gradus ſigniferi qui tũ oritur,indicio eſt quo tempore anni ſydus dicatur occidere chronice. Pro quantitate diei habẽda,volue globum quoad gradus ſolis eius diei cuius quantitatem quæris,oriatur ex oriente, & ſimul colloca indicem cycli horarij ad duodecimam horam mediæ diei:quo facto circũduc globum verſus occidens dum idem gradus ſolis occidat,ſi iã horas ſupputaueris quas index cycli horarij a principio pertranſierit,habebis quantitatem diei quæſitæ, Quam ſi a.24.horis ſubduxeris,relinquetur procul dubio quantitas noctis. Similis via eſt ad inueniendam moram alicuius ſyderis alterius ſupra noſtrũ hemiſphærium,ſi ſcilicet ipſum orienti applicueris, & indicem ad duodecimam,deinde ad occidentem peruoluas,numereſq; horas ab indice tranſactas,talem moram nonnulli arcum diurnũ vocãt. Quomodo autem hæc eadem paulo exactius ſed difficilius multo per aſcenſiones rectas perficiantur,impræſentiarum ob breuitatis ſtudium miſſum facio.

Ortus chronicus

Quantitas diei.

Caput. VIII. De aurora & crepuſculo.

AVroram appellamus tempus ante ſolis exortum, quo ſol lucem ſuam in noſtrũ hemiſphęriũ incipit diffundere. Crepuſculum vero quo poſt occaſũ deſinit noſtrũ aerẽ illuſtrare. tũc inq̃ eſt principiũ auroræ & finis crepuſculi veſpertini:idq; fit ſemper cum ſol duo de viginti gradibus ſub horizonte noſtro mouetur. Igitur ſi huius cognoſcendi deſyderio tenearis,compone ante oĩa globũ ad eleuatioẽm poli,deinde locũ ſolis eius diei quo tempus crepuſculi cupis inuenire,iunge meridiano circulo, & ſimul indicẽ horarium duodecimæ horæ. Poſt hæc volue gradũ oppoſitum loco ſolis verſus occaſũ cũ quarta altitudinis, ita vt ſub.18. gradu ipſius quartæ locetur,tum indice indicãte videbis quota hora mane incipiat aurora. Si ſimili modo voluas eundẽ gradũ oppoſitũ ad ortũ ſub.18.gradibus quartæ altitudinis, indicabit idẽ index horã,qua veſperi deſinet crepuſculũ. Globo ſic ſtãte pmoueas indicẽ rurſus ad duodecimã meridiei,deĩde circũduc globũ

quouſque

Digitized by Google

quouſq; gradus ſolis contingat horizontem in occaſu,& oppoſitus in ortu tũ p indicẽ tẽpus aut moram crepuſculi cognoſces.

Caput.IX. De cognitione ſtellarũ globo inſcriptarũ

HIc primũ aut vnã ſtellarũ fixarũ,aut horã cognitam habere oportet.Compoſito igitur globo ſecundũ latitudinẽ regionis,ſi vna ſtella cognita ſit,eius quære altitudinem p quadrantẽ,& ſimul aduerte in qua parte cœli conſtituta ſit. Secundũ hæc vero globũ diſpone,vt ſcilicet ſtella cognita eandem plagã mũdi & æqualem altitudinem occupet in globo ſub quarta altitudinũ quibus ita manentibus elige quamcunq; ſtellarum ignotarum, ei applica primũ quartam altitudinis,& nũera eius altitudinẽ in eadẽ quarta,deinde cõſidera diligẽter in qua ſit mũdi parte, ſcilicet an in oriẽte occidẽte,meridie vel ſeptẽtriõe. Verſus ergo talẽ plagã mũdi oculos cõijcias,& quadrante arrepto,vide quæ nã ſtella in ea parte mundi tãtã habeat altitudinẽ,quãtã ex globo pcepiſti: nã ea erit ſtella eadẽ quã in globo vidiſti. Aut contraria lege viſa ſtella in cœlo potes eius nomen ex globo poſtea diſcere. Si vero nulla ſtellarũ fixarũ tibi cognita ſit,oportet(diximus)horã præno ſcere,qua cognita,admoue gradũ ſolis meridiano,et indicẽ ad duodecimã horã:poſt hęc volue globũ quoad index horarius ad horam peruenerit,globoq; ſic fixo operare vt iam diximus.

Caput.X.Docet quota ſit hora diei vel noctis.

SEd quũ variæ natiões,varie ſuas horas ſupputẽt,oportet diſtiguere paululũ.Atheniẽſes enĩ diẽ ab occaſu ſolis inchoantur, numerantes.24.horas vſq; in occaſum ſequentẽ.Babilonij ab ortu ſimiliter ad ortum ſequentem,ſimiliter nonnulli In Germania. Noſtrates fere omnes a media nocte ad mediã noctem, ſed hi bis duodecim numerant,cũ alij.24.numero diſtinguũt. Aſtronomi a meridie in meridiẽ.Sed oĩm fere eadẽ ratio eſt inueniẽdi. Primũ igitur ſi quota ſit hora a meridie inuenire ſit animus,iũge gradum ſolis(globo primũ ſecũdũ inclinationẽ poli diſpoſito)ad circulũ meridianũ.Si ab ortu libeat incipere,hoc eſt, ſi placeat ſcire quot ſint horæ tranſactæ ab ortu ſolis,applica eũdẽ gradũ ſolis in linea ecliptica notum,horizonti ad partem orientalem. Si ab occaſu, iunge eundẽ horizonti verſus occidentem,quocũq; aũt mõ agas ſp indicẽ cycli horarij conſtitue ad duodecimam horam meridiei.

Deinde interdiu applica gnomonem ſphæricum loco ſolis in ſignifero, & circunduc globum cum ſede, aut globum abſque ſede quouſq; ſtilus gnomonis nullam diffundat vmbram: Tunc enim index inter horas cycli horarij tibi ſatiſfaciet. Sed interim non omittendum, quod ea pars globi ſoli obijcienda eſt, quam idem tpe propoſito occupat, ſcilicet orientalis vel occidentalis, quod facile ex vmbrarum dimenſionibus colligitur: Nam ſi hæ minuũtur, nondum ſol meridiem peruenit: Si contra, iam relicta meridie in occaſum prolabitur. Nocturnæ horæ, aliter inueniuntur, obſeruato tñ eodẽ quod diximus de indice dirigẽdo ad horam duodecimam: quo obſeruato, accipienda eſt noctu alicuius ſtellæ fixę cognitæ, & quæ in globo deſcripta eſt, altitudo: vel per quadrantem, vel aliud inſtrumentum. Et ſimul diligenter animaduertendum an ſtella eadẽ citra vel vltra meridiem conſiſtat: hijs cõptis, circunducendus eſt globus (applicando ſemper quartam altitudinis loco ſtellæ) donec ſtella eadem in globo in ſimili parte orientali, vel occidentali conſtituta, tantam ſub quarta altitudinis altitudinem occupet, quantam habere per quadrantem experti ſumus, & rurſus index horarius quæſitam horã manifeſtabit. Hæc paulo exactius docere ſtatuimus, eo quod in longitudinis regionum inuentione opus ſit perfecta horarum & minutorum cognitione: Primum igitur ſi horas a meridie cupio ſcire, voluo globũ donec locus ſolis ad meridianum perueniat: & ſimul video quotus gradus ęquatoris in meridianum incidat: hunc numerum ſcribo (vocant autem Aſtronomi aſcenſionem rectam), deinde ago cum gnomone ſphærico pro horis diurnis, aut cum ſtellis fixis & quadrante, pro nocturnis eo pacto quo iam dixi, & rurſus conſidero quotus gradus æquatoris a meridiano ſecetur, & hunc ſimiliter ſcribo. Si ergo fuerit poſt meridiem, ſubduc primum numerum, ſcilicet aſcenſionem rectam a ſecũdo, ſi poſſibile ſit, quod vero relinquitur, reducendum eſt ad horas, & horarum minuta, hac lege. Partire primum hunc numerum per. 15: numerus qui producitur horas indicabit, ſi deinde poſt partitionem aliquot reſtent graduum, eorum ſinguli quaterna minuta horaria valẽt, dimidius vero gradus duo. Quod ſi non poſſis primum a ſecũdo ſubducere, quod fit vbi primus ſecundum excedit, adde ſecundo. 360. gradus, et deinceps operare per ſubductionem & multiplicationem,

Nocturnæ horæ.

vt do-

vt docuimus. Si deniq; fuerint horæ antemeridianæ, ſubducēdus eſt ſecundus numerus a primo ſi poſſit fieri, ſin minus, adijciendi ſunt rurſus. 360. gradus ad minorem: deinde ſubducēdum, differentia vero relicta reducenda ſimili modo eſt ad horas & minuta, numerus denique horarum auferendus ex. 12. quod tandē reſtat, numerus eſt horarum ante meridiem. Noctu autem quomodo cognoſcatur an ſint horę ante meridiem vel poſt, vel an ſit ante vel poſt noctem mediam, facile eſt videre: Nam ſi gradus oppoſitus loco ſolis in globo tranſcenderit meridianum, iam certum eſt ſolē mediam noctem liquiſſe, horamque eſſe antemeridianam: Si contra contrarium eſt.

Caput. XI. De horis inæqualibus.

Diem Aſtronomi diſtinguunt in naturalem & artificialem, Naturalem vocant moram eam quę eſt ab ortu ſolis ad exortum ſequentem, vel eſt reuolutio æquatoris vna circa terram cū tanta portione zodiaci, quantam interim ſol motu proprio pertrāſijt. *Naturalis dies.* Artificialis vero dies eſt, mora quæ intercipitur inter ſolis exortum et occaſum ſequentem; hos dies inuicem inæquales eſſe, luce clarius cōſtat. *Artificialis dies.* Inde fit vt horæ, quibus tales dies dimetiri cōſueuimus inæquales appellentur. Reliquæ vero æquales vel æquinoctiales. Iam vt ad rem veniamus, ſi quantitatem diei artificialis, (quam ſupra docuimus inuenire) diuiſerimus in. 12. partes, habebimus quantitatem vnius horæ inæqualis, quandoquidem Aſtronomi omnem diem artificialem & ſimiliter noctem, diuidunt in 12. portiones: quarum cuilibet tribuunt dominium vnius de ſeptē planetis, ſequentem vero ſequenti adſignant planetæ. Hinc dierū nomina orta ſunt: Nam primæ horæ ab ortu ſolis die lunæ, tribuunt Lunam, ſequenti Saturnum: & ita deinceps ad viginti quatuor horas, poſt quas prima hora cedit Marti, qui nomē dedit ſequēti diei. Vt autem exactius hæ horæ diſtinguantur, reducatur quātitas diei ad minuta, et productus numerus diuidatur per. 12: nūerus qui inde oritur erit quantitas vnius horæ inæqualis. Deinde ſi omnes horas æquales libeat reducere ad inæquales, Reducantur ſemper horæ æquales quæ tranſierunt ab ortu ſolis ad minuta, & totus numerus diuidatur per quantitatem vnius horæ inæqualis, videbimus facile quota ſit hora inæqualis, et quotus planetarū ei præſit horæ: Noctu ſimiliter agendum eſt diuiſa quantitate no

ctis

Digitized by Google

ctis in.12.ſi deinde animaduertamus quota ſit horarum æqualiũ ab occaſu,reductumq; numerum horarum diuidamus per quanti tatem horæ inæqualis noctis. Hæc cum parui ſint momenti,leui quod aiunt brachio pertranſeo.

Caput.XII.A qua parte oriatur, vel occidat ſol, vel quęlibet ſtellarum.

Oriens triplex,æquinoctiale,æſtiuum,hybernum.

SOlẽ nõ ſemper eodẽ oriri vel ſubmergi loco,neminẽ puto neſcire:inde fit vt triplex oriens,& ſimiliter occidens diſtinguatur apud Gellium & omnes autores: Æquinoctiale vocant vnde ſol emergit cum in æquatore conſiſtit,quo vero occidit,occidens æquinoctiale. Æſtiuũ vocant vbi ſol horrizontẽ contingit cũ iã Cancrum ingrediens,ſolſtitium æſtiuum efficit. Hybernum vero cum in Capricorni principium inciderit. Quantũ vero hæ plagę orientis & occidentis ab æquinoctiali oriente diſſideant, incertũ eſt diffinire,cum in quauis regione varientur. Sed per globũ noſtrum hac arte diſcutiemus. Diſpoſito prius globo ſecundũ eleuationem poli,efficio vt locus ſolis eius diei quo diſtantiam ipſius a vero oriente vel occidente ſcire cupio,contingat finitorem ab oriente:deinde video facile,a qua parte mũdi oriatur ſol, aut quot etiam gradibus diſtet a vero oriente,vel verſus Aquilonem, vel verſus Auſtrum, numerando gradus finitoris qui ſunt inter ipſũ oriens verum & locum ſolis. Ioannes Schoner talem diſtantiam ab oriente vel occidente(neſcio qua ratione) vocat zenit ortus, vel ocaſus. Vbicunq; autem circulus Cancri finitorem contingit ab oriente,ibi eſt oriẽs æſtiuum: vbi vero in occidẽte coierit, ibi eſt occidens æſtiuum. Contra tropicus vel circulus Capricorni, diſtinguit oriens & occidens hybernum. Æquator autem verum oriens,quod ſemper in eodem eſt loco. De ortu autem ſtellarum, & occaſu non alia ratio eſt q̃ de ſole diximus: Sed plures ſtellæ in quibuſdam regionibus nunq̃ oriuntur aut occidunt, quod facile erit deprehendere ſi voluamus globum quo ſtella incidat in meridianum circulum verſus Aquilonem : ſi enim cernatur ibi ſupra horizontem nunq̃ ea occidet in tali regione, ſecundum cuius latitudinem eodem tempore globus compoſitus eſt.

Stellarum ortus.

Caput:XIII.De altitudine ſyderum.

Altitudine

ALtitudinem vocamus non vt vulgares quot ſcilicet ſtadijs ſol a terra ſit remotus, ſed quot gradibus centrũ eius horizontem ſub ſe relinquat. Aptato igitur globo pro latitudine qualibet, ſi ſolis vel ſyderis cuiuſuis altitudinem deſyderas maximam, cum ſcilicet in meridianum incidit, admoue tale ſydus in ſphærico corpore deſignatum, ad circulum meridianum, pro ſole vero locum ſolis adhibe. Deinde applica eidem quartam altitudinis, in qua videbis altitudinem quæſitam, vbi ſcilicet locus ſolis aut alterius ſyderis eam contingat. Quocunq; vero tẽpore ſi libet altitudinem habere, Siſte primo gradũ ſolis in zodiaco notatũ, ad circulũ meridianum, & ſimul indicem cycli horarij ad .12. meridiei horam. Poſt hoc circunduc globum, quoad index ad horam peruenerit qua altitudinem ipſius ſyderis petis, globoq; paululum fixo, adiunge loco ſolis aut ſyderis cuiuſuis quartam altitudinis, & voti cõpos eris. Vt ſole exiſtente in .15. gradu Arietis, ſi eius altitudinẽ maximã ſiue meridianã placet habere, collocetur decimusquintus gradus Arietis ad circulum meridianum, et coniũgatur ei quarta altitudinis, videbitur altitudo .44. graduum, & 56. minutorum in latitudine .51. graduum. Rurſus globo ꝑmanente in tali ſitu, locetur index horarius ſuper duodecima hora meridiei, hinc circũagatur globus, quouſq; index horam quartam pomeridianam contingat, ſi tunc altitudo ſolis petatur, applicando quartam altitudinis loco ſolis, videbitur .23. graduum & .15. minutorum. De reliquis ſyderibus & horis idem eſto iudiciũ. *Exemplum*

Caput. XIIII. Docet in qua parte cœli ſydus aliquod ſitum ſit, & quot gradibus a meridiano abſit.

HVius inuentio parũ a ſuperiori differt, nam conſtitutis omnibus vt ibi docuimus de altitudine inueniẽda ad ſingulas horas, ipſius quartæ altitudinis extremum iuxta horizontem indicabit in qua parte cœli ſydus ipſum conſiſtat. Quantum vero abſit a meridiano ita inueſtigabis, ſeruatis oĩbus q̃ diximus. Notetur gradus æquatoris q ſub meridiano eſt, deĩde voluatur globus donec ſydus de quo agitur ſub meridiano collocetur. Si iã nũerentur gradus q inter meridianũ & pũctũ notatũ intercipiũtur, habebitur diſtãtia ipſius a meridiano, quorũ graduũ .15. vnã horã cõficiũt, reliqui quaterna minuta: atq; in tãto tpe ipſũ ſidus meridianũ ꝑueniet, aut ſi vltra meridianũ fuerit, tot horis pretergreſſum eſt.

D Caput

Caput, XV. In qua parte ſydus quoduis ſitum ſit, & quantum a vertice diſtet, & alia.

LOcato loco ſolis ſub meridiano & indice horario ad duodecimam: Si deinde circumagas globum, vt index horarius horam propoſitam contingat, locoq; ſolis aut cuiuſuis ſyderis quartā altitudinis applicueris, videbis in horizonte verſus quā partem cœli tale ſydus conſiſtat indicante quarta altitudinis vbi horizontem contingit. Si vero ipſum ſydus meridiano adiunxeris, videbis quot gradibus a vertice diſtet, cum ipſum erit in maxima altitudine, numerando inq̄ gradus meridiani qui ſunt inter punctū verticis et ſyderis locum. Rurſus de ſyderibus quæ raro occidūt, ſi talia meridiano applicueris verſus ſeptētrionem, deinde globū cū meridiano circumagas, donec tale ſydus horizontem contingat, videbis lucide eleuationem poli regiōis eius in qua quidē tale ſydus in horizōte cōſpicitur, ſed tamē nō ſubmergitur. Itē de ſyderibus q̄ nobis non veniūt in conſpectū. vt ſunt Canopus, Cētaurus &c. ſi ea meridiano cōiunxeris verſus meridiē, deinde deprimas per meridianū polū arcticū verſus horizōtē quoad talia ſydera ſupra horizōtē appareāt, videbis inter horizōtē et polū gradus latitudinis eius regionis, in qua talia ſydera conſpici poſſūt. Quę latitudo cuius ſit regionis facillimi eſt iudicij. Nā ſi tot gradus ab æquatore verſus polū in meridiano ſupputaueris, & loco latitudinis talis ſtilū admoueris, ſtiloq; ibi manu retento ſi globum circūagas, quaſcunq; regiones ſtilus ille tranſierit, illæ ſunt in quibus talia ſydera interdum videri poſſunt ſupra horizontem.

Caput. XVI. Qua arte locus lunæ viſæ, vel cuiuſcunq; ſtellæ ignotæ ſitus deprehendatur.

ANimaduerte an ſydus viſum (ſit in exemplum luna) orientale ſit an occidentale, hoc eſt, an citra vel vltra meridianā lineā conſiſtat: idq; facile efficies locato globo ſecūdū cœli partes, per capitis tertij legem. Deinde altitudinem eiuſdē ſupra horizōtem addiſce, artificio quadrantis, vel cuiuſcunque alterius inſtrumenti aſtronomici: Præterea eiuſdem lunæ diſtantiam ab aliquo alio ſyderū octauæ ſpheræ, quod quidē in globo fixum eſt, tibiq; cognitum, huiuſque ſyderis altitudinem ſupra horizontem. *Diſtantia ſyderum.* Diſtantiā aūt ſyderum per baculum aſtronomicū, cuius formationē Io. Vernerus in paraphraſi ſup. 1. li. Pto. & poſt eū Petrus Appianus

nus docet, inueſtigabis. Aut ſi talis forte tibi negetur, quoquo modo p circulum diuiſum in.360.partes cū indice volubili rem expedies: Si ſcilicet hunc circulum ita figas alibi, vt ſuperficies ipſius (aſpectu diiudicante) per vtriuſque ſyderis locum tranſire intelligatur. Viſa etenim per pīnacidia indicis primo luna, locoq; in circulo notato, ſi deinde indicem ad alterum dirigas ſydus circulo fixo permanente, in gradibus circuli apparebit diſtantia inter eadē His habitis, & globo ſecūdū eleuationē poli cōpoſito, ſtella fixa ſub ſua altitudine inuēta, & in latere debito cōſtituatur, p quartā altitudinis: mouēdo ſcilicet globū cum quarta altitudinis, donec ſtella fixa ſuæ ſubijciatur altitudini inuētæ: Deinde globo fixo p manente, quartam altitudinis ad latus globi quod luna occupat, applica, & altitudinem eiuſdem lunæ prius inuentam in eadem ſigno quouis nota. Poſt hæc circinū ſecundū gradus æquatoris diſpeſce, ad quātitatē diſtātiæ ſyderū inuentæ, & pedē alterū circini ſup loco ſyderis noti ī globi ſupficie loca: alterū vero verſus quartam altitudinis dirige, ipſamq; quartam remoue, vel adduc, donec notam altitudinis lunæ cum libero pede circini coniungere poſſis Tum nota altitudininis locum lunæ in globo oſtendet. Quod de luna diximus, de quouis ſydere ignoto dictum volumus. Aliter abſque altitudine ſyderum. Quære diſtantias lunæ a duobus quibuſcunque notis ſyderibus, & ſuper vtroque, ſecundum lunæ diſtantiam circulum obſcurum in globi gibboſitate ducas: ſecabūt ergo ſe hi circuli in duobus locis tantum, quarum ſectionum altera locum lunæ indicabit, Vtra vero pro loco habenda ſit, facile ex aſpectu iudicare fuerit: Hac arte omnia ſydera quæ inferiori hemiſphærio inſiguntur, Ptolomeo, alijſque incognita per noſtri ſœculi nautas in globum depingi facile poſſent. Et per eandem Planetarum loca inueniuntur, tam ſecundum latitudinem, quam longitudinem.

Alius modus.

Caput Decimumſeptimum, De longitudi tudine regionum inuenienda.

INuento loco Lunæ, conſideranda eſt hora qua eadem talem locum occupet. Deinde ex Ephemeridibus, aut tabulis Alphonſi quota hora Luna in alia regione, aut oppido alio,

 cuius

cuius longitudo nota eſt,ipſa luna eundem locum ſigniferi ingre diatur: Reductis deinde horis ad.24.minor numerus horarum de maiori ſubducendus.Quod vero relinquitur ex horis & minutis ad gradus reducendũ eſt,hac lege.Multiplica horas per.15.minu ta vero horaria ptire per.4.prouenient gradus æquatoris inter du os meridianos intercepti.Minuta ſi q̃ poſt partitionem ſuperſint, per.15.multiplica,prouenient minuta graduum.Hanc vero diffe rentiã longitudinis inuẽtam,adde ad longitudinem regionis co gnitam,ſi eius loci horæ fuerint plures:aut deme ex eadem longi tudine ſi minores fuerint,colliges tandem lõgitudinem loci igno ti,ab inſulis fortunatis. Facilius quidem & promptius idem per globum inueſtigatur geometrice,hac arte. Locum cuius nota eſt longitudo in globo inuentum ſub meridiano collocato, indicem qui circum polum mouetur ad horam qua luna locum præfinitũ in tali regione occupat dirigito,deinde globum conuertito donec index horarius ad horam peruenerit, qua quidem tu locum lunæ ignotum quęſieras: gradus æquatoris a meridiano mobili interci ſi longitudinem regionis quæſitam aperient.Certiſſima tamẽ via qua longitudinũ differentiæ inueniuntur ea eſt,quæ per idem ali quod quod in omnibus regionibus eodem momento apparet, vt pote per eclipſes lunæ procedit.Cognitis enim diuerſis horis qui bus hæc in diuerſis regionibus contingit,non alia ratione longitu do aut arithmetice aut geometrice, q̃ per præcedentem proxime canonem inuenitur. Verum cum hęc neq; ſemper neq; omnibus appareat,deinde præcedens modus ſic ſatis difficilis ſit, neq; idẽ ſemper promptus propter lunæ coniunctiones,atq; adeo interdũ nonnihil a rei veritate deficiat,propter diuerſitatem aſpectus, & latitudinem lunæ:fit vt longitudines multarum regionum præci pue earum quas nuper Hiſpani adiuere,incertas aut penitus nul las habeamus:neq; enim ex itinerum dimenſionibus flexuoſis cer ti quicq̃ colligi poteſt,confirmante id Ptolomeo libro prim.Coſ mographiæ.Subnectam igitur aliquid domi noſtræ natũ,quo fa cili via & quouis tempore longitudines regionum inter proficiſ cendum inueniuntur.

Aliter per globum

Certiſſima ratio per Eclypſes.

Caput.XVIII.De nouo modo inueniendi longitudinẽ.

NOſtro ſæculo horologia quædam parua adfabre cõſtructa videmus prodire, quę ob quantitatem exiguam proficiſcẽti minime oneri ſunt: hæc motu continuo ad.24.horas ſæpe pdurant, imo ſi iuues, perpetuo quaſi motu mouebũtur. Horũ igitur adiumento hac ratione longitudo inuenitur. Primo curandum vt priuſq̃ itineri intendamus, exactiſſime horas eius loci obſeruet a quo proficiſcimur. Deinde vt inter proficiſcendum nunquam ceſſet. Completo itaque itinere.15.aut viginti miliarium, ſi quantum longitudine diſtemus a loco diſceſſus libeat addiſcere, Expectandum donec index horologij punctũ alicuius horæ exactiſſime pertingat, eodemq; momẽto per aſtrolabium, aut globũ noſtrum inquirenda eſt hora eius loci in quo iam ſumus: quæ ſi ad minutum conuenerit cum horis quas horoſcopiũ indicat, certum eſt nos ſub eodem adhuc eſſe meridiano, aut ſub eadem longitudine, iterque noſtrum verſus meridiem vel Aquilonem cõfeciſſe. Si vero differat vna hora, aut aliquot minutis, tum hęc reducenda ſunt ad gradus, vel graduum minuta, vt in præcedenti capite docuimus, & ſic longitudo elicienda. Hac arte poſſem longitudinem regionum inuenire, etiam ſi per mille miliaria inſcius eſſem abductus, ignota etiam itineris diſtantia: ſed tum prius latitudo (vt ſemper) eſt addiſcenda.

Caput.XIX. De locorum diſtantijs.

LOcorum intercapedines nullo fere negocio ex globo deprehendimus. Extenſum nãq; circinũ ab vno locorum in alterũ, applicamus deĩde æquatori, & quot gradus cõprehẽderit notamus. Hos gradus in.15.miliaria germanica vel.60. Italica ducimus, & producitur numerus miliarium inter duo loca contentorum. Iam vnum miliare Italicum conſtat mille paſſibus vel octo ſtadijs. Stadium.125.paſſibus. Paſſus.5.pedibus. Pes.4. palmis. palmus totidem digitis. Demum digiti latitudo quattuor granis hordeaceis in latus diſpoſitis æquatur. Ex his facile fuerit miliaria in paſſus, vel in quodlibet genus menſuræ reducere. Qđ ſi oppidorum diſtantiæ dimetiendæ veniant eorum, quorum globus ob anguſtiam loci capax minime eſt, conſule tabellam ciuitatum huic noſtro libello inſertam, aut tabulas Ptolomei: Ex his lõgitudines, & latitudines locorum addiſce, quorum diſtantias dimetiri animus eſt, & ſecundum eas in globo loca puncto delebili

Digitized by Google

deſcribe hoc ſcilicet pacto. Longitudinem ipſius loci in æquato re nota: deinde circunduc globum, vt talis longitudo ipſi meridiano ſubijciatur. Latitudinem vero in eodem meridiano inuenies, ſub qua in globi ſuperficie punctum deſcribes, quod eius loci ſitum oſtendet. Eadem etiam ratione cuiuſcunque alterius loci ſitum in globo deprehendes, & deinde diſtantiam dimetieris vt iã docuimus. Atque hęc de diſtantijs rectis intelligenda ſunt. Alioq diſtantiæ tales per partes metiendæ eſſent, quod cum cuiuis facile erit, omittimus.

Caput. XX. Verſus quã partẽ vna regio ab altera vergat.

CONſueuerunt hydrographi & nautæ, in plano, terræ protractũ deliniare, diſſecantes eandem mille lineis, in nullum aliũ vſum, quã vt ex tali deſcriptione in promptu habeant quorſum quæuis regio ſpectet, vt tanq̃ in ſcopũ eo ſuã prorã dirigant. Verũ id multo cõmodius exactius & certius artificio globi efficiemus. Nã hic ab omni loco in omnẽ partẽ lineas ducere poſſumus quod illic non ſine magna rerũ confuſione fieri poteſt. Adde etiã quod nunq̃ tanta arte in plano regiones deſcribi poſſint, quin aut diſtantiæ locorum, aut longitudines regionum multum a rei veritate abſint, aut locorum ſitus ab inuicem (quos marini plurimum curant) omnino negligãtur, idq; ſi rectis lineis, vt ipſi conantur, hæc deſcribere velint. Horum autẽ nullum in globo accidit, imo omnia optimam ſymmetriam ſeruant. Vt igitur ad rem veniamus Primum locum in quo ſumus, aut cui aliam regionẽ conferre volumus, ſub meridiano mobili locamus, & ſecundũ latitudinẽ ipſius polum globi ſupra horizontem extare facimus. Deinde affixa quarta altitudinis ad meridianum, ita vt inſtrumentum cui adhæret, regioni præſcriptæ immineat, globoq; fixo pſtante, circũducimus quartã altitudinis verſus alterã regionẽ cuius ſitũ a priori deſideramus. Pes ipſe quartæ altitudinis in horizonte inter ventos oſtendet quorſum hæc regio ab altera ſpectet. Hac arte inuenio quod Hiſpaniola inſula ab Hiſpania fere in occidentem verum ſita ſit, hoc eſt, decima parte quadrantis verſum meridiem ab occidẽte, quam in cartis marinis video quarta parte quadrantis ab occidente recedere. Imo ſi ſeruata adhuc eſſet latitudo quæ pene ſex gradibus ab obſeruationibus Hiſpanorum abeſt, multo plus ab erraret a ſitu vero.

Cartæ marinæ falſæ.

Caput

Digitized by Google

Caput.XXI.De maris augmēto, & decremento.

FIdem excedit,lunæ vim tantam inditam eſſe,vt quæ tāto re mota interſtitio, Oceanū tamē oēm pene ſecū ducere videatur.Id enim pro comperto habemus in noſtris regionibus maritimis luna exoriente mare intumeſcere,& verſus interiora regionū & cōtinētis vndabundū irruere,donec eadē meridianā lineā occupet.A qua dū verſus occaſum delabitur, oceanū rurſus pedetentim regredi & cōſidere,vſq; dū luna noſtrū conſpectū egreſſa,antipodibus oriatur.Nā tunc denuo mare æſtuat,ac ſi aluum ſuum egreſſurum foret.Cū rurſus luna mediæ noctis lineā puenerit,indeq; ad noſtrū hemiſphæriū aſcendit,oceanus compoſitis fluctibus ſeſe in locū ſuū recipit,fitque hoc pacto vt.25.horarū ſpacio fere plus minus bis oceani acceſſum & receſſum videamus. Si ergo tempus augmēti maris & ſimiliter decremēti ex globo colligere placeat,in primis locū ſolis & lunæ in promptu habeas,aut ex tabulis,aut quocūq; ingenio.Quibus datis volue gradū ſolis in linea ecliptica inuentum, ad meridianum,itaq; paululum permanēte,ſiſte indicē horarium ſuper linea duodecimæ horę:Poſt hæc circunduc globū,vt locus lunæ(ſecundum longitudinem & latitudinem in globo deſignatus)in exortu ſupra horizontem emineat. Interim index inter horas indicabit qua mare intumeſcet.Si deinde cū loco lunę ad meridianum pergas,videbis per eundem indicem tempus receſſus.Rurſus ſi locum lunæ ad occaſum pducas, tempus acceſſus patefiet.Deniq; ſi oppoſitum gradum ad meridianum colloces,decrementi certior eris.Id tamē notandū puto, ex motu lunæ veloci(niſi aliquid addas ipſi)magnam ſępe diuerſitatem accidere. Igitur pro ſingulis binis horis quas index inter mouendum percurrit loco lunæ vnū gradū adijcias, itaq; nullus error euidens cōmittetur. In vaſto tn̄ pelago non eandē omnino rationem motus obſeruari audiuimus.Nam ſępe ventorū impetu verſus quamcunq; partem mundi mare rapitur:Sæpe etiam natura loci eadem perpetuo labitur via.Nonnunq̄ cōtrarijs fluctibus ex diuerſis partibus confluit & conflictatur. Demum etiam hi q interiora regionum colunt, vt ſi Mechilinienſes ad Antuerpianos conferamus, poſterius acceſſum & receſſum percipiunt quā maritimi,ſed talis ſcilicet differentia vbi ſemel animaduerſa fuerit facile perpetuo obſeruatur.

Caput

Digitized by Google

Caput. XXII. De ſigno aſcendente, & reliquis domicilijs cœleſtibus.

Veteres fere omnes totam machinam cœleſtem in duodecim partes, ſeu domos ſex circulis diuiſerunt, quorum duo ſunt meridianus & horizon, reliqui per ipſas ſectiones meridiani & horizontis tranſeunt, hoc eſt, per duo puncta horizontis in quibus cum meridiano circulo coit, atque in tanta ab inuicem diſtantia, vt in triceſimo ęquatoris gradu ab horizonte deorſum ſit initium ſecundæ domus, in ſexageſimo initium tertiæ, in meridiano ſub horizonte, quarta domus incipit, deinde in triceſimo a meridiano verſus occaſum quinta: in ſexageſimo deinceps ſexta, in horizonte verſus occaſum ſeptima: deinde.30. gradibus octaua, &c. Sunt tamen qui aliter paulo diſtinguant, hoc eſt, eas diuiſiões quas nos in æquatore conſtituimus ipſi in circulo ſumunt q̃ tranſit per punctum verticis, & per oriens verum & occidens. Vtroque autem modo potes per globum operari. Si priori modo, quẽ rationalẽ appellãt procedere placet, primum loca ſolis gradũ ſub meridiano circulo, & indicem cycli horarij ſuper duodecima hora meridiei, deinde circumduc globum cum indice ad horam, qua aſcendens ſignum & reliqua domicilia diſtinguere cupis, globoque ita fixo videbis in exortu in linea ecliptica gradum & ſignũ aſcendens, & initium primæ domus. Sub meridiano vero, gradũ medij cœli, qui idem eſt initium decimæ domus. Hi idem gradus ſed ſigni oppoſiti ſunt initium quarte domus aut anguli noctis, vt ipſi dicunt: gradus vero qui conſpicitur in horizonte occiduo, eſt initium ſeptimæ domus. Pro reliquis domibus ita agito. Diximus opus eſſe pro perfectione huius globi ſemicirculo æneo, qui duabus ſectionibus horizontis, & meridiani ſit affixus tali arte, vt aut eleuari aut deprimi poſſet, & etiam in vtrumque latus trãſferri: affigatur itaque ad partem orientalem, & globo perſtante, vt prius numerentur in æquatore.30. gradus ſupra horizontem, quibus adiungatur hic ſemicirculus poſitionis, qui in linea ecliptica initium duodecimæ domus diſtinguet, cuius oppoſitum initium eſt ſecundæ domus. Progrediẽdo deinde adhuc.30. gradibus in æquinoctiali cum circulo poſitionis, habebimus initium.11. domus, cuius oppoſitum eſt initium tertiæ domus. Quarta & decĩa domus dictæ ſunt. Pro reliquis domibus trãſferatur circulus poſitionis

ſitionis

Digitized by Google

ſitionis ad partem occidentalem globi, & ſimili ratione agatur qua diximus. Pro poſteriori denique modo qui non tam eſt in vſu applicetur primo circulus poſitionis vt prius, & quarta altitudinis dirigatur ad verum oriens in horizonte, in qua numerentur 30 gradus pro duodecima domo. 60. pro vndecima, & his addatur ſemicirculus poſitionis, vt in priori modo. Deinde trãsferatur & ſemicirculus poſitionis & quarta altitudinum verſus occaſum & procedatur ſimili via qua prius. Hæc ad iudicia ſpectant:

Caput. XXIII. De directionibus.

HÆc cum non vulgaria ſint, ſed iis tantum neceſſaria qui in Aſtronomię vulgares multis paraſangis poſt ſe reliquerũt & qui facile intelligunt, paucis perſtringam. In primis pro gradu reuolutionis cuiuſcunque principij inueniendo, ita agas. Gradũ aſcendentem talis principij ad horizontem in oriente loca, & nota gradum æquatoris, qui meridiano ſubiacet, quibus pro ſingulis annis futuris, adiice gradus. 87. & mi. 18. Pro denis ſingulis. 153. gradus, mi. 9. Pro. 20. annis, gradus. 306. mi. 10. Pro cẽtenis annis, gradus. 91. mi. 33. numerus autem hinc collectus ſi vltra. 360. excreuerit, abiice. 360. quoties poſſibile fuerit, numerus demũ relictus, in æquatore inuentus, collocetur iam ſub meridiano, & quicunque gradus ſupra horizontem exurgit, eſt gradus reuolutionis pro tẽpore quæſito & eleuatione poli, ſecundum quam globum compoſueras. Pro directione ſignificatoris ad locum præſcriptũ ſic procedas: Conſtituto aſcendente in horizonte, applica circulum poſitionis ſignificatori, ſi non ſit in aliquo angulorum, nam alioqui opus non eſt, & fac vt aut cera, aut alio inſtrumento circulus ita figatur, & nota gradum æquatoris qui ab eodem circulo poſitiõis ſecatur. Quo facto, ſemicirculoque poſitionis permanente, volue globum, aut ſecundum ſignorum ſeriem, ſi ſignificator fuerit progreſſiuus: aut contra ſignorum ordinem, ſi ſignificator fuerit retrogradus, donec locus promiſſoris ſub eodem circulo poſitionis collocetur, & vide quot gradus ęquatoris ſint in æquatore a circulo poſitionis, ad notatos prius gradus ſecũdum eum ordinẽ quo ſignificator progreditur: Nã illi directionem quæſitam oſtendũt. Compoſito globo vt iam diximus, ſi libet inuenire ad quẽ gradũ zodiaci directio ſignificatoris peruenerit, poſito primum aſcendẽte in horizonte, & ſemicirculo poſitionis ſuper loco ſignificatoris;

Gradus reuolutionis.

Directio ſignificatoris.

Ad quẽ locũ directio ſignificatoris peruenerit.

ris:adde ad gradus æquatoris qui ſub meridiano ſunt,tot gradus quot ſunt anni a principio natiuitatis,idq̃ pro directione directa: aut deme ab eiſdem pro directione retrograda: deinde numerum graduum æquatoris poſtremum,colloca ſub meridiano,& videbis ſub circulo poſitionis ad quem locum zodiaci directio ſignificatoris peruenerit. Quantum denique eleuetur polus mũdi ſupra circulum poſitionis,potes aut circino dimetiri,aut regula papiracea,aut affigendo polo mundi laminam æneam ſimilẽ quartæ altitudinis diuiſam in.90.gradus a polo inchoantes. Sapienti dictum ſat eſt.

TERTIA PARS
DE ORBIS DIVISIONE.

CAPVT PRIMVM.

ORbis habitabilis portio, a veteribus oĩbus in tres diuiſa fuit præcipuas partes:ſc; Europam, Aſiã,et Aphricã:qbus nũc quartã adiungimus cæteris non imparem Americam. Europam licet omnium minimam primum deſcribere ſolent geographi,cum ob frequentiores in ea cul-

Europæ deſcriptio. tores,tum ob præclara eorum geſta qui hãc incoluere. Aliæ enim partes licet maiores ac vaſtiores pateant,minus tamẽ ſunt habitatæ,adeo quidẽ vt quæ de Aſiæ maiori parte tradantur,fabulæ loco habeantur: Similiter de Aphricę parte quæ in Auſtrũ vergit. Americæ vero quaſi Megarenſium nulla apud eos fuit mẽtio facta. Terminatur autem Europa vndiq̃ fere pelago : ab occidẽtis enim parte oceanum habet occidentalem aut Vergiuum, deinde mare Cantabricum:a boreali,Aquitanicum & Britannicũ:a ſeptentrione Germanico alluitur oceano & hyperboreo:pars oriẽta-

Tanais fluuius lis ab Aſia Tanai fluuio dirimitur, qui ex mõtibus Hyperboreis prorumpens in paludem Mœotidis decurrit. Idem hic fluuius a barbaris Silis dr̃ & Vola:Deinde palude ipſa Mœotidis clauditur,poſtea Cimmerio Boſphoro,ponto Euxino:hinc propontide et Helleſponto:ſeqtur deinde mare Ægeum. Partem quæ Auſtrũ aſpicit

aſpicit mare mediterraneum ab Aphrica ſeiungit: quod varia tamē interim pro locorū, nationum, inſularum, euētorūq; diuerſa ratione noīa ſortitur. Poſt Ægeū ſequitur Mirtoū, deinde Lybicum vel Punicū, deinde magis in occidentem & boreā mare Hadriaticū vel mare Superū vel Venetum: Sub Italia mare Tyrrhenum aut inferum, Liguſtricū, Sardoū, Siculū a Sicilia, Balearicum, ab inſulis illius nominis: poſtea Ibericum ab Hiſpania, quæ græcis Iberia ab Ibero fluuio dicta fuit. Demum quod anguſta via Iberiam a Mauritania ſeparat mare, Herculeum fretū a geographis dicitur, nunc vero ſtrictum Sibiliæ. Hęc de Europæ deſcriptiōe aut circunſcriptione animo hærere oportet, vt ſciamus, & in prōptu habeamus quæ regio, aut quis mōs, cuius ſit partis mundi, ſi forte aut ſcribere aut dicere aliquando animus fuerit, quod qdem Momi auribus dignum erit. Figura aūt continentis ipſius Europæ, draconis fere effigiem reddit, cuius caput in occidentem ſpectat, & vtriq; in Auſtrū aduerſamq; partem alas expandit, quæ ſunt Italia, & Cymbrica Cherſoneſus. Partes autem Europæ prę cipuæ ſūt Hiſpania, Gallia, Italia, Rhætia, Vīdelitia, Pānonia, Dacia, Græcia, Sarmatia &c.

Strictū Sybiliæ.

Partes Europæ.

Caput. II. De Hiſpania.

HIſpania quæ & Iberia, prima pars continentis vndiq; oceano clauditur, niſi vbi Pyrænæi montes ipſam a Gallia ſeparant ac diſterminant ab ortu videlicet: ab occaſu enim habet oceanum occiduū: a ſeptentrione Cantabricū: ab oppoſita parte mare mediterraneum. Ptolomæus hāc in tres diuiſit partes, ſicut etiam Strabo, & plerīq; veterum: ſcilicet in Bethycam, Luſitaniam, & Tarraconenſem. Nonnullis in ſex, alijs in quinq; diuiditur ptes: vt in Carpentaniam, Bethycam, Luſitaniam, Calleciam, Tarraconenſem, & Cartaginenſem. Bethyca alijs Betica a Bethy fluuio q mediam abluit nomen ſortita eſt, nunc regnum Granatæ vocatur. Diſterminatur autem a Luſitania, fluuio Ana: deinde recta linea ad Balearem vſque ciuitatem: reliqua latera mari occiduo & Herculeo freto includuntur. Hanc regionē Plin. li. 3. Italiæ confert, quod pulchritudine regionis, ingeniorū fœcunditate, fructuum magnitudine facile cæteras regiones antecellat: tū qa in vicino fortunatæ inſulę adſūt, tū etiam quia qnarto climati ſubeſt, qđ optimam ad omnia temperiem præſtat. Hæc itē regio Plinio in

Granata.

Digitized by Google

vlteriore. Hiſpania continetur cũ parte aliqua Luſitaniȩ, Huic vi-
cina eſt in mari occiduo nõ longe a continenti inſula fertilis olea-
Gades Inſula. ſtri Gades, grȩcis γαδειρα: Dyoniſio Cotynuſa, Volunt alij dictã
fuiſſe Erythream. Luſitania a luſu Liberi patris dicta, habet a
Septẽtrione Tarraconenſem Hiſpaniam diuiſam ab ea Durio flu
uio: hinc linea ad Anã fluuiũ latus oriẽtale finit: Anas vero fluui
us meridionale: demũ occidentalis pars oceano alluitur occiduo
Hanc noſtra ætas Portugaliam vocat: vnde & hodie ad inſulas
Portugalia Moluccas ſub India ſitas nauigatur. Vnicus in ea eſt mons lunæ,
in latere occiduo ſitus, vnde promontorium Lunarium. Terra
conenſis Hiſpaniȩ tertia pars, habet a meridie mare Balearicum,
ex aduerſo Cantabricum: ab occaſu occiduũ, & partẽ Luſitaniæ:
ab ortu Pyrænȩos montes qui Galliæ obijciuntur. Tota hȩc pars
Gallicia quinque iam regna complectitur, Gallitiã primã ab occidentali ꝑ
Nauerra te, regnum Nauarræ ſtatim a Pyrænæis montibus ſupra Durium
Caſtellæ fluuium, qui nunc Dorias dicitur: Regnum Caſtellæ, alijs Caſti-
Catelloniæ. liæ inter Gallitiam & Nauarræ regnum in gradibus longitu. 12.
la. 42. Regnũ Catelloniæ ſupra Baleares inſulas ad mare noſtrũ,
Terraconiæ. ſiue Ibericũ. Regnũ Tarraconenſe, quod alij omiſſa vnica litera
Aragoniæ dicunt, proximum etiam a montibus Pyrænæis, verũ
ad partem meridionalem, ita vt mare noſtrum ipſum alluat. Flu-
Tagus flu. uij Hiſpaniæ partim dicti ſunt. Eſt præterea Tagus fluuius notus
Iberus flu. ab auri arenulis. Item Iberus fluuius ex Vindio monte in mare
Balearicum progreditur. Idem mons nunc Ronciuallis dicitur et
Baleares Rauanella. Demum ſub Tarraconenſi Hiſpania, duæ iacent inſu
Maior lȩ non longe diſſitæ Baleares, quarum quæ magis ſpectat in occi
Minor dentem maior aut maiorica dicitur, reliqua minor aut minorica.

Caput Tertium De Galliæ terminis.

DEſcriptis Hiſpaniæ limitibus non ſolum ſecundum Ptolomæi, Plinij, Strabonis, aliorumque ſcriptorum claſſicorum opiniones, verum etiam ſecundum neotericorum aſſignationem, occurrit proxima Hiſpanis Gallia: cuius latus occidentale Pyrænæis montibus ab Hiſpania, oppoſitũ Rheno fluuio a Germania diſterminatur. Reliqua duo latera oceano & noſtro mari includuntur. Atque hic fuit antiquioribus limes Galliæ, nunc nõ eouſque protenditur, verum magna pars Germaniæ inferiori acceſſit: vt Hã-

vt Hānonia, Flādria, Brabātia, &c. Cæſar omnē Galliā in tres di
uiſit partes, Aquitaniam, Celticam, & Belgicam. Aquitaniam di *Diuiſio gal*
ſtinxit a Celtis Garūno fluuio, Has a Belgis Sequana fluuio, Bel *liæ.*
gas demum a Germanis fluuio Rheno. Ptolomæus vero, ac po-
ſteriores Geographi quattuor adſignant partes Galliæ: ſcilicet,
Aquitaniam, Lugdunenſem, Belgicā, ac Narbonenſem. Aqui- *Aquitania*
taniæ fines deſcribunt, ab occaſu oceanus Aquitanicus: a ſeptētri
one & ortu Liger fluuius: a meridie tum Pyrænæi montes, tum e-
tiam Narbonenſis Gallia. Diſtinguitur hodie in has prouincias, *Auernia*
Auerniam, Guaſconiam, Andegauiam, Borboniam, Armiacum,
Barim. Populi vero eius ſunt Bituries, Vaſcones, Auerni, Lemo
uici, Pictones & nonnulli alij. Lugdunenſis Gallia finitur ocea
no Britannico a ſeptentrione: ab occaſu partim oceano, partī Aq
taniæ dictis terminis: ab ortu Sequana fluuio: ab auſtro Narbonē
ſem Galliam habet diuiſam ab ea Iura mōte. Huius populi olim *Normādia*
fuere Cenomanni, Rhedones, Nānetes, Curioſolitæ, Nunc vero
Normandiam ad partem orientalem et ſeptentrionalem, iuxta Se *Britannia*
quanam fluuium continet: Item Britanniam (cuius etiam Plinius *Turonia*
mentionem facit) ad occidentem & boream: ſub hac vero Turo-
niam, & populos Conſopitenſes & Ambios. Belgica veterum
deſcriptione a ſeptētrione Britannicum oceanum: ab occaſu Lug
dunēſem Galliam diſcretam ab ea flumine Sequana: ab aduerſa p
te Rhenum fluuium: Deinde a meridie Narbonēſem Galliam ha
bet. Diuiditur nūc in plures prouincias: ſcilicet in Picardiam pro *Picardia*
ximam a Sequana fluuio ad oceanum fere Britannicum: In Cam *Campania*
paniam deinde magis auſtralem apud eūdem fluuium: In Borgō
diam, quæ fere Narbonenſem attingit Galliam apud fluuiū Ara-
rim qui Rheno coit, in quo ſitu Ptolomeus Mediomatrites, Lin-
gones, Sequanos, & Eluetios poſuit: Picardiæ loco Ptolomæus
Ambianos poſuit, Atrebates, & Cameracēſes: Pro Cāpania. Bel-
louacos, Veſſonos, Rhenos locauit & Romandros. Continet au
tem Belgica plures alias prouincias, quas noſtra ætas Germaniæ
attribuit inferiori, vt Flandriā & Hannoniā ad oceanū Germani *Hollandia*
cū, vbi Pto. Morinos et Tōgros deſcripſit, atque vt ait Volatera. *Brabantia*
Bellocaſſios. Poſtea magis in ortū et aquilonē Hollādiā: ſub qua *Geldria.*
Brabantiā Menapiorū loco, ſub grad. lon. 26. mi. 30. la. 51. mi. 30. *Vaſtum re*
Gelriam vel Sicambros magis in ortū. Hinc ad auſtrū Lutzen- *num*
burgen

Digitized by Google

burgēſis ducatus cōtineturapud Rhenum fluuium, vbi Ptolom. *Lotaringia.* Nemetos deſcripſit. Hinc adhud magis in Auſtrū Lotarīgia eſt, cuius populi Raurici dicti ſunt. Item Alſatia vini optimi ferax, neque frumenti indiga, in gra. 28. la. 48. Hinc etiam atque etiam *Suitia.* verſus meridiem apud fontes Rheni atq; Alpes, Suitia ſiue Suiceri, veteribus Heluetij Marte clari. Hæ vero poſteriores prouīciæ: Germaniæ ſuperioris ſunt partes: Illæ vero, inferioris: cuius populi moribus ac linguis proxime accedunt ad Germanos: īmo vult Pli. hanc Galliæ partem per. M. Agrippam populis transrhe*Arduenna ſylua* nanis occupatam fuiſſe. In hac Galliæ parte ingens eſt ſylua (Arduennam vocant) 30. miliaribus ab auſtro in ſeptentrionem protenſa, cuius mediū habet gra. longitu, 26. mi. 40. lati vero. 49. mi. 24. Sequitur nunc quarta Galliæ pars Narbonenſis, quæ & Tranſalpina Cæſari dicitur, ab occaſu montibus pyrænęis cōtēta E regione Alpibus: a ſeptentrione Lugdunenſis & Belgicę Gal*Prouincia* liæ parte: A meridie mari Gallico. Continet nunc regiunculas, *Delphinatus* Prouinciam & Delphinatum, apud Alpes & mare Liguſticum. Deinde magis in occaſum vltra Rhodanum fluuiū, Longodo*Longodocha.* cham, in quo loco Pto. Tectoſaces & Volcas deſcribit: Demum apud Galliæ Belgicę limites, Sabaudiam: cuius olim gentes Allo*Sabaudia.* brogæ Ptolomeo dictæ fuiſſe videntur. Mōtes præcipui Galliæ *Cauerna mons* ſunt Cemeni vel Cameni, nūc Cauerna, in gra. lon. 22. la. 46. Vogeſus mons alpibus iunctus. Fluuij Garūpna, ex Cemenis montibus in mare Aquitanicum fluens: Liger ex eodem mōte verſus *Fluuii* mare Britannicum: Sequana fere ex Vogeſio in Britannicū oceanum: Rhodanus ex Alpibus in mare Liguſticum, cōſtituens in*Alemania* terim lacum Lemanum ingentem, cuius accolæ Alemani ſunt & regio Alemania dicitur.

Caput Quartum De inſulis Britannicis.

GAlliæ iamiam a nobis deſcriptę, ſuperimminent a Septentrione inſulæ duæ Britannicæ, quarum quæ magis in occaſum vergit Hybernia dicitur hodie Iirlandt. Gēs eſt immanis, ferox & inculta. Equos mittit oneribus ferēdis q̄ aptiſſimos. Hinc *Irlandt* verſus Boreā ſita eſt inſula Iſlandia ad mare glaciale, cuius inco*Iſlandia.* læ Ichtiophahi ſūt. Albiō inſula Britānica Hybernię ad ortū ſita, naturaq; (vt ait Cæſar) triquetra, cuius latus imū contra Galliā eſt, habet a ſeptentrione oceanum Deucalidonium: ab ortu Germani-

manicum,ab auſtro Britannicum,ab occaſu Vergiuum. Hæc in
ſula iam nomine mutato in duo diuiſa eſt regna, Angliam & Sco *Anglia*
tiam,limite (vbi arctior eſt) duorum plus minus paſſuum. Angliā
autem ab angilis Teutonorum populis qui eam occuparunt,no-
men ſortitam eſſe ſcribit Volateranus. Contēdunt hic multi præ-
cipue noſtri ſœculi geographi,ſuperiorē angulum Scotiæ non eo
modo in ortū pr eminere quemadmodum Pto. ac noſtri globi de
ſcriptio habet. Verū his (cū nihil habeant quo id edocere poſſint)
temere fides adhibenda non eſt. Imo ipſimet Scoti nobis inqren-
tibus in orientē ſolem latus extare feſſi ſunt. Addebant ijdem ſi-
num quendam verſus aquilonem extare,in quo tres inſulæ vento
agitante huc atque illuc fluctuarent,ſed ob anguſtiam oris nō poſ
ſe egredi. Huius item extemitati in aquilonem obiectæ ſunt Or- *Orchades*
chades inſulæ.30.numero in orbē quaſi collatæ, quæ regi Scotiæ
ſubiectæ ſunt,ſub gradibus longitud.quaſi. 30. la.grad.61.min.
30.Ebudæ inſulæ fere inter Scotiā & Iberniā ſub gra.lon.16.lati. *Ebudæ in-*
62.Magis ad Arctos inſula Thyle, nunc Cambria ſita eſt,veteri- *ſulæ.*
bus vltimum orbis habitati,quam nunc ſequitur Engroenelandt *Thyle.*
pars continentis,de qua poſterius dicemus. Contra Flandriæ ſep
tentrionale latus inſulæ ſunt aliquot Rheni oſtijs obiectæ,in qui-
bus ſal paratur,nūc Zelandiam vocant. Credūtur partes olim cō- *Zelandia.*
tinentis fuiſſe,mariſque fluctibus auulſæ,Earum populi fere Cim
bri olim dicti fuerunt,ſitæq; ſunt ſub gra.longi.26.lati.53.

Caput. V. De Germania.

GErmania cognomine magna,verſus occaſum Rhenum at-
tingit,a Septentrione oceano alluitur Germanico. Ab or-
tu Viſtulam fluuium habet & Carpatum montem: Reliqua pars
Danubio fluuio & Alpibus clauditur. Dicta autem eſt Germa- *Germania*
nia eo quod eius gentes germani ſiue fratres viderentur Gallorū. *unde dicta*
Regiones eius nominibus parum cum veterum deſcriptione nūc
conueniunt. Plinius vniuerſam Germaniam in quinq; diuidit ge
nera, Iſthæuones proximos rheno,deinde in Hermiones,Ingeuo
nes, Vindelos,& Peucinos. Ptolomeus in tres præcipuas diuiſit
partes,ſcilicet in Germaniam ſuperiorem,Inferiorem,ac magnā.
illæ iam dictæ ſunt. Reſtat tertia Germaniæ pars, cuius a ſepten-
trione circa Rheni hoſtia, prima regio occurrit Phryſia vel Fri- *Phryſia.*
ſia,nomen adhuc vetus retinens. Nunc in tres diuiſa partes, occi
dentalē

Digitized by Google

dentalem, orientalem, & mediam Grueningenſem, Proxima eſt Saxonia ſub Cymbrica Cherſoneſo aut ſub Danis, cuius populi proximi a Danis Saxones apud Pto. lib. 2. dicuntur: reliqui vero Teutonarij, Cauchi, Angriuarij &c. Habet deinde Saxonia ab occaſu, prope Rhenum flu. Buſactores paruos, quos Plin. Iſthæuones appellat, In eo loco nunc Veſtphaliæ regio iacet, cuius populi rudes admodum ſunt & ſeruitijs fere addicti. Hæc quidem dicimus non certa fide nos aſtringentes, ſed quantum coniectura conſequi poſſumus facta collatione nouæ deſcriptionis orbis cũ Ptolemæi chartis coſmographicis. Ab hijs autem in auſtrum magis, ſequuntur Tegatri, Incriones, Longobardi ſecundum Ptol. qui nunc Haſſiæ populi putantur, ſub gra. lon. 30. & 30. mi. la. 50. & ſemiſſe. Poſt hos paulo plus in meridiem, apud Rhenũ fluuiũ ſunt Intuergi, Vargiones, et Carithni, populi nunc Franconiæ nobilis Germaniæ regionis, in gra. lon. 30. la. 50. fere: Huic regioni adiacet verſus orientem ſolem Turingia regio, vbi Pto. habet Caſuaros & Cauttas. Terminis orientalibus Turingiæ connectitur Miſnia ad Albim flu. Populi eius Nertanæ, ſub gra. lon. 36. fere, la. 51. Rurſus apud Rhenum & Danubij ortum Sueuia eſt nomẽ adhuc vetus retinens, quam nonnulli apud Albim flu. deſcribunt verum Straboni noſtra deſcriptio & hodierna reſpondet, Pto. tamen Sueuorum ſitum ſtatuit vbi nos Saxoniã deſcripſimus apud Angilos & Longobardos. Huc vſq; in Germaniæ deſcriptione a ſeptentrione in meridiem inter duos fluuios Rhenũ atq; Albim proceſſimus, nunc eodem ordine regiones quæ ſunt inter Albim & Viſtulam fluuios percurremus. Extremum igitur continentis in Arctos extenſum Cymbrica Cherſoneſus eſt: Cuius populi Cymbri, Charudes, Phunduſij, Cobandi, & Chali dicti ſunt, a Ptolemæo, nos vero vno nomine Danos dicimus, & Cherſoneſum, Daniam alij Iuciam & Holſatiam. Qui magis auſtrum & ortũ ſpectant populi, Veruni ſunt & Pharodini, Mechelburgenſes a neotericis dicti, ſub gra. lon. 37. la. 56. fere. Deinde ad Viſtulam vſq; fluuium Pomeriana regio extenditur, quam incolebant olim Sidini & Ruticlij. Marca antiqua regio ſic dicta apud Albim ponitur, Cuius populos Pto, Sennones, Loccobardos, & Batmos appellat. Hijs orientaliores Lutyburi ſub Marchia noua continẽtur in gradi. lon. 40. fere graduum, la. 53. Sequitur ad Auſtrum

Saxonia · *weſtphalia.* · *Haſſia* · *Frãconia.* · *Turingia* · *Miſnia.* · *Sueuia* · *Dania* · *Mechelburgenſes.* · *Pomeriana.* · *Marca.* · *Marchia.*

Schleſia

Schleſia & Vratiſlauia regiones ſic ſatis agrorũ vbertate præditæ quarum populi Danduti & Cogni dicti ſunt, ſub gra.lon. 40.lat. 50. & minut. 40. Inde ad Albis fontes occurrit Boemia regio montibus & ſyluæ Herciniæ parte intercluſa, frumentique ferax, ſub gradibus lon.36.mi.20.la.49.mi.40. In eodem fere ſitu Pto. Boemos deſcribit, verum paulo magis verſus Danubiũ flu. Poſtea paulo plus ad ortũ & Danubiũ Morauia regio eſt, in mõtes vſq; Sarmaticos extenſa, vini frumentiq; fertilitate gaudens, huius populi Marcomanni Ptolemæo dicuntur, ſub gradibus lõ. 40.la.48.& ſemiſſe. Hæc de Germaniæ regionibus & populis maxime celebratis huc vſq;. Montes Germaniæ præcipui ſunt Alpes qui eam ab Italia ſeiungunt, ſub gra.lon. 30.la.45.46. & 47. Carpathus mons ſub gra.lon.44.45.46.&.47.la.48. Abnobius mons ſub gra.lon.30.minutis totidem, la.37.fere. Prope hũc Danubius flu.erũpit. Eſt inſuper Germania multis ac denſiſſimis ſyluis conſita, Præcipua tamen vnde omnes aliæ ortũ habere videntur Hercinia ſylua eſt, aut ſecundum Pto. Orciniũ nemus apud fontes Danubij & Abnobium montem orta, & circa Boemiam, deinde per totam Germaniam ac per Sarmatiam Europæ ſerpens ad hyperboreos vſq; montes extenditur: verũ interim diuerſa pro diuerſis regionibus nomina accipit. In principio enim Nigra ſylua dicitur, deinde alia atq; alia in ſucceſſu admittẽs nomina. Eſt itẽ alia ingens ſylua Semana a Pto. dicta circa Thuringiam orta & in diuerſas etiam partes Germaniæ diffuſa. Schleſia Boemia Morauia Montes Hercinia ſylua

Fluuij hij ſunt: Danubius, ꝑpe Abnobiũ montẽ ortus multiſq; aſſumptis fluuijs ſex hoſtijs in pontum Euxinũ erumpit. Rhenus ex alpibus in ea parte vbi Adula eſt mons eminentiſſimus in oceanum Germanicum inter Phryſiam & Hollandiam pluribus hoſtijs egreditur. Obrincus flu. qui nunc Moſella putatur circa Vogeſium montem fontes habens Rheno coniungitur. Moſa etiam non longe a Vogeſio ortus itidem cum Rheno ſe admiſcet circa Brabantiã. Amaſus per Phryſiam in Vueſtphalia ortus in mare Germanicum profluit. Viſurgus in Thuringia incipiens in mare Germanicum deſinit, hic nunc Beſera dicitur. Albis fluuius prope Boemiam exortus in mare Germanicũ Daniam a dextris linquens ſeſe exonerat. Sueuus fluuius, quem nunc Spre vocant, in montanis Boemiæ & Schleſiæ ortus in mare Sarmaticum prope Fluuii. Moſella Beſera Spre flu.

 Daniam

Daniam egreditur. Sequitur hunc ad ortum Viadus flu. aut Ode
ra: Demum Viſtula fl. in montibus Sarmaticis ortus Germaniā a
Sarmatia diſterminans in mare Sarmaticum defluit.

Caput. VI. De Sarmatia Europæ.

SArmatia Europæa cuius gentes omnes cum Sarmatiæ Aſia-
ticæ populis Scythas, veteres vocauere, deinde Sauromatas
tantum quas nunc Sarmatas dicimus: ab Arctis habet mare Sar
maticum cum ſinu Venedico, ab occaſu Viſtulam fluuiū, ſecer-
nentem eam a Germania, ab oppoſita parte Thanaim flu. cū pa-
lude Meotidis, deinde meridionale latus terminat Carpatus mōs
cum Sarmaticis montibus. Plurimas nunc continet regiones Po-
Polonia. loniam maiorem & minorem, illa a Pomeriana incipiens vtrūq;
latus Viſtulæ occupat & verſus occidentem ad Oderam fluuiū
vſq; protenditur, huius gentes Vandali & nonnullis Vindali di-
ctæ fuerunt ſub gra.lon.45.la.52. Altera verſus Auſtrū in mon-
tes Sarmaticos & Carpatum mon. incidit, proprium habens regē
ſub gra.lon.46.la.51. huius olim gentes fuere Burgiones, Ciſto-
boci, & Viſburgi. Regiones autē ſunt nō multū frequentes ha-
bitatoribus. Magis ad mare Sarmaticum in ora continentis poſt
Pruſſia Pomerianam ad ortum ſita eſt Pruſſia gentibus feris & incultis
habitata, quæ Gothones olim dicebantur, ſub gra.lon.47.mi.30.
la.54. Sequitur verſus orientem & meridiem Ruſſia rubea vel
Ruſſia Rhutenia, cuius gentes Roxolani Plinio dicuntur. Poſt ad Ta-
Podolia naim flu. Podolia, hæ regiones mel & ceram affatim gignunt, po
puli vero earum a Pto. Cariones, Gillones, Amazobij et Exobi-
gitæ dicuntur ſub gradibus lon.55.la.52. Huic Podoliæ cōnecti-
tur Iſthmo penitus arcto Taurica Cherſoneſus contra Achillæū
promontorium Aſiæ: inde nomē ſortita, ꝙ quidam ibi boues pri
Tartaria mus aratro iungere tentauerit, Peninſula eſt vt ex deſcriptiōe no-
minor. ſtra videre licet, nūc minor Tartaria dicta, alijs barbaris Gazaria
Gazaria ſub gra.lon.62.la.48. Deinde rurſus ad Oceanū pauloq; plus ad
Lituania ortum ſita eſt Littouia quæ eadem Samogitia neotericis dicitur
Samogitia. vel Lituania, vbi Pto. Alauni Scythas deſcribit & Sturnos. Idē
Vbiones, Aribos, Scauros, Boruſcos, & Voltas ad montes Ri-
pheos locauit, ſcilicet inter Thuruntū et Cherſinum fluuios, quo-
rum ille ab aris Alexandri, aut a Tanai flu. hoſtijs, in mare Sarma
Curlandia ticum delabitur. Hæc regiuncula Curlandia quibuſdam eſt, non
adeo

Digitized by Google

adeo ciuitatibus atq; ſyluis conſita. Liuonia vltima Sarmatiæ regio maximeq; in Septentrionem extenta Hyperboreis coniūcta eſt,cuius populi Pagirithæ & Carcothæ nominantur ſub gradibus lon.63.la.60.mi.40. Sequuntur hinc in Septentrionē adeo vt circulum Arcticum tranſgrediātur regiones vaſtiſſimæ rigidiſſimæq;,quarū incolæ procero cādidoq; ſunt corpore, niſi ijdē ſylueſtres aliquando eſſent,Ptolemæo veteribuſq; omnibus incognitæ permanſerunt, Eſt ibi fere perpetua glacies adeo fortiter concreta:vt ſuper ea equites in bellis manum conſerere valeant, aptiorq; ſit hyems bellis gerendis q̄ æſtas. Sunt autem regiones fere tales Scamia & Dacia ſub gra.lon.47.la.60.Gottia meridionalis ſub gra.lon.48.la.62. Suecia quam & alij Gottiam occidentalem dicunt,hæc auri fodinas habere perhibetur ſub grad. lon.45.la.65.fere. Noruuegia aut Norbegia ſub lon. 43.la.66. Hæc longe extenditur verſus Thylen inſulam quæ huic regioni perpetua fere glacie in modum continentis coniungitur.Gronelandt aut Engronelandt extra circulum arcticum,Deinde Pilappia & VVillappia oīm regionū frigidiſſimæ, eo ꝙ maxime ad arctos accedant,quibus interdum ſol toto menſe ſupra horizontē perdurat vt ratio ſphæræ indicat. Sūtq; in hac parte,quæ etiā nūc ignota permanſit,homines atrociſſimi & ſylueſtres qui Chriſtianos fortiter a ſuis limitibus abarcent:ibiq; interim fertur ſeſe ſpiritus malignus aerio corpore ob oculos hominum(terribile viſu) ponere.Demum ab hijs regionibus verſus occaſum incerta tamē deſignatione Pygmæi cubitales habitare perhibentur,ſed quid de ea re ſit incertum eſt,niſi quod ſemel atq; iterum nauis coreacea forte vi ventorum in littus impulſa cum Pygmæis capta ſit. Inſulæ circa Germaniæ littora paucæ ſunt numero eo ꝙ ab vna tantū parte oceano alluatur qui Sarmaticus dicitur:in quo ſitæ ſunt inſulæ Scandiæ vocatæ,nunc mutatis aliquot literis Selandia, quo noīe maxima appellatur quæ eſt ſub gra.lon.45.la.58. Femara prope littora Cymbricæ Cherſoneſi ſub gra.lon.40.mi.20.la.57 Sunt & aliæ ignotæ circumfuſæ Lalant, Faſter, Teonia &c. Mare autem ipſum Sarmaticum neoterici Pontum Sabuloſum appellant.

Liuonia. *Scamia* *Suecia* *Gottia* *Norlegia* *Gronelādt.* *Pilappia* *Vuillappia* *Pygmæi.* *Inſulæ*

Caput. VII. De Rhætia, Vindelicia &c.

RHætia(vt ait Volaterranus autoritate Trogi)a Rhæto duce Hetruſcorũ dicta,q expulſi a Gallis in proximis Alpibus conſedere, ab occaſu Heluetijs ſeiunctis ab ea monte Adula, q ab Alpibus in Boreã extenditur,deinde linea quæ cõiungit capita duorum amniũ Rheni & Danubij: A ſeptentrione Danubio vſq; in gra.lon.32.la.47.&.10.minutorũ: Ab ortu Lico fluuio,cuius finis auſtralior gradus habet.34.la.45.15.Ab auſtro alpibus finitur. Hæc nũc cum parte aliqua Vindeliciæ Sueuia dicitur,quæ etiã vltra Danubium protenditur,Regio & vini & frumẽti ferax multũ:huic proximæ ſunt regiunculæ quæ Germaniæ attinent,Hannecãpia,Algauia,Comitatus Palatini, Rheni & aliæ. Vindelicia ab occaſu Rhætiã habet, a ſeptẽtrione Danubium vſq; in gra.lon.34.vbi Ænus flu.ex Danubio in meridiẽ vergit Noricũ a Vindelicia diſterminãs iuxta oriẽtale latus,meridionale latus alpibus terminatur, huius pars aliqua Riſa nunc dicitur,reliqua Sueuiæ attinet. Noricum cuius populi Tauriſci a Strabone dicũtur,Boi vero a Pto. vnde Boiaria vel Bauaria videtur dici:nam eo noĩe nunc cum parte Vindeliciæ appellatur.

Sueuia. *Algauia* *Riſa* *Boiaria*

Ænus flu.ab occidente,Danubius ab arctis. Cetius mons qui ex alpibus in ſeptẽtrionẽ ad.30.quaſi miliaria extat ab ortu: ipſimet alpes ab auſtro terminant.Regio non æque vini atq; frumẽti ferax ſub gra.lon.36.mi.30.la.47.fere.Ab hac inter alpes Tyrolenſium regio contra magis vini q̃ frumẽti ferax.Pãnonias duas deſcripſit Pto.Superiorem ac inferiorẽ,Illa ab occaſu Norico:a ſeptentrione Danubio:ab ortu Pãnonia inferiori clauditur, quæ ab eadem diſtinguitur,linea quæ per.41.gradus longitudinis a Danubio ad montẽ Bebium ducitur:Mons autẽ hic Bebius ab alpibus verſus Græciã procedit.Hæc eadẽ eſt quã nũc Auſtriã dicimus, regio nõ inamœna:fontiũ,piſciũ,ac lignorũ copia nobilitata,ſub gra.lõ.39.la.47. Pars deinde quæ alpibus cõiuncta eſt Stiria dicitur, regio ferri diues atq; etiã argenti fodinis nõ penitus orbata. Ab hac vero plus in occaſum vltra Cetium montẽ Carinthia eſt & Forum Iulij ducatus, regiunculæ eo q alpibus proxiæ ſint aquoſæ: niues enim quæ inter alpes copioſiſſimæ ſunt, cũ calore ſolis reſoluũtur,aquæ magnã vim in has regiones mittunt.

Auſtria *Stiria* *Carinthia.* *Forũ Iulii.*

Pãnonia inferior ab occaſu præſcripta linea diſterminatur, a ſeptẽtrione & ortu Danubij parte,deinde Bebij mõtanis.dr nũc fere tota Hungaria, ab Hunnis q æſtum maris fugientes ex Sarmatia

Europæ,huc aduectaſſe ferũtur:eius regiõis rex inclitus Ferdinan *Hungaria.*
dus quinti Caroli Impatoris frater & Chriſtianæ fidei propugna
tor & Athleta ſtrẽnuiſſimus,cõtinue ſumptibus ac laboribus ine
narrabilibus bellũ gerit aduerſus Turcos,qui tãtis viribus in has
regiones irruũt,vt ægre reſiſti poſſit, immo totã hãc regionẽ fere
vaſtã noſtro æuo reddiderũt cũ magna copia vſq; ad Viennã vr
bem nobilẽ Auſtriæ,noſtro magno timore et accolarũ deſtructi-
one miſeranda puenerãt,vnde tamẽ Dei auxilio & Chriſtianorũ
præclara & memoratu digna victoria profligati ſunt. Huius de-
mũ Pãnoniæ pars quæ Dalmatiæ cõiungitur & montibus,Croa- *Croatia.*
tia regio dicitur. Dictæ autẽ iãiã regiones a Pto.ſeorſum deſcrip-
tæ nunc Germaniæ annumerãtur,nam & germanica lingua vtun
tur,& moribns nõ ſunt diſſimiles, Mõtes vero & Fluuij earũ in-
ter deſcribendũ enarrati ſunt. Illyris vel Liburnia duobus ijs ex
æquo noĩbus vocata,nũc vocatur Sclauonia,Ptolemæo etiã Dal *Sclauonia.*
matia,quã Glareanus ſeorſum verſus meridiẽ & ortũ deſcriben- *Dalmatia*
dam cenſet.Cingitur hæc ab occaſu Hiſtria, a ſeptẽtrione vtraq;
Pãnonia ſiue Auſtria & Hungaria, intercedente monte Bebio,q
deinde mutato noĩe Sardonius a Pto.dicitur,partẽq; ortũ aſpici-
entẽ a Myſia ſuperiori diducit,reliquũ latus mari Hadriatico aut
ſupero alluitur. Populi ſunt inculti et inertes,niſi q bello apti ſint
qua in re nobis aduerſus Turcorũ impetum nõ paruo ſunt adiu-
mẽto. Dicti ſunt olim Delmatæ a Delminio,quẽ Scipio Naſica *Nominis*
Conſ.deuicit,hinc Dalmatia: deinde Sclaui vel Sclaueni ex gẽte *ratio*
Scythica q̃ Illyricũ occupauit,& hic Sclauonia,ſub eſt gra.lõ.42.

Caput. VIII.De Italia,& Inſulis vicinis. (la.44.

ITalia cũ oĩm regionũ celeberrima, tũ etiã fertilitate ſoli nulli
poſthabẽda,cingitur ab occidẽte mari thyrreno, qđ etiã inferũ
d'r,a ſeptẽtrione alpiũ iugis,ab ortu mari Hadriatico Veneto vel
Supo,reliquã vero partẽ Ioniũ mare et Lybicũ alluũt. Strabo eã
tybiæ demortui hoĩs,Pli.querno folio adſimilat.Dicta autẽ eſt ab
Italo rege,Gel.li.11.ex tymęo,& M.Varrone dicit a græco voca
bulo Ιταλοὶ qđ boues ſignificat dictã eſſe, quorũ ibi copia fuit.
Trogus Saturniã appellat,Liuius Auſoniã, Dyoniſius œnotriã,
demũ Ver.Heſpiã magnã in differẽtiã Heſpię.i.Hiſpanię.Pars
eius alpibus pxima Gallia ciſalpina et togata dicta fui,cũ altera *Lõgobar-*
Gallia Tranſalpina & Brachata diceretur,nũc Lõgobardia d'r, *dia.*

regio fluminibus & lacubus innumeris exornata,huic attinet etiã
regiuncula Venetia & Teruiſa apud ſinum Hadriaticũ. Popu-
li Taurini Cenomanni & Inſubri ſecundũ Pto. Regiõis mediũ
eſt ſub gra.lon.31.mi.30.la.44.&.30.minutorum. Sequitur in
Iſthmo Italiæ Flaminea regio quæ & Romandiola & Emilia &
Liguria dicta fuit,alij partem Longobardiæ faciunt ſub gra.lõ.
32.& ſemis,la.43.& ſemis.In medio vero Italiæ Tuſcia regio &
Latiũ cuius eſt Roma,populi Aborigenes,Rutili,Volſci, Her-
Tuſcia nici,Equi. Tuſcia eadem & Hetruria dicta fuit,regio oĩm rerũ
fertilis fere quæ ad vitam neceſſariæ ſunt,habet gradus lon.35.la.
Vmbria 42.& ſemis.Item Vmbria cuius gentes Vmbri & Sabini pro-
pius ad ſinum Hadriaticum vltra Apenninum montem ſitę ſunt,
Spoletani vocatur nunc Ducatus Spoletanus ſub gra.lon.36.la.43.Picenũ
Anconita- Marchia Firmiana nunc Anconitana ſub gra.lon.36.et ſemis,la.
na. 43.graduum. Campania Latium ſequitur ſub gradibus lon.30.
Campania mi.40.la.41.dicitur nunc Terra laboris.regio vt oĩs Italia mul-
Apulia tarũ rerũ fertilis.In extremo Italiæ Apulia regio & Aprutiũ vbi
Pto. Ætolos deſcripſit,regiones auri,argenti,frugum,vini, oleiq;
Calabria ditiſſimæ,ſub gra.lon.41.& triente la.40. Deinde Calabria Fa-
uonios & Siciliam reſpiciens ſub lon.40.gra.& ſemis, la.39.&
ſemis.Demum vt ſemel finiam tota Italia adeo eſt vrbibus con-
ſita,tam eſt cœli temperie prædita & frugifera,vt facile omnem
Montes Europæ prouinciam ſuperet. Montes Italiæ præcipui hij ſunt:
Primum Apenninus ab Alpibus exorſus totam Italiam dirimit
perinde atq; ſpina tergum hominis, hinc oẽs alij oriuntur quorũ
Garganus. eſt Garganus in Apulia diui Michaelis miraculo celebris. Veſu
Phalernus. uius mons igniuomus Campaniæ.Eiuſdem eſt Phalernus mons
vini fertilitate celebris. Fluuij & ſi multi ſunt non tamen adeo
celebres: Præcipui ſunt Tyberis flu.ex Apennino per Romã in
mare Thyrrenum decurrens.Padus ſiue Fridanus ex alpibus tri-
bus hoſtijs in ſinum Hadriaticum egreditur, Italiæ etiam attinet
Iſtria Iſtria aut tantum vna pars, reliqua Sclauoniæ tribuitur: lingua
vtuntur italica,Habet hæc ab occidente Galliæ Ciſalpinæ partẽ,
a ſeptontrione Rhætiam,ab ortu Illyridem ſiue Dalmatiã,deinde
mare Hadriaticum,ſub gra.lon.37.la.45.& triente.

Caput.IX.De Sicilia,Corſica,Sardinia &c.

Adia

Digitized by Google

ADiacet Italiæ a ſiniſtris ſi arctos aſpicias inſula Sicilia no-
bilis a fertilitate ſoli,& monte Ætna memorabilis qui per- *Ætna*
petuis flagrat ignibus, Habet autem ab occaſu Thyrrenũ
mare & a ſeptentrione,ab ortu Ionium & Italiam, deinde mare *Nominis*
africum.Dicta fuit Sicilia a Sicanis Hiſpaniæ populis q fere pri- *origo*
mi eam incoluere,& adhuc partem, quæ occidentem reſpicit in-
colunt,Habet autẽ tria promontoria autoribus trita, & hinc Tri-
nacria fuit dicta, appellantur hoc modo. Pelorus Italiam & ſep-
tentrionẽ aſpicit,Lelibæum occaſum,Pachynus Græciam,vnde
quidam naues ex Carthaginenſium portu prodeuntes videre po
tuiſſe fertur.Hic regem egit Æolus q ventorũ deus habitus fuit. *Æolus.*
Cyrnos a Græcis dicta Latinis Corſica,ſub gra.lon.31. la.40.& *Corſica.*
40.mi.inſula vini fertilis,agrorumq; fertilitate prædita.Sardinia *Sardinia*
ſub Corſica verſus Africam,agrorum fœcunditate ipſa Corſica
beatior,habet gra.lon.31.la,38. Hæc quia plantam humani pedis
fere refert Ichnuſa dicta fuit, ἴχνος enim veſtigium ſignificat,
In ſtricto mari quod inter hanc & Corſicam interfluit inſulę ſunt *Ichnuſa.*
paruæ cuniculariæ a Plinio dictæ. Ab hac Sardinia profectũ eſt
adagium Sardonicus riſus:Herbam enim quandam profert lap-
pæ ſimilem qua veſcentes ridendo emoriuntur. Sunt etiam in
ſinu Hadriatico plures inſulæ quarum præcipuæ ſic dicuntur:
Tragurium,Arba,Pharus,vel Parus,aut Pharia Ptolemæo circa *Pharus.*
gradus lon.36.& min.30.la.44.& ſemis, Deinde Liſſa vſq; ad *Liſſa.*
noſtra tempora ſic dicta, Item Chiſſa ſecundum alios Giſſa,quæ
nũc putatur Pago dici ſub lon.38.la.44.Meliten quæ apud Pto. *Meliten*
Meligina vnde canes Melitei.ſub lon. 40.grad.mi.40. la.43.&
ſemis. Apſorrus quæ nunc Querle videtur,ſub lon.42.& la.42.
Abſyrtides inſulæ paruæ ſub lon.43.la.41.Portunaca quę et Vi- *Abſyrtides*
gilia ſub lon.44.la.41.&.20.minutorum.

Caput.X.De Dacia,Iazygibus,& Myſijs.

IAzyges metanaſtæ quorum regio hodie Septem caſtra dicun *Septem*
tur,inter Danubium occiduum & Tibiſcum orientalem & in- *caſtra.*
ter Sarmaticos montes cõtinetur, Carpato monte auſtralior,nũc *Tibiſcus.*
Germaniæ adijcitur,in gra.lon.45.&.30.mi.la.48. Dacia ſeq-
tur orientale latus Iazygium poſt Tibiſcum flu.Regio ingens &
vaſta cuius gẽtes Pto.Baſtarnas & Getas dicit,Pli.eas a Roma-
nis Dacos,a Græcis Getas appellari autor eſt: alij Dacos occidu

os eſſe

Digitized by Google

regio fluminibus & lacubus innumeris exornata,huic attinet etiã regiuncula Venetia & Teruiſa apud ſinum Hadriaticũ. Populi Taurini Cenomanni & Inſubri ſecundũ Pto. Regiõis mediũ eſt ſub gra.lon.31.mi.30.la.44.&.30.minutorum. Sequitur in Iſthmo Italiæ Flaminea regio quæ & Romandiola & Emilia & Liguria dicta fuit,alij partem Longobardiæ faciunt ſub gra. lõ. 32.& ſemis,la.43.& ſemis.In medio vero Italiæ Tuſcia regio & Latiũ cuius eſt Roma,populi Aborigenes,Rutili,Volſci, Hernici,Equi.

Tuſcia Tuſcia eadem & Hetruria dicta fuit,regio oĩm rerũ fertilis fere quæ ad vitam neceſſariæ ſunt,habet gradus lon.35.la. 42.& ſemis.

Vmbria Item Vmbria cuius gentes Vmbri & Sabini propius ad ſinum Hadriaticum vltra Apenninum montem ſitę ſunt,

Spoletani vocatur nunc Ducatus Spoletanus ſub gra.lon.36.la.43.

Anconitana. Picenũ Marchia Firmiana nunc Anconitana ſub gra.lon.36.et ſemis,la. 43.graduum.

Campania Campania Latium ſequitur ſub gradibus lon.30. mi.40.la.41.dicitur nunc Terra laboris.regio vt oĩs Italia multarũ rerũ fertilis.

Apulia In extremo Italiæ Apulia regio & Aprutiũ vbi Pto. Ætolos deſcripſit,regiones auri,argenti,frugum,vini, oleiq; ditiſſimæ,ſub gra.lon.41.& triente la.40.

Calabria Deinde Calabria Fauonios & Siciliam reſpiciens ſub lon.40.gra.& ſemis, la.39. & ſemis.Demum vt ſemel finiam tota Italia adeo eſt vitibus conſita,tam eſt cœli temperie prædita & frugifera,vt facile omnem Europæ prouinciam ſuperet.

Montes Montes Italiæ præcipui hij ſunt: Primum Apenninus ab Alpibus exorſus totam Italiam dirimit perinde atq; ſpina tergum hominis, hinc oẽs alij oriuntur quorũ

Garganus. eſt Garganus in Apulia diui Michaelis miraculo celebris.

Phalernus. Veſuuius mons igniuomus Campaniæ.Eiuſdem eſt Phalernus mons vini fertilitate celebris. Fluuij & ſi multi ſunt non tamen adeo celebres: Præcipui ſunt Tyberis flu.ex Apennino per Romã in mare Thyrrenum decurrens.Padus ſiue Fridanus ex alpibus tribus hoſtijs in ſinum Hadriaticum egreditur, Italiæ etiam attinet

Iſtria Iſtria aut tantum vna pars, reliqua Sclauoniæ tribuitur: lingua vtuntur italica,Habet hæc ab occidente Galliæ Ciſalpinæ partẽ, a ſeptontrione Rhætiam,ab ortu Illyridem ſiue Dalmatiã,deinde mare Hadriaticum,ſub gra.lon.37.la.45.& triente.

Caput.IX.De Sicilia,Corſica,Sardinia &c.

Adia

Digitized by Google

ADiacet Italiæ a ſiniſtris ſi arctos aſpicias inſula Sicilia no-
bilis a fertilitate ſoli,& monte Ætna memorabilis qui per- *Ætna*
petuis flagrat ignibus, Habet autem ab occaſu Thyrrenū
mare & a ſeptentrione,ab ortu Ionium & Italiam, deinde mare *Nominis*
africum.Dicta fuit Sicilia a Sicanis Hiſpaniæ populis q fere pri- *origo*
mi eam incoluere,& adhuc partem, quæ occidentem reſpicit in-
colunt,Habet autē tria promontoria autoribus trita, & hinc Tri-
nacria fuit dicta, appellantur hoc modo. Pelorus Italiam & ſep-
tentrionē aſpicit,Lelibæum occaſum,Pachynus Græciam,vnde
quidam naues ex Carthaginenſium portu prodeuntes videre po
tuiſſe fertur.Hic regem egit Æolus q ventorū deus habitus fuit. *Æolus.*
Cyrnos a Græcis dicta Latinis Corſica,ſub gra.lon.31. la.40.& *Corſica.*
40.mi.inſula vini fertilis,agrorumq; fertilitate prædita.Sardinia *Sardinia*
ſub Corſica verſus Africam,agrorum fœcunditate ipſa Corſica
beatior,habet gra.lon.31.la,38. Hæc quia plantam humani pedis
fere refert Ichnuſa dicta fuit, Ιχνοσ enim veſtigium ſignificat,
In ſtricto mari quod inter hanc & Corſicam interfluit inſulę ſunt *Ichnuſa.*
paruæ cuniculariæ a Plinio dictæ. Ab hac Sardinia profectū eſt
adagium Sardonicus riſus:Herbam enim quandam profert lap-
pæ ſimilem qua veſcentes ridendo emoriuntur. Sunt etiam in
ſinu Hadriatico plures inſulæ quarum præcipuæ ſic dicuntur:
Tragurium,Arba,Pharus,vel Parus,aut Pharia Ptolemæo circa *Pharus.*
gradus lon.36.& min.30.la.44.& ſemis, Deinde Liſſa vſq; ad *Liſſa.*
noſtra tempora ſic dicta, Item Chiſſa ſecundum alios Giſſa,quæ
nūc putatur Pago dici ſub lon.38.la.44.Meliten quæ apud Pto. *Meliten*
Meligina vnde canes Melitei.ſub lon. 40.grad.mi.40. la.43.&
ſemis. Apſorrus quæ nunc Querle videtur,ſub lon.42.& la.42.
Abſyrtides inſulæ paruæ ſub lon.43.la.41.Portunaca quę et Vi- *Abſyrtides*
gilia ſub lon.44.la.41.&.20.minutorum.

Caput.X.De Dacia,Iazygibus,& Myſijs.

IAzyges metanaſtæ quorum regio hodie Septem caſtra dicun *Septem*
tur,inter Danubium occiduum & Tibiſcum orientalem & in- *caſtra.*
ter Sarmaticos montes cōtinetur, Carpato monte auſtralior,nūc *Tibiſcus.*
Germaniæ adijcitur,in gra.lon.45.&.30.mi.la.48. Dacia ſeq-
tur orientale latus Iazygium poſt Tibiſcum flu.Regio ingens &
vaſta cuius gētes Pto.Baſtarnas & Getas dicit,Pli.eas a Roma-
nis Dacos,a Græcis Getas appellari autor eſt: alij Dacos occidu

os eſſe

Digitized by Google

os eſſe Getas orientalem plagam incolere contendūt, dicitur nūc
Vualachia VValachia, ſub lon.51.la.48.& Tranſyluania, ſub lon.50.grad.
Tranſyluana la.49.fere. Cingitur autem Dacia ab occaſu Iazygibus & Tibi-
ſco flu. A ſeptentrione Sarmatia Europæ, Ab ortu Danubio, qui
hinc Iſter dicitur & ſex hoſtijs in pontum Euxinum exit. A me-
ridie rurſus Danubio. Myſia duplex eſt, Inferior quæ nunc Bul-
Bulgaria gariam, Boſſinam, & Raſciam regiunculas complectitur, ſepten-
Boßina trionalior eſt ſuperiori. Ab occidēte habet VValachiā, Ab ortu
pontum Euxinum, A ſeptentrione Sarmatiam, deinde Thraciā.
Moeſiam dici contendit Volaterranus, eam vero quæ eſt in Aſia
Myſiam, medium huius regionis habet gra. lon.55.la.47. Ptolc.
has adſignat nationes Bulenſios, Epiarenſios, Triballos, Troglo
dytas, Peucinos inter hoſtia Danubij, q hic Iſter (vt diximus) vo-
catur, hijs autē hoſtijs obiecta eſt Peucen inſula. Myſia ſuperior
a ſeptentrione Danubio & Dacia, ab occaſu Dalmatia, ab aduer-
ſa parte Thracia, deinde Macedonia clauditur. Eius gentes Pto.
lib.3. enumerat, qui ſunt Tryconeſij, Pycenſij, & Darſani, nūc par
Zeruia tim Boſſina dicitur, & Zeruia: partemq; Raſciæ complectitur. ſi-
Boſſina ta eſt ſub lon.47. graduum & ſemiſſis, la.44. fere.

Ca.XI. De Thracia & reliquis Græciæ partibus.

THracia nunc Græciæ portio, quæ & Sython dicta fertur, cir
cūſcribitur hoc modo. Ab arctis Iſtro fluuio & Myſia infe
riori, ab occaſu Myſia ſuperiori, ab ortu ſolis ponto & Proponti-
de, a meridie mari Ægeo. Eius gentes ſunt pugnaces & feritate
præditæ, dictæ Beſſi, Odones, Odryſij, & Bryges, qui deinde tran
Cathena ſeuntes in Aſiam Phryges dicti ſunt. Montes habet inſigniores,
mūdi mons. Ænum & Rhodopen, hij noſtris dicuntur Cathena mundi. Flu-
Fluuii. mina ſunt Neſus & Hebrus in mare Ægæum: Bythinus & Athy-
ra in propontidem ſeſe exonerantes. Mediū regionis habet gra-
Cherſoneſus. dus lon.54.la.42.& ſemis. Adhæret Thraciæ pars quæ proprie
Cherſoneſus dicitur, in qua eſt vrbs Seſtus & Calipolis. Mace-
donia in medio duorum marium, Ionij ab occaſu, et Ægæi ab or-
tu continetur. Latus autem ſeptentrionale, partes Dalmatiæ, My-
ſiæ ſuperioris, & Thraciæ terminant: Reliquū Epirus & Achaia
Albania Pars eius quæ inter montes Camelæos & mare Ionium clauditur
Dirrachiū. Albania dicitur, cuius eſt Dirrachium emporium nobile. Sequū-
tur hinc verſus ortum Oreſtę populi. Annumerant alij plures ha
rum

Digitized by Google

rum regionum prouincias, vt Pelaſgiam, Æmathiam ſiue Phar-ſaliam, quarum Lucanus ſæpe mentionem facit, nam hic fere cõ-ſeruere manus Pompeius & C. Cæſar. Item Calcidicam, Pieriam Stimphaliam Pto. & alias incerta fere deſignatione. Volaterra-nus Edones pop. adſignat ad partem orientalem ſtatim a Thra-cia, vnde ſinus Edonicus nomẽ habet. Idẽ Peones adſignat me-diterraneos. Omnia autẽ hæc ſub Græcia continentur nũc Tur-chia: Regiones ſane non infœlices, auri enim argentiq; venas ha bent. Suntq; multum autoribus decantatæ. Medium earũ eſt ſub gra. lon. 47.30. la. 40. Theſſalia apud Pto. ſub Macedonia con-tinetur, ab aliјs tamen ſigillatim deſcribitur. Eſt igitur pars Ma-cedoniæ vel Grȩciæ, proxima Epiro et Achaiæ, vndiq; fere mõ tibus theatrali (vt ait Pli.) modo inflexis cincta. Ab oriente Peliõ & Oſſam Poetis celebratos habet montes. Ab aqlone Olympũ, ab occidente Pindum: ex quo Peneus amnis mediam ſecans re-gionem, præter Oſſam in Ægæum mare prolabitur. Deucalion Pyrrheam appellauit, vt ait Strabo: Hemon vero Hemoniã, Eius filius Theſſalus Theſſaliam. Huius eſt Emonia regio & ciuitas: Item Æthices gens, Demetrias regio ab euictore dicta, Dolopes a Mercurij filio, Lapithæ populi, Myniæ, Malienſes, Pelaſgi, Æ-ſtioti &c. Montes Macedoniæ præclariores, quibus fere tota cin gitur, atq; ob id crebris laborat terræmotibus, ſunt Candauiæ vel Camelæi ab occaſu: Bertiſcus Ptolemæo, a parte Thraciæ. Citta-rius qui a montibus Achaiæ in ſeptentrionẽ aſſurgit. Athos mõs in promontorio maris Ægæi. Mediterranei vero, Olympus mõs altiſſimus, & Pelion. Item Pindus, iuxta Epyrum cum Othry: q Lapitharum ſedes fuere vt ait Pli. li. 4. Sunt item Oſſa, & Pieris & Oeta, vnde Sperchius fluuius inter Macedoniam & Achaiam tranſiens, in mare Ægæum exit. Sunt præterea fluuij Strimon, Axius Erigonõ, Demum Peneus amnis, hic (vt ait Pli.) ortus iu xta Gomphos, interq; Oſſam & Olympum nemoroſa conualle defluens. 50. ſtadijs dimidio eius ſpatio nauigabilis, deinde in ſi-num Thermaicum egreditur. Hæc eſt illa Macedonia (vt idem Pli.) terrarum imperio potita quondam: hæc Aſiam, Armeniam, Iberiam, Albaniam, Cappadociam, Syriam, Ægyptum, Taurum, Caucaſum tranſgreſſa: hæc in Bactris, Medis, Perſis dominata, toto oriente poſſeſſo: hæc etiã Indiæ victrix, ꝑ veſtigia Liberi pa

Æmathia

Theſſalia

Montes.

Pieris

Fluuij

G tris

Digitized by Google

triſ,atq; Herculis vagata:hæc eadẽ eſt Macedonia,cuius vno die Paulus Æmilius imperator noſter.72.vrbes direptas vendidit.

Ca.XII.De Epiro,Achaia,& Peloponneſo.

EPiri termini ſunt, Albania & Theſſalia deſcriptæ ab aquilone,mare Ionicum ab occaſu,linea vero a monte Oetha aſcendens ad hoſtium Acheloi fluuij ab ortu, reliquum latus mari circumſcribitur Ionio. Regiones eius particulares ſunt Chaonia montana apud Ioniũ pelagus: Theſprota mediterranea: deinde Caſſiopeia & Acarnania verſus Achaiam,Gẽtes ſunt Dolopes, Tymphæi, Amynæi, Amphilochi, Caſiopi, Moloſſi, vnde tota Epirotarũ regio Moloſſa:Itẽ Amyctę,Argyriui,& Chauni apud montẽ Oetham:vnde Achelous fluuius originẽ ſumit. Montes Epiri,Acroceraunia ab Ionio pelago imminẽtia: Pindus a parte Theſſaliæ:Leucathes vel Actium promontorium verſus peninſulam. Fluuij, Achelous qui ex monte Pindo in mare Hadriaticũ deſcendit: Acheron verſus Corcyram inſulam incedit: Aractus inter duos tranſit. Achaiam deſcribit Pto.lib.3.cap.15.habere ab occaſu Epirum,ab aquilone Macedoniã ſecundũ limites præſc. ab ortu autẽ partẽ Ægæi maris,a meridie mare Hadriaticum,deinde Hiſtmum & mare creticum,Pars Græciæ eſt, nunc Turciæ attinet:Regiones eius particulares ſunt. Ætolia ab Ætolo Endymionis filio, hæc ſita eſt apud Acarnaniam intercedẽte Acheloo fluuio,huius Ætoliæ gentes Ephyri, Acnienſes, Dolopes, Atraces. A quibus Atrax amnis Ionio mari infunditur. Sub Achaia etiã Pto.compræhendit Locros vel Locrenſes,quorũ regio Locris:idem Ozolæ vel Epicnemidij cognominati ſunt: ſiti apud ſinum Corinthiacũ,cuius eſt Caſtalius fons,amnis Cephiſus,oppidum liberũ Delphi.Poſt Locrenſes ad ortũ adiacent Phocenſes & Phocis regio:& Dryopes iuxta Parnaſſum mõtẽ. Bœotia in medio Achaiæ,Doris.Poſtea Megaris & Megarenſes in prouerbijs triti:huius ſitus eſt ab Iſtmo ad ortum.Extremum autem Achaiæ verſus ortum occupat Attica,in qua Athenæ vrbs præclara.Montes Achaiæ Callidromus,qui deinde Corax.Parnaſus mõs biceps vt teſtatur Perſius.Citheron muſarum habitatio,vbi Orpheus cãtare ſolebat. Fluuij,Euenus flu.ex Callidromo ortus verſus ortum Cephiſſi nomen accipit:Hic idem ab iiſdem montibus ortus,cũ Aſopo & Iſmeno flu.in mare ægæum delabitur.

Montes · *Fluuii.* · *Achaia* · *Ætolia.* · *Locris* · *Phocis* · *Megaris* · *Attica.* · *Montes.* · *Fluuii.*

Pelo-

Peloponneſus, Apia, Pelaſgia, Danaa, & peninſula appellata nũc Morea dr: haud vlli terræ nobilitate poſtferẽda, inter duo maria Ioniũ & ægæũ cõtenta, anguſta ceruice Achaiæ cõnexa, duobus vtrinq; ſinubus, quorũ occiduus Corinthiacus, oppoſitus Saronicus. Regiões cõtinet multas q̃ ſunt. Corinthia ſtatim ab Iſtmo, in qua Corinthus, Ephyra ſiue Heliopolis ciuitas nobilis, vñ puerbiũ: Nõ cuiuis hoi cõtingit adire Corinthũ: et κορινθιάζειν, laſciuire. *Corinthia.* Deinde Sicyonia regio inter Corinthũ et Achaiã ꝓprie, ꝓxime ſequentẽ in eadẽ peninſula: in hac multę oleę. Meſenia vero ad occaſum ſolis et meridiẽ peninſulæ vergit: Supra quã Helida, Helis vel Hellas regio. In medio vero peninſulæ Arcadia, ab Arcade Iouis filio dicta: eadem & Parrhaſia, Lycaonia, Azania, Pania, et Pelaſgia appellata fuit: Regio montuoſa, & quæ aſinos præſtantes mittit. *Sicyonia* *Meſenia* *Hellas.* *Arcadia* Poſt hanc verſus ortũ ſolis & meridiem Laconica vel Lacedæmonia. *Lacedæmonia* In ipſo autem Iſtmo Argia, vnde Argiui & Argi: hæc etiam Doricũ Hippium & Dixium appellata fuit. *Argia* Montes Peloponneſi Pholoe, Stymphalus, Minoe, Taygeta: qui ab Aquilone per occaſum in auſtrum tendunt, imitando literam C. ab altera parte ſcilicet orientis Cronicus mons, & Zarex. *Montes.* Fluuij, Aſopus, in ſinum Corinthiacũ ex Cronio profluens. Syos, ex phole in eundem ſinum. Aphæus amnis per mediam peninſulam in mare Ionium, interim congreſſus cum Paniſo flu. qui idem in auſtrum digreditur. Poſtremo Inachus flu. cuius fons in Stymphalo monte, hoſtium ad mare Creticum. *Fluuii.*

Ca. XIII. De Inſulis maris Ionij, & Ægæi.

PRimum ab Ionio pelago incipiemus, in quo apud Epyrum Corcyra inſula, nunc Corſunium: ſedes Pheacium ad quos Vlyſſes naufragiũ paſſus, appulit. habet gra. lon. 45. 36. la. 37. 45. *Corſuniũ* Cephalenia, quondã Melena, apud ſinũ Ambratiũ, lon. 47. 40. la. 37. Ericuſa, ſub gra. lon. 46. 40. la. 38. Echinades, ab Echinorum copia, apud ſinum Ambratium, lon. 48. 10. la. 37. 15. Ab hac verſus Auſtrum parua inſula Ithaca, in qua mons Nerithus. Zazynthus, a Dardani filio Zazyntho, hæc etiam Hyriæ, ſub gra. long. 47. minut. 30. latitud. 36. 30. Apud hanc parua inſula Letoia verſus occaſum. Apud Peloponneſum Strophades duæ ab alijs Plotæ dictæ, ſub longitud. 47. 30. latitudin. 36. Spaſia vel Spagia (vt habet Plinius) ſub longitud. 48. laitt. 35.

Digitized by Google

Cythera antea Porphyris, ſub longitud. 50. latitudin. 34. 40. Aegina antea Oenone ſedes Myrmidonū in ſinu Megarico, ſub gra.longitu. 2.minut.20.latitu.36.mi.45. Ab hac verſus auſtrū parua inſula Salacis. Hic obiter notandum volo, quod in adſignatione longitudinis & latitudinis regionum, primus numerus ſignificat lōgitudinem, alter latitudinem: Si vero prior duplex reperiatur, prior pars gradus, altera minuta valebit, ſi vero vnicus in priori ordine ſit numerus, gradus ſignificare certum eſt. Similis

Candia

eſt ratio de poſteriori ordine ſiue latitudine. Sequuntur nunc inſulæ maris Ægæi, quarum maxima Creta quæ nūc Candia dicitur terminatur a ſeptentrione Cretico mari, a meridie Punico, ab ortu Carpathico, Extenſa in longum. 270000. paſſ. Habet multas præclaraſq; ciuitates. 100. enim vrbiū clara fertur, hinc ἑκατόμπολις dicta fuit ab Homero, Mittit vinum optimum: Habet montes in

Montes

ſigniores Idæum vel Idam, Leucos, Cadiſcum, Dictam vel Dictæum. Fluuios Maſaliam, Helectram, Lithæum, & Pycnū. Medium inſulæ eſt ſub longitu.54.latitu.34.45. Cretæ adiacent inſulæ plures: Claudos ab occaſu, longitu.52.30.la.34. Latoa verſus auſtrum, longitudi.54.30.latitudinis.34.30. Dia inſula ad Arctos Plinius Driam vocat, longitu.54.30.latitu.35.40. Cimolis inſula ad orientem ſolem. longitu.55.30.latitu.34.30. Melos non longe a Dia ſub lō.54.la 35.30. Quæ apud Achaiam deſcribuntur.

Negropontus.

Euboea inſula ſatis magna, plus tamen in longum q̄ in latū protenſa: Hodie Negropontus dicitur, Turcorumq; imperio ſubeſt. Habet autem gra.longitu.53.40.la.38.15. In ea aquæ calidæ reperiuntur Hellopiæ dictæ. Ab hac verſus Cretā & Achaiam, Thera ſub lon.54.latitu. 36,25. Plus ad Arctos Cia & Chy inſulæ nō longo diſſidentes interſtitio ſub gra.lō.54,25.la.37. Theraſia ſub lon.54.45.la.36.18. Sequuntur dehinc plures inſulæ in orbem collatæ, vnde nomen traxere Cyclades, quarū præcipuæ hæ ſunt. De-

Cyclades

los a mercatu & templo Apollinis celebrata, omniumq; Cycladū longe nobiliſſima, vbi primum ignem repertum eſſe autor eſt Pli. Olearos, quæ primo Pactia, poſtea Minoida appellata, marmore clara. Cythnos, Rhena, Myconos cum monte Dimaſto: Item Andros, Tenos, quæ propter aquę copiam Hydruſa dicta fuit, Scyros Paros, Subium, Syphnus ante Meropia, Naxos. harum omniū medium eſt ſub gra.lon.55 latitu.36.8: Sequuntur hinc verſus Thraciam

ciam Sporades ſic dictæ, quod in mari ſint ſparſæ. Sunt aūt Helena, Phocuſa, Hecaria, Schinuſa, Pholegādros & Naxo, circa gradus. longitu. 56. la. 37. & ſemiſſis. Adiacet Thraciæ Lemnos inſula Vulcani fabulis clara, & cuius fœminæ vna nocte facta cōſpiratione omnes maritos a bello reuerſos occiderunt, habet gra. lō. 52. 30. la. 41. Ab hac verſus Achaiam Sciathos ſub lōgitudine. 52. 10. la. 39. 15. Peparuetos inſula & ciuitas, lon. 52. 30. latitudi. 39. 30. Scopelos habet longitu. 52. 30. latitu. 39. 20. Demum Scyros inſula ſub longitu. 54. la. 39. Plures ſunt in hoc mari paruæ inſulæ, quas tum ob multitudinem omiſimus, tum etiam quia non multis autoribus decantatæ ſint. Partem tamen in Aſiæ deſcriptione enumerabimus. Huc vſq; de Europæ deſcriptione, nunc de Aphrica. *Sporades* *Lemnos*

Caput. XIIII. De Aphrica.

APhrica quaſi ſine frigore (φρίκη enim frigus ſignificat) dicta putatur: apud alios Africa ſcribitur, a Græcis Lybia et Heſperia appellata fuit: Ea freto Herculeo, & linea a marí rubro in mare mediterraneum extenſa, ab Europa et Aſia diducitur. Reliqua pars omnis oceano alluitur. Diuiditur primum in Mauritaniam, quæ ab occiduo mari, & mediterraneo incipiens, in duplicē diuiditur Mauritaniā, Tingitanam ſcilicet, & Cæſarienſem. Mauritania Tingitana ab occaſu oceano clauditur, a ſeptentrione mediterraneo mari, ab oriente Malua flu. a meridie Atlante maiori monte: huius populi quondam fuere Maſices iuxta colūnas Herculis, deinde Cauni, Marenſij, & Herpeſigani. Nunc regnum Feſſæ continet, & Feſſam vrbem, iuxta gradus longitudi. 7. gra. lati. 34. & ſemiſſis: in hac eſt Abyla mons, vna de columnis Herculis quam Hiſpani Simicam appellauerunt, eo quod ſimiarum copia circa hunc locum reperiatur. Altera eſt Mauritania Cæſarienſis, quæ ab ortu Ampſaga flu. terminatur, a meridie Atlāte mōte. Sūpſit nomen a Cæſarea ciuitate, ſicut & illa a Tingi dicta fuit. Eius gentes ſunt Taladuſij, Nacbuſij, Aquenſij, Myceni, Metagonitæ, Socoſſij, Volibiliani, Durdi: Omnes autem harum regionum incolæ, Barbari, & ipſæ regiones Barbaria dicūtur. Aphrica minor deinde ſequitur poſt Ampſagam fluuium, vſque ad Cyrenes extēſa. Huius ea pars quæ proxima Mauritaniæ eſt Numidia dicitur, Maſſiniſſæ clara nomine. Numidarum autem ortum ſcribit Saluſtius ex Perſis eſſe & Medis, de qbus poſtea ſermo erit. Numidæ *Mauritania.* *Feſſa* *Simica* *Barbaria* *Aphrica* *Numidia*

vero Nomades appellati fuerunt, eo ꝙ huc illucq́ mapalia ſua plauſtris circumuehentes oberrarēt. Reliquę Aphricæ gētes ſunt Maſſyli & regio Maſſylia, quæ equos præſtātes mittit: deinde Lotophagi, q Loto genere arboris victitāt quod fructus fert fabæ magnitudine, crocei coloris, ſoporiſq́ tā delectabilis, vt aduenis obliuionē patriæ inducere, fama ſit: horum ſitus eſt apud Syrtim minorē. Sunt præterea Syrteſij, Iontij, Medemi, Nictij, Eleones, Miſulani, Nattabutæ: Verſus interiora Saburbures, Bazacites, Zetæ, Mimaces, Aſtacures, Eropæi, Dolopes, Nycpij, Macæ, Sigiploſi. Nihil harū regionū inſigne, præter marmoris Numidici ferarumq́ prouentū, præterea circa Bizantiū terra tantæ eſt fertilitatis, vt agricolis cū centeſima fruge fœnus reddat: Libyphœnices vocantur qui hanc partē incolunt. Sequitur ad orientē poſt Syrtim maiorē Cyrenaica vel Cyrene verſus Marmaricam & Ægyptum, dicta etiā Pentapolitana a numero ciuitatū. In hac ſunt horti Heſperidum, aurea poma ferentes: Fons ſolis verſus Marmarides, quē noctu calidum, interdiu frigidū ferunt. Populi eius Barcitæ, Araraunceles, Aſbytæ, Macautæ: deinde verſus auſtrum inter montana Silphiophora regio, hoc eſt, Balſamum ferens. Pſylli, quibus naturale robur aduerſus ſerpentes inditum eſt.

Maßylia · *Cyrene* · *Fons ſolis*

Caput. XV. De Marmarica & Ægypto.

MArmaricam Libyæ cū Ægypto Pto. ſimul indiſtinctèq́ deſcribit: Illa tamē occidentalior eſt magiſq́ ad Cyrenen & mare Punicū attinet, diciturq́ a Pli. Libya Mareotis: Ægyptus vero ad ſinū vſq́ Arabicum & montana Æthiopiæ. Marmaricæ autē populi apud Pto. quos nomos, hoc eſt, præturas appellat, hij ſunt: Libyarchæ, Aniritæ, Baſſacithæ, Apotamitæ. i. penuria aquarum laborātes, Augilæ verſus Libyam interiorē, Ammoniaca regio circa gra. lon. 55. minutis. 20. la. 28. Naſamones quos Pli. prius Meſamones, hoc eſt, inter harenas medios dictos ait: Anachiſæ, Tapanitæ, Aezari, Zigritæ, Chatani, Ogdeni. Sequūtur Adimaſchiduæ, Iobachi, Ruditæ, Proſoditæ: demū Sciatica regio ꝓxima Ægypto. Deinde ſeqtur Ægyptus regio diuiſa in duas præcipuas partes Inferiorē & Superiorē. Inferior proxima oceano inter Nili brachia findente ſe Nilo ita vt triquetrā terræ figurā efficiat Delta dicitur, ob ſimilitudinem literæ græcę Δ, atq́ hæc a nōnullis inter inſulas reputatur: Superior Ægyptus cui a meridie Æthio-

Ægyptus.

Æthiopũ regio prætenditur Thebais dicitur, in qua Thebæ centum portis nobilitata vrbs. Mediã vero Ægyptũ Nilus flu. pcurrit, q ex montibus Lunę (vt putatur) ortus p Aethiopũ regionẽ interim ſeſe ad ſpatiũ aliquod condens, dedignatus ſcilicet fluere p harenoſa & ſqualentia, aliquãdo etiã in duas ſeſe diffindẽs partes, inſulas vaſtas efficit: & tandem cõpoſitis fluctibus placidoq; curſu p mediam Aegyptũ in mare mediterraneũ. 7. hoſtijs egreditur. Hic ſingulis annis ſtato tẽpore p totã ſpaciatur Aegyptum, & ſua inundatione terrã fœcundam reddit, & interdũ ad. 18. cubitus ſeſe extollit. Sunt q ortũ in Mauritania putẽt, eo φ decidẽte pluuiæ copia apud Mauros, tũ Nilus plurimũ augeatur. Populi autẽ Aegypti ſunt Goniatæ, Proſoditæ, Scythiaca regio Maſlitæ, Nitriętę, Oaſitæ. Itẽ Libyæ Aegyptij. Extremũ vero eius & Marmaricæ eſt Diammos & Abrochos regiones, qbus fere Tropicus Cancri p verticis punctum tranſit. Oram deniq; ſinus Arabici incolunt Arabes Agyptij: Auſtraliores hijs Ichthiophagi. *Nilus.*

Montes Mauritaniæ ſunt iã a nobis enarrati, quos diximus eſſe Atlantẽ maiorẽ, qui eã a Getulia diſtinguit: hunc noctibus micare crebris ignibus ferunt, & fiſtularũ tibiarumq; cantu impleri, & tympanorũ ſonitu reſonare, adeoq; in altum erigi vt orbem Lunæ contingere videatur. Eſt itẽ Atlas minor in Mauritania Tingitana, & mare quod hos mõtes alluit Atlanticũ vocatur. Durdus mons mediã fere Mauritaniam Tingitanã diuidit. Byrinus mons Cæſarienſi Mauritaniæ adiacẽs ex Atlante ortus. Sequuntur deinde Libyci montes qui Aegyptum a Marmarica diſterminant. Item Climax mons & Anagombra. *Atlas* *Montes.*

Fluuij harũ regionũ multi ſunt Sala flu. ex Durdo monte ortus p Mauritaniã in Herculeum fretũ exit. Malua flu. in eodem monte ortus in idẽ mare ſe exonerat, Mauritaniã Tangitanã a Cęſarienſi diuidens. Sanus flu. ex Atlante ortus verſus Iuliam Cęſaream inſulam defluit. Mulus ex Atlante, vbi Cinnaba dicitur, verſus ſinum Numidicum. Sequitur verſus ortum Ampſaga flu. cuius fons in Buſara monte, qui ex Atlante oritur, hoſtium in ſinu Numidico. Poſtea eſt Rubricatus flu. In Cyrenaica regione Lacenus flu. q Paliurũ lacũ efficit ingentẽ, in quo piſciũ magna copia: In Marmarica deinde ingẽtes reperiũtur paludes, Lycomedis palus, Mœridis lacus, fons ſolis de quo diximus, Laci palus iuxta Anagombrum montem. *Fluuii.*

Caput

Digitized by Google

Caput.XVI.De Lybia interiori & Æthiopũ regionibus.

Getulia SVper has quas diximus regiones, Lybia interior deſcribitur
ingens & vaſta,in qua ſolitudines monteſq; plures occurrũt,
vario genere animantium impleta. In primis a Mauritania verſus
meridiem adeſt Getulia,cuius incolæ feri ſunt & vagi,regioq; aſ
Nigritæ pera:Sequuntur qui Melanogetuli appellantur & Pharuſij, qui ꝑ
deſerta vagantes vtres cum aquis ſecum deferunt.Nigritæ Æthio
pes qui magnam partem Aphricæ occupant,atque ad littora oce
ani occidentalis extenduntur, verſus auſtrum vero ad Nigritim
vſque fluuium,cuius ea natura eſt quæ Nili,nam & eodẽ tempore
augetur minuiturque,eadẽq; animalia gignit,vt crocodilos. Hũc
Senega puto eundem fluuium eſſe quem Luſitani Senegam vocant, nam
& huiuſcemodi naturæ eſt hic fluuius: Præterea mirum circa hũc
fluuium referunt,ab vna parte accolas prolixæ eſſe ſtaturæ nigroſ
que,ab altera fuſcos & breues.Sũt præterea Libyæ populi Gara-
mantes,quorum fœminæ(vt fertur)cuiuis comunes ſunt:nulla e-
Garamãtes nim inter eos matrimonia contrahuntur, nullaque fides thori ſer-
uatur.Sequuntur Pyrei,Sathiodaphnitę,Odrãgi,Mimaces, Lyn-
xamatæ,Dolopes,Agãginæ,Leucæ Æthiopes,Xiliceį æthiopes
Calcæi Æthiopes,Nubi. Hi cum ſitum habent apud Ptolomeum
quem nunc tribuunt regno Nubiæ.Hic Chriſtianos nonnullos a-
Nubia regnum gere fama eſt ſub ditione Preſbyteri Ioannis. Ab his verſus occa-
ſum Aphricerones ſunt magna gens:quorum regio(quantum cõ
Orguene iectura aſſequi datur)Regnum Orguene dicitur.Hinc ad occidu
Cambre. am plagam pauloque ad Aquilonem Regnum Gambre, Itẽ Bu
domel regnum,non longe a Senega fluuio. Verſus interiora regi
onum Ginoia, vel Guinea. Hic promontorium eſt quod caput
viride dicunt,ad quod primum iter dirigunt Portugalenſes, vbi
in Americam contendunt:deinde hoc relicto,iter ad dextram ver
ſus Garbinum,hoc eſt inter occidentem & meridiem conuertunt,
Harum regionum littora iam ſatis luſtrata ſunt a Luſitanis:Inco-
Æthiopia læ vero penitus nudi incedunt,neque contractus exercẽt. Reſtat
Æthiopia deſcribenda,quamuis & multi regionum dictarum po-
puli Æthiopum nomine appellandi veniant. Eſt autem duplex:
Vna ſub Ægypto regio ingens & diues:huius eſt Meroe inſula in
Papa Ioan. ter Nili amplexus contenta:ei fœminas præfuiſſe ferunt. Ab hac
verſus ortum Papa Ioannes ſuum obtinet imperium,quod etiam

lõge vl

Digitized by Google

longe vltra Nilum,& vſq; ad littora maris Indici,& Erithræi ex tenditur.medium regionis fere eſt in gra.lon.66.la.12.Circa hanc regionem habitant Clodij, Rizophagi, Babylonij,Axiunitę,& Moſyli,Molybę.Poſt hos ſequitur Troglodytica regio, cuius incolę ſpecus excauant:hæ illis domus:victus ſerpētium carnes, vt inquit Plinius,ſtridorq; non vox, adeo ſermonis commercio carent.Blemines capite carentes oculos & os in pectore habere creduntur.Strucophagi, Gamphaſantes nudi. Satyri, quibus præter formam nihil moris humani.Oripæi venatores,Mennones.Smyrnophora regio quæ myrrham profert. Deĩde eſt Azania regio in qua plurimi ſunt elephantes.Pars magna regno Melinde nūc tribuitur quod citra Æquatorem ſitum eſt. Incolæ contrahunt cum Arabiæ nationibus,regiq; huius magna interceſſit cum rege Luſitaniæ amicitia:redditque tributa præſbytero Ioanni.Altera Æthiopia quæ interior dicitur,nondum ob ſui magnitudinem niſi ſecundum littora in cognitionem venit.Deſcribitur tamen hoc modo.In primis ab æquinoctiali verſus auſtrum ingēs regio Æthiopum,in qua elephantes albi & rhinocerōtes,& tygrides gignūtur. Cinamomifera regio inter Nili complexus.Habech regnum ſiue Habaſchia chriſticolarum regio,vltra citraque Nilum locata.Ichthyophagi Æthiopes, quondam Alexandri magni armis deuicti. Antropophagi,Rhapſij Æthiopes iuxta montes lunæ. Gazatia ſub tropico Capricorni. Deinde eſt frons Aphricæ, caput bonæ ſpei,quod tranſcendunt qui ab Hiſpania Callicutium nauigant. Qualiter vero nomina promontoriorum & ſinuum appellentur, cum id ſatis lucide ex noſtro globo haberi poſſit, ſuperfluum eſſe putamus hic recenſere.

Melinde. *Habaſchia* *Gazat.*

Caput.XVII.De inſularum nomenclatura quæ circa Aphricam ſunt.

QVæ in mari mediterraneo ſunt:Iulia Cæſarea ſupra Mauros ad gradus lon.17.mi.30.lati.33.mi.40. Supra Numidas,Hydras inſu.habet gra.28.latitudi.33.Plus in ortum duæ,Calatha,Ægimius in gra.31.15.33.20.Contta Aphricam minorē Dracontius.33.15.33.15.Supra Siciliam,Glauconis.37.20.34.40.Melita.38.45.34.40.Coſyra.37.20.34.18.Herculis templum.38.45 34.5.Larunciæ duæ.37/33.30.Lopaduſa:39/33.20. Æthuſa.39.30. 33.15.Cercinna deinde.39/32.15.In Syrti minori,Lotophagitis.39.

H 20./31.

20/31.18.In Syrti maiori,Miſynus,Pontia,Gea.mediũ habet.45.
20/30.15.In mari Punico: Myrmex.48.40/31.50. Læa Veneris
inſu.in gra..50.12/31.55.In mari Lybic.Ædonis inſu.52.40/31.50
Tyndarij ſcopuli treis.55.50/31.30.Æneſippa.56.30/31.30.Phocu-
ſæ duæ.56.50/31.15.Pedonia.58.30/31.30.Dydimæ duę.60/31.30.
Pharos habet longitudi.60.minuto.20/latitudi.32.graduũ.Quæ
adiacent ad orientem ſolem,in ſinu Arabico. Prima eſt Saſpire-
na:deinde Aphroditæ ſiue Veneris inſula.Agathonis inſula.65.
15/23:40.Aſtarta.deinde Ara Palladis.Gypſites,Gomadeorum
duæ in longitu.gra.67.30.latitu.19.Myronis inſula:deinde Catha
træ duæ.Magorũ inſu.68.latitu.16.Acanthina,Daphnina.Maca
ria.68.30.latitu.14.Orneon auſtralior.Bachi & Antibachi,Panis
inſula.Iſidis orientalior.Diodori in gradi.71.latitu. 12.30.Mõdi
in ſinu Analitico ſub lon.75:la.8.30.Quæ vero reſtant in ſinu A
rabico,in Arabiæ deſcriptione dicentur.Sequuntur inſulæ quæ in
Madera. mari Atlantico & occidentali oceano ſunt.E regione Durdi mõ
tis qui in Mauritania eſt.Madera inſula ſic incolarum lingua di-
cta,ꝙ lignis abundet:inſula que nullo quo vita ſuſtentatur huma
na indiget,ſub longitu.359.fere graduum.latitudi.20.Ab hac nõ
longa diſſidet intercapedine, inſula quæ Portus ſanctus dicitur,
Portus ſanctus. ſub longitudine.30.quaſi minutorum,lati.20.&.40,mi.Sequũtur
decem inſulæ fortunatæ Atlantem aſpicientes montem:etiam Ca
Canariæ nariæ dictæ,ob ingentes canes,quorum ibi copia eſt.Pto.ſex tan
tum adſignat & plus in auſtrum extendit. Quæ autem incolũtur
ſunt:Fracta lancea,Magna ſors,Grancanaria, Teneriffa, Giene-
ra,Palma & Ferrum, Tanta eſt in his cœli temperies,vt bis in an-
no fruges matureſcant,deinde habitationem amœniſſimã preſtãt
Ex aduerſo fere capitis viridis ſub la.18.gra. magnus eſt nũerus
inſularum,quibus non propria ſunt nomina,ſed ab euentu indita.
S.Anthonij,S. Vincentij,S. Luciæ,S.Iacobi et aliæ que cum nihil
precioſi adferant,multum curande non ſunt Preterea in ſinu ma-
gno Aphricæ,tres ſunt nuper inuentę inſulæ primum incultæ:For
moſa,Principis,&.S.Thomæ quæ ſub Æquatorē ſita eſt: Iam ab
aduenis Portugalenſibus occupantur.Referunt in ea que S.Tho
S.Thomæ mæ dicitur,eos qui nondum adoleuerint,& pueros natos nihil fe
re creſcere.Quæ vero verſus ortum Aphricæ adiacẽt inſulæ igno
tę fere ſunt,quales ſunt Sancti Laurentij, que etiam Madagaſcar
vocata

vocata putatur, Sancti ſpiritus, Monfra, Myrſiaca, Mene, Amici, & reliquæ, quarum ſitus ex globo facillime haberi poſſunt.

Caput. XVIII. De Aſia eiuſq; partibus

ASia tertia mundi pars & maxima nunc reſtat deſcribenda, nudis tantum nominibus regionum & montium adſignatis. Eſt autẽ ab Europa Tanai fluuio, palude Mœotidis, Ponto, mariq; Ægæo: Ab Aphrica vero ſinu Arabico, deinde linea quæ hinc in mare mediterraneum ducitur, diſcreta. Nonnullis ab oceani filia Aſia dici videtur: aliјs a Promethei matre. Eius multæ ſunt partes. Prima, poſt Europæ terminos occurrit Sarmatia Aſiatica, que nunc ſub Tartaria continetur, ab occaſu Tanai fluuio, Mœotidis palude vſque ad Cimmerium Boſphorum terminatur A meridie montibus inde ad mare Hircanum: Ab ortu linea ex Rha fluuio ad arctos extenſa: Reliquũ latus terra incognita. Eius gentes in ſeptentrionali plaga ſunt Hyperborei Sarmatæ, quorum regio nunc partim Ruſſia alba dicitur, regio ingens, ſyluis conſita in qua argenti pelliumq; precioſarum copia: Partim Moſcouia, & gens magna ſed inculta Moſcouitarum, qui cum Chriſtianæ fidei ſint profeſſores, Pontificem tamen Romanum, Eccleſiamque noſtram aſpernantur. Proximi ſunt Hippophagi, Perierbidi magnũ genus, Iaxamatæ, Chenides, Neſiotis regio ad ortum, Siracenij et Pſeſſij apud paludem Mœotidis, Apud montes Hippicos Amazonum regio, cui olim mulieres præfuere, bellumq; in vicinas nationes intenderunt, Tyrambæ, Arichi, verſus Albaniam Zigi, Gerri, Conapſeni, Mithrydatis regio. Poſt quam Melanchleni, Sapothremi, Scymnitæ, Suarni, Serij, Thuſci, vbi Thurci legendum Eraſmus cenſet: hincque originem Thurcos ſumpſiſſe contendit.

Tartaria

Ruſſia alba

Moſcouia

Amaſones.

Thurci

Sequuntur Olonde, Vdæ, Boſphorani, Iuxta pontum Achei, & Heniochi, Poſtremo Sanarei. Adnumerant aliј Hunnos, & Rhombitanos. Montes harum regionum precipui ſunt Hippici & Cerauni in medio fere: Corax contra Boſphorum ſitus, Caucaſus ſub Iberia & Albania ad mare Hircanum vſq;. Fluuij, Tanais ex Ripheis montibus ortus in paludem Mœotidis decurrit: Rha maximus fluuius ex Hyperboreis montibus duobus in locis ortus in mare Hircanum. Rhombites ex Hippicis montibus in paludem Mœotidis.

Montes

Fluuii.

Digitized by Google

Caput.XIX.De Ponto,Bithinia,Aſia minori,Lycia Pamphylia,& Cilicia.

POntus regio Ouidij exilium,cum Bithynia exaduerſo Thra
ciæ ſitæ ſunt,intercedēte propontide ab occaſu vſq; ad Olim
pū montē qui eſt in gra.lō.57.la.43.30.Deinde ab aquilone Pōto
Euxino terminatur,ab ortu Galacia:deinde Aſia proprie dicta.
Eius regiones particulares ſunt Chalcedonia,Timonitis,Bogda-
nis,apud propontidem.Populi qui multi & diuites ſunt apud Ga
latiam & pontum Euxinum dicuntur,Mariandini, deinde Zigia
næ.Montes Olympus ſub Myſia:Horminius mons in gra.59.30.
42.40.Fluuij.Sangarius mediam Bethyniam percurrens ex Dy-
dimo monte in pontū Euxinū.Aſcanius fluuius, qui Aſcaniū la-
cum efficit,Pſyllis flu.Parthenius flu. cuius hoſtiū prope limites
Aſia — Bithyniæ & Galatiæ.Aſia minor vel Aſia ꝓprie dicta,nūc Thur
Thurcia — cia appellatur.Limites eius occidentales,Helleſpōtus,deinde Æ-
gæum,Icarium,& Myrtoum maria.Reliqua latera Galatiæ, Ly-
ciæ,& Pamphyliæ cōfinia,in globo noſtro ſuis lineis diſcernūtnr.
Multæ ſunt huius & copioſæ regiones. Initio poſt Bithynię limi-
Myſiæ. — tes apud Helleſpontum duæ Myſiæ:minor quæ occidentalior eſt
& maior quæ orientalior.Intercedit autem Rhindacus fluuius.In
Phrygia. — de verſus auſtrum Phrygia, quæ & Troas : quam olim ſub Æolia
contentam fuiſſe,author eſt Volateranus: & Troadas fuiſſe Æo-
las.Nonnulli duplicem diſtingunt Phrygiam, hanc minorem vo-
cantes,maioremque inter Galatiam,Pamphyliam & Cappadoci-
locantes.Proxima eſt Doridis regio:Poſt quā Pentademitæ ſunt:
Lydia — Hinc eregione Euboeæ inſulæ,Lydia Mœoniæ.Supra hanc Io-
nia.Demum Caria ex aduerſo Rhodi inſulæ, Populi occidui O-
lympini,Myſomacedones,Trimenothuritæ,Pentademitæ, Orien
taliores verſus Galatiā,Macedones.Mœonię Erizeli,Apud Ly
ciam Lycaones quorū regio Lycaonia:Themiſonij.Apud Bithy
Montes. — niom Moccadyni & Phulacenſij. Montes harū regionum. Ida,
ex quo quattuor fluuij,Eſepus,Grenius, Simoentes, & Scaman-
drus,in Helleſpontū vergunt.Phrygiæ mōs Cimeus.Mons Tim
nus in gra.57.40/40.30. Supra hunc Lydiæ montes Meſotes,
Tmolus & Mimas non longe diſſiti.Micale mons inter Caiſtrū
& Meandrum fluuios.Fluuij iam partim enarrati ſunt : q reſtant
Fluuij. — hi ſunt : Caicus apud Timnum ortus mare Ægæum ingreditur,

Hermus

Hermus infra Sipylum montem ortus. Pactolus ſupra, in mare Ægæum. Hic poſtremus ab auri harenis clarus habetur. Caiſtrus ex Sipylo in mare Icarium. Mæandrus ex Celenorum montibus ſuper Ioniam flexuoſis adeo recurſibus procedit, vt ſæpius redire videatur, demũ in Icarium mare ſeſe exonerat. Lycia omnis montibus Phœnice, Cadmo & Maſicyto, a Caria, Aſia minori, & Pãphylia diſtinguitur: deinde mari Lycio. Populi olim Tremyli & Solymi dicti fuerunt. Montes iamiam dicti ſunt. Fluuij: Calbis ex monte Graga ortus: Xanthus ex Cadmo fluuius ingens: Lymyra ex monte Maſicyto. Omnes verſus meridiẽ mari ſe admiſcentes, mediũ eſt ſub gra. lon. 60. 30. la. 36. Pamphylia Lyciã ſecundum littus ad ortum ſequitur: a Cilicia fluuio Ceſtro, deinde montibus & mari terminata. In ea Pto. has adſignat regiunculas: Carbaliã quæ etiam partẽ Lyciæ occupat. Phrygiam quã maiorẽ nonnulli dicunt, in parte Septentrionali et Occidentali, Pyſidiam deinde verſus exorientẽ ſolem. Gens eſt latrociniijs multum dedita. Terra olearũ fertilis. Habet autem montes continuos Lyciæ montanis, horũ qui maxime in ſeptentrionẽ extat Celenorum tumulus dicitur, q deinde Lyciæ attinet. Taurus mons, qui p totam Aſiam, Armeniam, Scythiamq; flexuoſus ſerpit: innumeris flexibus nominibuſq; ſubinde affectus. Ex hoc Ceſtrus flu. Pamphyliæ deſcendit in mare Ægyptiacum. Sunt præterea fluuij duo, Cataractus occidentalior Ceſtro: Eurymedon medius inter vtrumq;. Medium obtinet gra. lon. 62. 30: la. 37. 20. Cilicia deinde vſq; ad ſinum Iſſicum, & montem Amanum extenditur, a ſeptentrione monte Tauro: ab occaſu Ceſtro flu. deinde mari finita. Cilices a Cilice Agenoris filio per occupationem nomen ſumpſere. Sunt autem eorum poſt Pamphyliam vſq; ad ortum hæ regiones: Leontidis, Thracia quam Ptolemæus aſperam regionem appellat, Cetida & Lalaſſida a Ceſtro vſq; ad Orimagdum fluuium. Hinc Characia ad Calydnum flu. Lamotidis deinde ad Larrum flu. Poſtea Lacanitidis ad Sarum fluuium: mediam hanc Cydnus fluuius irrigat. Poſtremo eſt ad finem vſq; regionis Cilicia proprie dicta, per quam Pyramus fluuius ex Tauro in mare Cyprium deſcendit. Montes & Fluuij dicti ſunt. Omnes autem hæ regiones hoc capite dictæ ſub dominio Thurcorum ſunt.

Pactolus *Meandrus* *Lycia* *Pamphylia* *Cilicia*

Digitized by Google

Caput. XX. De Galatia, Cappadocia & inſulis circa regiones dictas.

Galatia quæ etiam Gallogrecia fuit dicta, quia poſt multos errores a Gallis occupata, inter Bythiniam, Aſiam minorē, Cappadociam, Pamphyliam & pōtum Euxinum continetur, Regio ſane ingens fertilis ac diues, quā etiam Thurcorū imperator ſuæ adiecit ditioni. Diuiditur in regiones aut prouincias has. Prima eſt ad littus Ponti Paphlagonia. Deinde Iſauria mōtanis Pāphyliæ & Aſiæ minoris confinis. Eam Lycaonia verſus ortum ſequitur, partem etiam Cappadociæ poſſidens. Gentes Galatiæ Toliboſti monti Dydimo vicini. Tectoſagæ a Gallis profecti, mediterranea incolunt. Proſerliminite, Tiliſtobogi. Mōtes Oligas ſub gra.63. latitu.42.20. Hinc Zaliſcus fluuius in Pontum exit. Didymus mons.61. latitu,40.30. Sumit hic originem Sangarius fluuius Demum ex media Galatia Alis fluuius in pōtum defluit. Cappadocia olim Leucoſyria, a Cappadoce eius regionis fluuio nomen accepit. Regio frumento pecoribuſq; preſtantibus nobilis, præſertim equorum laudibus exaltata: Hæc inter Halim fluuium ab occaſu, inter Taurum, Antitaurum & Scordiſcum montes & Thermodontem fluuium continetur. Pto. in præturas fere diſtinxit, ſcilicet Anthiochianam apud Ciliciam, deinde Thyanidis & præturam Gardaucretā, Præturam Ciliciæ & Chamanenſem. Preterea in Pontum Galaticum apud pontum Euxinum: in pontum deinde Polemoniacum. Extremum regionis Leucoſyri incolunt. Tenet mediterranea mons Argeus ſub gradibus longitudinis.66. latitudi.40. Vnde Melas fluuius per Armeniam minorem decurrens poſtea Euphrati admiſcetur. Mediam autem Cappadociam flexuoſo ambitu Iris fluuius peragrat, ex monte Scordiſco, qui eſt in longitu.68.40. lati.41.30. in Pontum Euxinum. Inſulæ vero q̄ circa regiones præſcriptas adiacent hæ ſunt. In Ponto Euxino cōtra Bythiniam Cianeis inſula in gradibus longitudinis.56.20. lat.44. Thynias eregione hoſtij Sangarij fluuij.57.40/43.20. Irythinus ſcopulus plus in orientem ſub longitudine.58,30/43.25. Leſbos inſula magna in Ægeo mari ex aduerſo Aſiæ, etiam Mitylena vel Mitellinum dicta, diui Pauli actis clara ſub gradibus lō.55.25/39.48. Tenedos a Tenide puella, dicta prius Leucophris in Helleſponto fere ſita ſub lōgitudi.55. latitudi,40.45. Pathmos

Montes Galatiæ.

Cappadocia

Inſularum deſcriptio.

Mitellinū.

Pathmos.

Poſidi

Digitized by Google

Poſidium, Chy, vel Myndus vna inſula maris Ægæi.56.20/38.25
Icaria, vnde mare Icarium, quod alijs a Dedali filio ſic appellatū eſt, habet longitu.56.45/37.30. Samos, Parthenias, Athemus, Melamphyllus Straboni nunc Samothracia dicitur, patria Pythagoræ ſub longitudi.56.30/37.18. Mynia.56. latitud.36.30. Choa vel Cos inſu. Hyppocratis medici natale ſolum, quæ etiam Merope dicta fuit, ſub gradibus: 57. latitudinis.36.25. Apud Cariam Aſtipalæa, 56.30/35.40. Carpathus inſula, a qua mare Carpathicum. Hæc nō nullis Porphyris dicitur ſub longitudine.57.20. la.35. Rhodus ſic dicta eo quod Ῥόδον, hoc eſt roſa, inter iaciendum fundamenta vrbis Rhodi ſit inucta. Hæc a Chriſtianis capta fuit annis hinc.226 nunc iterum Thurcorum vi poſſeſſa. Habet gradus.58.30. lati.35.30: Supra Lyciam Maxima, vel Megiſta.60.48. latitu.35.15. Dolochiſta.60.48/35.45. Chelidoniæ ſcopuli quinq;.61.30/36:10. Crābuſa in mari Pamphylico,62.40/35.50. Sequitur demum in ſinu Iſſico Cyprus inſula Veneri ſacrata: vnde Venus dea Cypria vocatur: Hæc prius Crypta fuit dicta, quia maris vndis videatur abſcondi: Item Ceraſtes, Amathuſia & Minois. Mittit vinum optimum. Medium ipſius habet gradus.65.48/35.30.

Samothracia.

Rhodus.

Cyprus

Caput. XXI. De Colchide, Albania, Iberia Duabus Armenijs.

Colchis, Iberia & Albania montibus inter ſe diſcernuntur q ex Caucaſo originem habent. Colchis regio ad pontum Euxinum terminatur, diues opum, & amnibus auriferis nobilitata. Hinc fabula eſt Iaſonem ex Theſſalia cum Argonautis huc aduētaſſe, aureumque vellus abſtuliſſe. Continet regiones quæ dicūtur Enetica, Mauralia & Zala. Montes ab aquilone pratenſi ex Caucaſo oriuntur, A meridie Moſchij adiacent. Fluuij Corax, Hippus Cyaneus, Phaſis, omnes diuerſis locis ex Caucaſo orti, in pontum Euxinum exeunt. Proxima eſt Iberia, cuius gentes bello multum valent. Deinde ad mare Caſpium Albania ſic dicta, quia incolarū pueri (vt inquit Gellius) albis capillis naſcuntur, aut in pueritia caneſcunt, & plus cernunt noctu per oculos quam interdiu. Regio frigida & aſpera. Canes tanta corporis mole gignit, vt taurum & leonem premant. Tres autem dictæ regiones hodie Tartariæ adſcribūtur: Mons Caucaſus hanc a Sauromatis dirimit. Habet autem idem mons portas, quas Sarmaticas vocant authores,

Iberia

Albania

Portæ ſarmaticæ

circa gra.lon.81.la.48.30.Item in gra.77.la.47. Et portas Albanias ſub gra.80.la.47.Fluuij Albaniæ Cyrus, Albanus, Caſſius, Gerrus, & Soana ex Caucoſo profluentes in Caſpio mari deſinunt. Sequuntur duæ Armeniæ quarum quæ maior dicitur habet ab occaſu Euphratem, deinde Moſchios montes qui ſunt ſub gra.lon.72.30/43.30.ab aquilone eoſdē Moſchios ad mare Hircanum vſq; ab ortu Caſpios montes: a meridie Taurum montē. Diuiditur in Cotazenam apud Pontum: in Toſarenam & Totenam ſupra Iberiā, vbi noſtri ſæculi Geographi Georgianos deſcribunt quos Chriſti fidem defendere ferunt. Deinde eſt Siracena, Sacapena, Hobordena, Sophena, Aſtamitis, Acilíſena vſq; ad Caſpios montes, Anzitena, Gordena: Demū Coricea, Gordiæa, & Mardorum regio. Montes: Antitaurus q ex Tauro procedit. Periardes in gra.lon.76.la.42.40. Hinc Euphrates fluuius nominatiſſimus oritur qui Armeniam in duas diuidens partes dein poſt mille circuitus Tygri coniunctus iuxta Babyloniç limites in ſinum Perſicum egreditur. Ex eodem etiam monte fontes habet Araxes flu. verum hic verſus ortum defertur. Armenia minor quam eandem volunt eſſe quæ in libris Regum terra Ararath dicitur, continet Pontum Cappadociæ iuxta littus Ponti. Giſſos mōtanis Iberiæ vicinos. Deinde præturas, Orbaliſſenā, Æ tulanā, Ærethicam ſub Antitauro, Horſenā, Orbiſenam, Melitenā apud Melam fluuiū. Sub Cilicia Muriānam, Cataoniā, Lanianā et Arauenā. Hæ duæ Armeniæ Turcorum ditioni ſubſunt.

Armenia maior — *Georgiani.* — *Per.ardes mons* — *Euphrates.* — *Armenia minor* — *Ararath*

Ca.XXII. De Syria, Meſopotamia, Aſſyria, Iudæa, & Babylonia.

SYria regio ſacris literis multum celebrata terminatur ab occaſu mari Syriaco et mōte Amano. E regione fluuio Euphrate & parte Arabiæ deſertæ. A meridie Iudęa, intercedente Carmelo monte. Plures eius ſunt regiones Comagena apud montē Albanum. Cirreſtica inter Singam & Euphratem fluuios. Pieria in littore ſinus Iſſici, deinde Seleucis a Seleuco primo rege Syriæ. Calybonitis ad Euphratem fluuium. Caſſiotis apud montem Caſium. Chalcidica re. Apamena. Ad littus Phœnicia ex qua Phœnix auis. Sub Libano monte Laodicina regio et Palmyrina. Prope limites Arabiæ Deſertæ Saccæa regio & Bethanæa. Item Trachonitæ Arabes. Vltima eſt Cœloſyria vel Curuaſyria ſic dicta

quia

quia inter duos montes curuos Libanum & Antilibanum conti-
netur. Eſt autem tota regio Syriæ variorum opum diues, frugum
fertilis, & balſamis opima. Montes habet Pieriã in gra.69.40/ *Montes.*
35.35. Hinc Sinoas flu. verſus aquilonem ad Euphratem vſq; p̄ce
dit. Caſium montem.68.50/34.45. Libanum montem diuerſarũ *Libanus*
ſpecierum fertilitate præditum.69.20/33.30. Hinc quattuor fluuij
labuntur, Adon in occaſum, Eleutherus in occaſum hybernum,
Orcus quem nunc Verne vocant in aquilonem, Chryſoroas in
oppoſitam partẽ, Antilibanum montem in lon.68.40. la.32.40.
Ex hoc Leon flu. mare Syriacum petit: & Iordanis flu. late p̄ Iu- *Iordanis.*
dæam ſpargitur. Hippum montẽ in lon.68.30. la.30. Demũ apud
Arabiam deſertã Alſadamũ montẽ in gra. lõ.71. la.33. Iudæa inter *Iudæa*
Syriã Arabiã & Ægyptũ cõſiſtit olim Paleſtina Syria dicta. Diui-
ditur in Galilæam proximam Syriæ præſcriptæ, quæ regio eſt fru *Galilæa*
menti, vini, & olearum fœcundiſſima: In Idumæam ſecundũ lit- *Idumæa*
tus maris Ægyptiaci quæ Nabathæa & terra Edom dicitur, regio
etiam frugum fertilis. In Iudæam mediterraneam cuius eſt Hie-
roſolyma longe clariſſima vrbium orientis. In Samariam orienta-
lem cuius ſunt Samaritani quibus cum Iudæis parum conuenit. *Samaria*
Mediam Paleſtinam irrigat Iordanis fluuius qui ſe in tres lacus
diffundit quarũ prima Geneſara (vt habet Pli.) aut Geneſareth
vocatur, deinde hic fluuius in mare mortuũ ſeſe immittit ſiue So- *Mare mortuum uel Sodomorum*
domorum (Plinius Aſphaltitem lacũ vocat) a quo poſtremo ebi-
bitus aquas laudatas peſtilentibus mixtas perdit. Meſopotamia
inter duos fluuios Tigrim & Euphratem contenta eſt, vnde & *Meſopotamia*
nomen accepit. Adſignantur regiones hæ. Initio poſt montana
Armeniæ, Anthemuſia Chalcitis & Gauzanitis, Apud Tigrim
Acabena: Sequitur mediterranea Ingena. Verſus Arabiam An-
corabitis regio. Regiones ſunt diuites, fertiles, & ab armentorum
paſcuis laudatæ. Plinius omnes ſub Syria complectitur. Montes
Caſij ab Aquilone. Syngaras ſub gra.77. la.36.25. Fluuij Chabo-
ras & Aſcoras, vterq; ex Caſio monte ortus in Euphratem incur
rit. Aſſyria ab Aſſur dicta ſecundum Ioſephum de anti. Tigri a *Aſſyria.*
Meſopotamia, ab alijs regionibus montibus diſtinguitur vſq; ad
Euphratis & Tigris conuentũ. Regio amœna & temperata di-
uiſa in Calcenã proximam Meſopotamiæ: Arrapachitam verſus
Mediam: Adiabenam vicinam Babyloniæ, Mons Niphates ab

Armenia prætenditur,ex quo Lycus, Caprus,et Gorgus fluuij in *Babylonia.* Tigrim vergunt. Babylonia inter Euphratis ambitus ab occaſu & aquilone cõpræhenditur. Ab orientali Tigri,deinde ſinu Perſico et montibus. Septentrionalior eius pars Auchanitis regio dr Media regio Chaldæa in qua campus Duran & Turris Babel, hæc eadem Aſtronomos præclaros educauit. Seqtur deinde Mardochæa regio. Auſtralem plagam Strophades incolunt. Regio eſt cũ frugum,vitium fertiliſſima, tum etiam rerum precioſarum ditiſſima, in ſacris literis Sennaar dicta.

Caput. XXIII. De triplici Arabia.

Arabia petræa ARabia triplex eſt. Proxima Paleſtinæ Iudææ & Ægypto Petræa dicitur, a Petra oppido quod Nabatæi (vt inquit Pli.) incoluerunt. Continet regiones Munichiatim & Sarraceniã Gentes ſunt Pharanitæ, Iſmaelitæ, Agareni, Fatheni, Moabitæ, Ammanitæ & Gerræi. Mons Syna quem Pto. Melanem appellat *Arabia deſerta* ſub gra. lon. 65. la. 30. Altera eſt Arabia deſerta regio ingens, mõtuoſa, harenoſa & vere deſerta, cuius incolæ ſunt Bathanæi, Or*Arabia fœlix.*cheni & Martemi. Tertia eſt Arabia quæ cognominatur fœlix: Nec iniuria, nam præter ſoli fertilitatem multis aromatum generibus abundat, qualia ſunt Aloe, Myrrha, Cinamomũ. Camelos alit, Auri gemmarũ copiam habet, quæ ſubinde ad regnũ Melindæ Aphricæ deportãtur. Clauditur autẽ regio a ſeptentrione mõtibus a Meridie mari: deinde duobus ſinubus Arabico & Perſico quibus in modũ peninſulæ clauditur. Inter plures gentes quas Pto. adſignat ſunt apud ſinum Arabicum ſiue mare Rubrũ Ba*Sabæa* nubari, Sabœi, quorum regio Saba vel Sabæa diues opum, aromatumq; fertilis. Elezara regio. Mediterranei ſunt Oaditæ, Saraceni, Meſamanes, Alapeni, Scœnitæ vagi hoies, Smynophora regio duplex, interior & exterior: hæc myrrham fert. Homerita regio oceano proxima, Gerrei, Anaritæ, Ichthyophagi qui piſcibus tantum veſcuntur. Verſus ortum ſunt Sophanitæ, Macæ & Thu*Montes Arabiæ* rifera regio. Montes. Zames in lon. 76. la. 25. Hippos lon. 67. lat. 27. 15. Climax in lon. 76. 30. la. 16. apud hunc Stygis aquæ fons eſt Maritha mons. 80. 30/la. 21. hinc duo fluuij Laris & Prion fluũt, hic in auſtrum ille in aduerſam partem. Didymi mõtes & Zames verſus ortũ recedunt, vnde Hormanus fluuius oritur. Melas mõs in gra. 81. 30. la. 12. in hoc oliuæ creſcunt. Inſulæ quæ in ſinu Arabico

Digitized by Google

bico ſitæ ſunt iuxta littus. Zygena, Dœmonum inſula in gra.66. 45.la.23.15. Polybii.67.40/21.20. Ieracum.69.30.la.19. Socratis inſ.70.la.16.20. Cardamina, Combuſta.70.30/14.20. Malichæ duæ.72.30./12.30. Dioſcoridis inſ.86.la.11.30. Zenobij ſeptem. 91/la.16.30. Sarapiadis quam alibi Serapionis dictam vidi, ſub lon.94.la.17.30. Scoyra Chriſtiana cuius incolæ archiepiſcopum habent, ſub.98.la.8. Dediuius ad ſeptentrionem duæ inſulæ Virorum & Fœminarũ. Alterã enim harum quæ eſt in lon.94.la.13 30. ſoli viri incolunt. Alteram vero ſub eodem parallelo ſitã ſed plus ad ortum ſolæ fœminæ quæ ſingulis annis ſemel conueniũt cum viris eſſeq; Chriſtiani perhibentur. Ormus inſula diues circa quam margaritarũ copia inuenitur in lõ.94.30.la.21.gra: In ſinu pſico. Appha, Ichara, Tharo, Tylus & Arathos inſulę ignobiles. *Virorũ & fœminarũ* *Ormus*

Caput. XXIIII. De Media, Perſidi, Parthia, Hircania, Margiana, Ariana, Drangiana, viciniſq; regionibus.

MEdi nomen a Medea nacti maiorem Armeniam & Aſſyriam verſus ortum ſequuntur, Caſpijs & Thoatra montibus diſtincti. Strabo in Ecathanã & Atropatiã diſtinxit. Gens eſt diues & armis potens. Continet regiones Marianam, in qua lacus eiuſdem noĩs, Cheliam, Marundiã, Ragianã. Gentes. Caſpios apud Caſpium montẽ & mare Caſpium. Caduſios, Tapuros & Madaſſos. Montem Zagrum. Fluuios, Cambyſim & Cyrũ ex Caſpijs montibus in mare Caſpium, Amardum ex zagro in idẽ mare, qui lacum Marianum efficit. Suſiana auſtralior eſt Media parte Babyloniæ, Aſſyriæ, Perſidis, & ſinus Perſici intercepta: nõ nullis ſub Perſide comprꝫhenſa, huius fructus ferũtur perpetuo virere. Perſis ſeu Perſidis, montibus, ſinu Perſico, & Dara fluuio a Carmania terminata: cõtinet ſub ſe Achæmeniã, Drangenã & Elymæã regiones. Rurſus Caltapitim & Miſdiam: Rapſiã & Hippoſagiam. Perſæ ſolem deum ſtatuunt. Iidem ſi cum ſuis matribus coeant, inde magos generari non dubitant. Sequitur Parthia mõtibus vndiq; cincta. Eius regiones ſunt Comiſena in parte ſeptentrionis, Sabiena in oppoſita: regiones quæ feras ſæuiſſimas & ſerpentes alit, Parthi arcubus equiſq; exercendis plurimũ valent, adeo vt tam priuata q̃ publica officia equis obeant. Hircania ab occaſu Medos habet, a meridie Parthos quos Coronus *Suſiana* *Perſæ* *Parthia.* *Hircania*

monſ dirimit: ab ortu Marganā: deinde mare Hircanum. Regio vini ferax: vbi apes in arboribus mellificare autor eſt Strabo. Prouincias habet Siracenā & Arſitim et Aſtauenā. Fluuios Moxeram & Secandam, vtrumq; duobus fontibus ex Corono mōte in mare Caſpium fluentem. Huic adiacet in mari Hircano Talca

Talca inſula, in gra. 94. la. 42. 30. Margiana regio admodum vitifera,

Margiana etiam vndiq; montibus obiectis finita eſt: qui verſus Ariam & auſtrum Sariphi dicuntur, verſus Hircaniam Maſdoranus. Mediam regionem Margus fluuius (vnde regioni nomen eſt) diuidit: qui duobus fontibus ex Saripho ſcaturiens, in mare Hircanū

Maſſagetæ cum Oxo fluuio exit. Populi ſecundum Pto. Derecęę, Maſſagetę Parni & Tapuri, hi meridionales, illi ſeptentrionales, Maſſagetæ

Aria medij: qui parentum ac amicorū ægrotantium carnes eſitare feruntur: nam miſerum iudicant quempiam morbo interire. Ariam regionem cū aliquot ſequentium, Plinius ſub India aliquibus cō tentas eſſe ait. Pto. ſeorſum deſcripſit. Terminatur vndequaq; mō tibus, Maſdorano ab occaſu, e regione Paropaniſo: a meridie Ba goo monte: qui regionem incolunt, ſeptentrionales ſunt Niſæi et

Scorpioſera regio. Aſtaueni: auſtrales Borgi, Ceſerotæ & Scorpioſera regio: medij Drachamæ, Paruti & Etymandri. Dyoniſius regionē ſterilis eſſe ſoli ob ſolis ait aduſtionem, corallinm tamen proferre, viteſq;, ſu

Drāgiana. pra q̄ aliæ regiones, ferunt. Drangiana Ariam ſequitur verſus au ſtrum, intercedente Bagoo monte. Auſtrale latus finit mons Bætius, Orientale linea ex Paropaniſo monte ducta ad auſtrum. Diuiditur in Darandas, Batrios & Tatacenā regionem. Tranſit eā Arabs flu. cuius hoſtium in Bagoo monte. Incolæ lapidum pre

Arachoſia cioſorum, veſtiumq; copiam habent ſericarum. Arachoſia Drangianam ad occaſum relinquit: a ſeptentrione Parueti montes ſunt iuxta quem habitant Pargyetæ. Sydri verſus occidentem recedūt. Poplutæ mediam tenent. Eoritæ auſtralem plagam. Hos omnes Dyoniſius λινοχλαινους appellat. i. lineis vtentes veſtibus. Arachoſus flu. ſeſe in lacum ingentem diffundens ex Parueto monte

Carmania. ad Indum flu. tranſit. Carmania duplex eſt: Altera deſerta cuius populi & ſitu & moribus Perſis ſunt affines: ſunt autē Yſcithæ, Madomaſtæ, & Cuchi. Altera quicquid inter montes Perſicos et ſinum Perſicum eſt, complectitur: ſub diuiſa in Rhudianā, Agdenitim, Parepaphitim & Cabadenam regiones, ad littus ſinus Perſici.

Digitized by Google

ſici. Rurſus in Aras, Caradras, Cautonicas & Chelonophagos hoc eſt, teſtudines comedentes, ad littus maris Indici. Demũ ſunt maxime ſeptentrionales Camelobоſci vel Zozotæ gens bellicoſa quæ aſinis in bello vtitur. Montes huius regionis Strongilus & Semiramis, in gra. 94. 20/la. 25. Sunt itẽ ignobiles alij in medio regionis, ex qbus ſex fluuij Dara, Cathrappis, Corius, Achindana, Andanis & Saganus in ſinum Perſicum fluunt. Salaris vero flu. ex iiſdem montibus in ſinum Paragonicum Indici maris. *Montes* *Fluuii.*

Gedroſia Gedroſia Perſicis montibus Boetio, & Indo flu. intercepta eſt, cuius regiones, Paradena & Pariſſena: hæc apud Indũ flu. illa apud Boetium montem. Gentes Parſiræ, Carmaniæ & montibus contiguæ, Rhamnæ apud Indum fl. Muzareni mediterranei, fortaſſe legendum eſt Guzareni: nã in hac parte deſcribitur hodie regio Guzarath. Proxima eſt Cambaia, ad littus maris Indici etiã ſub Gedroſia contenta: quæ regem habet & ciuitatem Cambaiam regalem. *Guzarath* *Cambaia*

Bactriana. Bactriana & Sogdiana duæ regiones, Oxi fluuij flexuoſo ambitu diſtinctæ: terminantur ab occaſu, Margianæ montanis: a ſeptentrione & Scythia, Oxiis montibus & Iaxarte flu. ab ortu Comedorum montanis, deinde Paropaniſo. Bactriana ſub ſe continet Chomaros, Salateras, Zariaſpas ſeptentrionales. Medij ſunt Tochari, Aciuacæ, Scordæ, Varni & Sauadij. Meridionales Comi, Tambyſi, Orſipi & Amarilpi. His mos eſt neminem pro delicto morte, ſed exilio tantum punire. Fluuij Gardamanis, Zariaſpes, Dargœdes ex Paropaniſo originem trahentes, omnes cum Oxo fluuio congrediuntur qui etiam in eodem monte oritur.

Sogdiana Sogdianorum incolæ Iatij, Thacori, Augali, Oxidraanæ, Drybactæ & Candari ſeptentrionales: Mardyeni & Drepſiani apud Sogdios montes, qui ſunt in gra. 115. la. 47. fere. Paſitę, quibus Oxij montes adiacent in gra. 108. la. 47. Choraſmij & Vandabanda regio verſus Indiam. Oxiani medij. In hac arbor papyrus folijs tam vaſtis naſci dicitur, vt quatuor pedes in longitudine æquet.

Paropaniſides Sequitur Paropaniſadum regio verſus omnem partem montium collibus fere compreſſa, Paropaniſus ab occaſu & ſeptentrione, Caucaſus qui piper mittere fertur ab ortu, Paruetus ab auſtro. Incolæ Bolitæ ſeptentrionales, Ariſtophyli & Paruſij occidentales, Ambautæ oriẽtales, Parſictæ auſtrales. Fluuij, Gardamanis in medio ortus verſus aquilonem Oxo flu. adiungitur, Choas flu.

Digitized by Google

Torque-ſtenſis regio cuius fons in Parueto monte Indo admiſcetur. Regio (vt fertur) præter oleum omnia proferens quæ vitæ neceſſaria ſunt, quam Marcus Venetus regionē Torqueſtenſem videtur appellaſſe.

Caput. XXV. De Sacis & Scythis.

SAcæ vel Sacoſani genus hominum eſt ſagittariæ artis peritiſſimum, ſyluas lucoſq; inhabitans: nulla enim in eorum regiōe ſunt oppida: totaq; mōtibus cōtiguis circūcepta eſt. Nōnulli ſub Scythis comprahendunt. Pto. Sacarum regionē diſtribuit in Caratas ſeptentrionales, in Comaros, in Grinęos ſcythas Toornaſq; mediam incolentes regionē, in Ariſtes et Comedas vnde montes Comedorū occidentales: in Byltas auſtrales: in Maſſagetas oriētales, quibus Aſcatangas mons adiacet in grad. 133. la. 47. Sacæ quas optant ſponſas prius bello adipiſcuntur: qui ſi ibi vincantur perpetuæ ſeruituti addicti in cauernis latitant. *Scythia* Scythia omnis ſecundum Ptolemæū ab occaſu habet Rha fluuium terminum Sarmatiæ: a ſeptentrione terram incognitam: ab ortu Sericā regionē, cuius limes eſt linea per montes Caſios ſurſum deorſumq; ducta A meridie partim Hircanum mare Sogdioſq;, partim Sacas & Imaum montē. Plinius & alij etiam Sogdios, Margianos & Sacas ſub Scythis comprahendunt, atq; hi Imao monte eā ab India ſeparant, ea ſcilicet parte montis quæ in ortum occaſumq; diffunditur. *Scythia duplex* Altera Imai pars ſurſum deorſumq; tenſa Scythiā duplicē diſtinguit, intra Imaū et extra Imaū occidentalē & orientalē. Populi eius nullis cōſtant terminis, eo q; agros nō colūt neq; cōuenticula celebrent. Nominantur his fere noībus: Alani Scythæ, Suobeni & Alanorſi citra Alanum montē: Aſmani, Canodipſas regio, Erymni verſus Sarmatas: Mologeni, Samnitæ, Machetegi, Scymbi, Iaſtæ, Galactophagi comedentes lac medij: Aſiotæ, Noroſſi, Iaxartæ ad mare Hircanum: Anaræ, Aſcotancæ, Tectoſacę verſus Imaum montem. Atq; hi Scythiæ interioris ſunt, quæ tota hodie Tartaria magna vocatur, multūq; vltra Hyperboreos montes ad ſeptentrionem protenditur vbi multæ & ſyluæ & feræ. *Tartaria* qui reſtant in vlteriori Scythia ſunt Abij, hoc eſt, non iniqui Scythæ. Hippophagi, Hippopedes, Homobij. Caſſia regio quæ Caſſiam fiſtulam ferre dicitur, Achaſſa regio, Huius etiā fertur eſſe Tharſos regio cui præfuit Melchior magus. Item Arimaſpi qui (vt refert Pli.) vnum oculum in fronte tantum habent. Neoterici Mongaliſtæ

Digitized by Google

galiſtarum regionem appellant. Montes harum regionum ſunt: Rhymnici vnde Rhymnus flu. in mare Hircanum abit, in gra. 94 la. 56. Sunt præterea Alani montes, Noroſſus, Aſpaſij, Tapuri & Anaræi, omnes fere ortum ex Imao ſumentes. *Mongaliſtæ.*

Caput. XXVI. De India.

Tota regio Indiæ Indo fluuio ab occaſu, Sero flu. ab ortu: Imao, Emodijs, Sericiſq; montibus ab aquilone, deinde oceano includitur. Mediam autem Ganges flu. vel Phiſon qui e Paradiſo oriri dicitur diuidit: vnde duæ diſtinguũtur Indiæ Cis gangem & Citra Gangem. India intra Gangem populos continet multos & diuerſos cum noĩbus tum etiã moribus: quorũ qui ſtatim Indum ſequũtur Gymnoſophiſtæ magi vocantur, hi vt refert Pli. ab ortu ſolis ad occaſum vſq; immobilibus oculis ſolẽ intuentes perſtare poſſunt: Dardæ vel Daradæ inter amplexus Indi fluuij, apud quos formicas vulpium magnitudine aurum effodere fama eſt: Suaſtena regio: Lambatæ: Varſa regio: Patalena inter hoſtia Indi: Chatriæi: Pulindę: Agriophagi: Cicopletes qui vnicũ oculum in fronte habere perhibentur: Siraſtrena regio quæ nunc fere Cambaiæ attinet apud ſinum Canticolpum: Larica: deinde verſus auſtrum Arica & Viripyra regiones vbi noſtræ ætatis Geographi Narſingam latam regionem deſcribunt multorumq; aromatum fertilem. Item Cananoiæ regnum cũ oppido regio: Callecutium regnum et emporiũ famatiſſimum, nã eo omnis generis merces & mercatores ab omni orbis parte confluũt, præterea multa ferunt hæ regiones quæ aliunde petere non opus eſt. Sequitur in eodem quaſi tractu verſus meridiem Gutſchin regnum & Colum, quæ paulo latius in meridiem extenduntur, q̃ Ptolemæi deſcriptio habeat. Sequuntur verſus ortum Limyrica regio: Carei ad ſinum Colchicum: Pandiones Bragmanæ magi ſupra montẽ Betigum, qui eſt in gra. quaſi. 126. la. 20. Hinc tres fluuij Pſeudoſtomus, Baris & Solenis in mare Indicum defluunt. Sub eodẽ monte ſunt Ambaſtæ, Caſpiria regio, Soræ, Biolingæ: Adyſathri ad montem Adyſathrum qui eſt in gra. 132. la. 22. 30. Hinc Chaberus flu. in ſinum Argaricum vergit. Deinde apud montem Vxentũ qui habet gra. 140. la. 23. 30. Mandalæ, Dryllophyllitæ, Salaceni, Meſoli Aruarni ad littus oceani. Demum iuxta Gangis exitum Sabaræ quibus Adamas in copia creſcit. Item Cocconagæ & Gangari-

India intra Gangem.

Narſinga

Callecutium

Digitized by Google

garidæ hoſtijs Gangis circumfuſi quarum regio Orphir in ſacris literis dicitur. Adnumerant alij plures nationes tum monſtrorum tum aliorum diuerſo viuentium ritu, incerta tamen deſignatione: veluti Pygmæos, Ophiophagos qui ſerpentibus veſcuntur, Muſicanos, Aſtacenos, Schiopedes vno pede tãtæ (ſi credere fas eſt) magnitudinis, vt reſupini æſtum ſolis vmbra pedis vindicent, tãtæ tũ celeritatis vt leporem fugientem adſequi credantur. Feruntur & qui auerſas plantas habent digitos octonos. Cinocephali quorum capita canina ſunt. Aſtomi .i. ore carentes. Plura preterea diuerſaq́ animantiũ, herbarum, arborũ, cæterarumq́ rerũ genera ſcriptores hic cõminiſcuntur: eo ꝙ ob rarũ huius regionis aditũ, libere cuiuis quiduis effingere licitum ſit. Montes præcipui dicti ſunt & fluuij. Sunt præterea Apocapi & Poenæ deorũ in gra. lõ. 120. la. 25. Itẽ Vindius mons. 131. la. 27. Oriuntur hinc Namadus flu. & Nanagua qui Callecutium perluit: & Soas flu. qui ſe Indo admiſcet. Ex monte autem Vxento oriuntur tres fluuij Tyndis, Doſaron & Adamas, circa quem Adamas lapis gignitur.

Schiopodes

Cinocephali

Aſtomi.

Proxima eſt India extra Gangem quam maiorem appellant, regio non adeo culta atq́ illa interior, aut ſaltem nobis non tam exquiſita. Sunt autem ſecundum Ptolemæũ hæ regiones ſeu nationes, Gangang & Tacoræi proximi Sacis: Marundæ ſecundum Gangis tranſitum: Cirradia ad ſinum Gangeticum, in qua galli gallinacei barbati reperiuntur & implumes & lanuginoſi. Deinde ſecundum littoris tractum Aurea regio & Argentea, in q̃bus multa metalla reperiuntur. Eodem deinde ordine Beſyngiti humanæ carnis voratores. Hinc Aurea Cherſoneſus eſt, quæ nũc ab incolis Malacha putatur dici, vt referũt Portugallenſiũ nauigationes. Dicunt inſuper ꝙ regio ſit vrbibus in modum noſtratium ædificatis cõſita: quarum quę caput eſt Chnigapola dicitur, regia Sian. Hæc terra preter aurum & margaritas Reubarbarũ gignit arbore craſſa et putrida, nec ſine putredine odoris præſtantiam habente. Cum colligere eſt animus, turba hominũ noctu, præ timore leonum ac ferarum aliarum arborem conſcendit, odoreq́ Reubarbari vento perferẽte excipit: exorto dein ſole, omnes eam viã arripiunt quam noctu ventus indicauerat, meſſiq́ intendunt. quo autem vtuntur Reubarbaro lignũ eſt arboris. Sunt pręterea mediterranei Indaprathę, Aminachæ, & alij. Orientales demũ Cacobę, Ch

India maior.

Malacha

Reubarbarum.

bę, Chalcitis regio, Cudutæ & Sindi genus hoīm ferū, cutis adeo duræ vt ſagittis traijci nequeat.

Caput. XXVII. De Serica, Sinis, & regionibus orientalibus.

SErica regio ab occaſu Scythia, ab auſtro India terminatur: reliqua latera incognita etiam nunc exiſtunt. Incolæ ſericū ex arboribus depectunt, quod vermiculus Ser conficit, indeq; ortū nomen eſt. Pto. hos deſcribit populos. Anthropophagos, Garinæos ſeptentrionales: Sizyges, Damnas, Rhabbanæos, & Aſmiræam regionem in medio. Sequuntur deinde Iſſedones ingēs populus, qui parentū funera cantu alijſq; delitijs proſequuntur, corpora vero carnibus aliorum pecornm commiſcentes eſitant. Sūt præterea Aſpacaræ, Throani, Ottorocoræ, & Batæ incerto fere omnes loco, commercia aliorum fugientes, quas autem vendere volunt merces iuxta vias collocant, cumq; alijs cōmutant. Hinc Sinarum regio eſt, quā nunc Chynam magnam appellant, ab ortu ſolis Indiæ maioris poſt Serum fluuium. Huius rex potentiſſimus totius fere mundi celebratur, qui ne regium ſtemma alieno polluatur ſanguine ſororem in coniugem ſumit. Nulli ſe conſpicuum præbet. Palatium habet mirifice extructum, ſeptuplicíq; muro cō munitum: inter quemq; ambitum perpetuo vice mutata, decies milleni cuſtodes excubant. Principes immorigeros pelle exuit. Gens eſt candida ſic ſatis, quæ veſtibus menſaq; pro epulis ritu fere noſtro vtitur, legis chriſtianæ expers, crucem tamen Domini (ignota cauſa) magnifice veneratur. Deinde ſecundū littora verſus ortum nationes occurrunt margaritarum feraces Chienchij: Lechij autem mediterranea occupant, habentes regē qui. 20. regibus dominatur ſed regi Sinæ ſubiectum. Pto. Semanthinos mōtes eiuſdemq; nominis populum deſcribit. Item Spioras & Ambaſtas, fluuium Aſpitharam. quicquid præterea verſus ortū vltra 180. gradus longitudinis reſtat, non eſt claris ſcriptoribus celebratum, ideoq; tam incertum vt fidem vix auſim adhibere. Deſcribunt vero tales regiones ſeu prouincias. Chinchitalis prima eſt poſt Sericam regionē. Balor regio deinde quæ magna habet deſerta, Iudæi clauſi inter montana, Tangu, Cathay regiones potentiſſimę quibus magnus ille Caam præeſſe dicitur, Chayrā, Thebet, Cyamba, Mangi prouincia quæ omnes cū incertis limitibus

Sinarum regio

K nobis

nobis ſint tradita non adeo curandæ ſunt. Regnum vero Murſu ti, Var & Lac quæ longo protractu in meridiem deſcribunt ab Hiſpanis non eo modo ſunt inuenta, ſed eo fere ſitu inſulæ Molu cæ deſcribuntur. Hanc autē partē Indiam ſuperiorē vel orientalē appellamus in qua diuerſa hoīm inſtituta & mores comperiuntur volūtq; quoſdam ibi agere Chriſtianos alios ſylueſtres alios alio modo viuentes, fides horum penes autores eſto.

Cap. XXVIII. De inſulis maris Indici.

INcipiemus primū ab eo loco in quo paulo ante inſularū enar nartionem omiſeramus. Sunt ergo in ſinu Perſico iuxta Car maniā Sagdana in gra. 94. la. 23. 15. Vorochtha. 94. 20/25. 30. Cō tra Perſas Tabiana & Soptha, Itē Alexandria vel Aracia in gra. 90. la. 29. 30. Deinde in Indico oceano Carmina. 102. la. 18. Liba 103. 30/19. 0. Quæ Gedroſiæ adiacent Aſthæa, Codana, Bara ca, ignobiles ſunt inſulæ. Sequitur Scylana inſula magna & diues in qua etiā multa aromata creſcere fama eſt, habetq; montē excel ſum quē montē Adæ vocant. Putant enim incolæ in hoc monte Adamū pœnitentiā egiſſe, ſita eſt ſub gra. lon. 118. 30. la. 6. 40. Sequitur Taprabona inſula totius mundi maxima quæ nunc Sa motra dicitur, diues multarū rerum & potens, cuius rex ne regnū hæreditariū fiat liberis gignendis operam dare prohibetur. Pto. cam antea Simondi dictam fuiſſe tradit, tempore vero ſuo Salicā populoſq; cōmuni vocabulo Salas, præterea oēs vtriuſq; ſexus muliebribus ornamētis tectos incedere. Circum Taprabonam co hortes ſunt inſularū. 1378. numero, quarum tamen noīa extāt hæ ſunt: Nanigeris, Cory ad ſeptentrionalem plagā, Vangana & Ca nathra ad latus occidentale. Hinc facile crediderim Samothram eandem eſſe cū Taprabona de qua tamen multi plurimū dubitāt Secundum idem latus Egidion, Orneos, & Ammina. Monacha ſub Æquatore, Carcus, Philigus, Irena, Calandadrua polum An tarcticum ſupra ſuū hæmiſphæriū conſpicuū habent, Ad auſtra le latus Taprabonæ Arana, Baſſa Balaca, Alaba et Cumara. Ver ſus orientē Zaba ſub æquinoctiali, Zibala ſub primo parallelo ar ctico, Nagadeba ſub ſecundo, Suſuara ſub tertio fere. Sunt præte rea Maniolæ inſulæ decē duobus gradibus demiſſiores æqnocti ali, quarū incolæ anthropophagi feruntur, ibiq; lapis Herculeus naues quæ ferreis clauiculis cōpactæ ſunt detinere phibetur. Ex

Scylana

Samotra

Maniolæ

aduer-

Digitized by Google

aduerſo aureæ Cherſoneſi Baruſſæ, Sindæ, & Sabadicæ inſulæ ſitæ ſunt etiã anthropophagis occupatæ. Demũ Satyrorum inſulæ quarũ incolæ caudas habere phibentur quales Satyris tribuere cõſueuimus

Ca. XXIX. De inſulis nup inuentis.

HActenus parum aut nihil a Ptolemæi veterũq; autorũ veſtigijs digreſſi ſumus, ſed nunc cũ eo loco quo Pto. Cattigarã longe vltra Æquatorẽ prominentẽ deſcripſit, & deinde alij adnectentes regnũ Var Moabar & alia incerta fere ratione, nulla poſt frequentes vltra citraq; Æquatorẽ nauigationes terra continens inuenta fuerit, ſed inſularũ infinitus pene numerus: de earũ ſitu omiſſis veterum erroribus pauca ſubnectemus, quæquidẽ ex Maximiliani Tranſyluani viri laudatæ tũ honeſtatis ac probitatis, tũ etiã nõ mediocris eruditionis, epiſtola: deinde etiã ex pluribus Hiſpanorũ nauigationibus in epilogũ quaſi collegimus. Prima igitur occurrit Iaua maior cuius rex affiniũ inſularũ regibus dñatur, & ipſa in quatuor regna diuiſa, ſub gra. 165. la. 8. auſt. magna pars incolarũ anthropophagi ſunt. Iaua minor inſula eiuſdẽ longitudinis, la. 3. auſt. Porne inſula ſub lon. 167. la. 5. Hæc eadem Burne vel Burnea dicitur, tantæ eſt magnitudinis vt trimeſtri ſpatio vix obiri poſſit, Incolæ gentiles ſunt, iuſtitię tamẽ paciſq; atq; amicitiæ ſtrictiſſimi cultores, Ædes eorũ exiles ex ligno terraque conſtructæ, Vxores ducunt quot alere poſſunt, Panẽ ex oriza cõficiunt, Potũ liquor q̃ de conciſis palmarũ ramis exprimitur pręſtat, Argẽto viuo epoto morbum depellunt, ſanitatemq; tuentur, Margaritarũ ferax eſt inſ. nã aliquãdo ad oui gallinæ quantitatẽ repiri ferunt. Nõ longe hinc duæ inſulæ ſub lon. 180. fere gra. la. 8. Bibalon & Cimbaubon vbi crocodilos eſſe dicũt, & arborẽ cuius folia defluxa vita aſſumpta mouẽtur animantiũ modo. Puloã ficuũ fertilis lon. 179. la. 10. 30. Panilonga vel Panilongon Æthiopibus habitata lon. 181. la. 14. 20. Hoc tractu plures deinde ſunt inſulæ ſparſim in mari ſitæ, quarũ longitudines & latitudines incertæ etiã nũc exiſtunt, quarũ ſunt Baxbay, Cathigan, Bohol, Culon, Canghu. Subuth inſ. ſub lõ. 189. / . 10. 11. minutorũ. Huius multi proxima nauigatione fuerũt baptizati, alliciti miraculo quo quidã æger prorſus extenuatus et ab omni ſpe deſtitutus Chriſti noĩe fuit ſanitati reſtitutus. Truncus arboris palmis fere ſimilis eis pro pane eſt, Potus ex palmarum ramis conſciſſis exprimitur.

Iaua maior. *Iaua minor.* *Puloana* *Panilonga* *Subuth*

Digitized by Google

Maſſana Hinc ad auſtrum ſub la.9.gra.Maſſana inſula cuius incolæ aurū quod in copia habent pili faciunt,nam pro rebus vilibus & quiſquiliis multum ſæpe auri commutarunt. Gens eſt agilis multum, nuda natura tantum obtecta,fœminæ infra vmbilicum obuelantur capillis ad talum vſq;,eædem in cadauerū iuſtis faciendis miſerabiles luctus exercent,incumbentes cadaueri os ori manumq; manui applicando.

Mattan Mauthan aut Mattan ſub la.10.gra. non longe a Subuth. Huius incolæ bello multū valent nā fecit huius periculum Magellanus præfectus claſſis qui ibi cum multis ſocijs cecidit. Hinc verſus ortum & arctos plures ſunt inſulæ Zuluan,

Inuacana Buthuan,Calagan,& Inuacana diuites auri,omniq; genere aromatum quod noſtra ſuſpicit regio ſunt impletæ,medium oīm eſt ſub lon.195.la.10.

Gelolo Gelolo vel Syloli inſula ſub lon.190.la.2.eius incolæ id quod primum mane egredientibus ſeſe obtulerit ꝑ numine habent. Naſcuntur hic arundines pedali amplitudine aquā potioni per accommodam ferentes,hicq; fœminas vento concipere fabulantur. Ab hac verſus occaſum vltra citraq; Æquatorē

Moluccæ inſulæ exigua inter ſe diſtantia,ſub lon.186.gra.nobiles illæ inſulæ Moluccæ deſcribuntur,quarum beneficio totus pene orbis aromatibus impletur. Quinq; numerantur Thedore vel Tadore,Tarāte vel Taranatæ,Muthil,Mare,& Machian.

Tadore Tadore ſeptentrionalis eſt ad dimidium quaſi gradus, huic præeſt epiſcopus quadragenis ex conſuetudine fruens vxoribus. Tarante verſus antarcticum.40.minutis ab Æquatore diſcedit,Machian quindecim minutis,Muthil ſub Æquatore cōſiſtit.

Incolarum mores Incolæ Caphræ ſunt,hoc eſt, gentiles,admodum egentes,quandoquidem præter aromata nihil fere apud eos proueniat, latent tuguriolis multum demiſſis, deniq; vt ait Maximilianus Tranſ.omnia apud eos ſordida & humilia ſunt præter pacem,ocium,& aromata.

Arbor Gariophili Arbor gariofili quæ in his inſulis creſcit procera aſſurgit, craſſitudine medij hominis, ſenſim gracileſcens,ex medio autem ramuſculi latiuſcule effunduntur,folia ſpecie laurinorum. Gariofila autem quæ clauos ob ſimilitudinem vocamus extremis ramis coniuncta enaſcuntur. Creſcit præcipue in tribus inſulis Tarante,Tadore,& Machian.

Cinamomū Muthil cinamomum mittit,corticem ſcilicet arboris cuiuſdā ſurculoſæ ad ſolem arefactum & detoſtum.

Badam *Myriſtica nux.* Poſt has in auſtrum plures ſunt inſulæ quarū maxima Badam dicitur, hic myriſtica nux

naſci-

naſcitur gemino cooperta operimento, exterius ligneum eſt, alterum quod nucem complectitur tenuis membrana nos florem muſcatæ dicimus, ab Hiſpanis macis vocatur. Circa hāc duodecim ſunt inſulæ paruæ ſub lon.180.la.6.auſtra In his gingiber paſſim *Gingiber* prouenit, aliud ſponte aliud ſeminatum. Radix eſt cuiuſdam herbæ adſimilis ei quæ crocum producit. Ambuon inſ. ſub lon.187. *Ambuon* 30.la.6.auſt. huius incolæ anthropophagi ſunt. Buru ab illa ver- *Buru* ſus occaſum ſub lon.183.la.6.auſt. Tenetum in lon. eadem, la.3. gra.auſt. Sequuntur Laboan, Bachian, & Caphi pluresq́ꝫ paruæ inſulæ quas ob incertum ſitum omittimus: in vna harum Pygmæos degere fama eſt. Sullach anthropophagorum inſula ſub la.3. graduum auſtralium. Malua ſub lon.177.gra.la.8.30.auſt. Non *Sullach* longa hinc intercapedine (vt ferebant accolæ) homines degūt cubitales, aures tam vaſtas habentes, vt alteri pro ſtrato incumbentes altera ſeſe cooperiant. Timor inſula ſatis magna ſub lon.178. *Timor.* gra.la.13.auſt. Huius fœminæ inaurium ornamentis armilliſque vtuntur. Sandalum vbertim hic prouenit, quod ſolemni & rata lunæ curſus obſeruatione colligitur. Iacent in oceano verſus Americam inſulæ duæ latronum ſub æquinoctiali. Nomen dederūt *Inſulæ latronum* mores incolarum, qui furto & latrocinijs plurimum dediti ſunt. Gens inops & ſollers. Mulieres formoſæ admodum, longis nigriſq́ꝫ capillis, nudæ præter naturam, quam tenui membrana velut folio papiraceo obtegunt, Ædes ligneæ, conclauia lectoſq́ꝫ habent quibus paleam palmeam molliuſculam ſane ſubſternunt.

Nauiculas ex trunco excauato cum velis extructas, tanta arte regere norunt, vt volare videantur puppim proræ proramq́ꝫ puppi commutantes, ſingulæ ſingulos capiebant rectores. Demum ſunt *Infortunatæ* duæ inſulæ infortunatæ ſub lon.240.la.23.30.auſt. Dictę ſunt infortunatæ, quia cum Portugallenſium claſſis ad eas applicuiſſet, iamq́ꝫ fere omnes inedia confecti eſſent nihil rerum neceſſariarū ibi inuenerunt ſed deſertas viderunt. Si præterea reſtent inſulę (vt reſtant) quarum mentionem non fecimus, illę aut exiguæ ſunt aut propterea ꝙ nihil de earum ſitu certi conſtet omiſſę. Nec moueat animos Lectorum ſi fortaſſe longitudines & latitudines harum inſularum nonnihil ab aliorum traditione diſcrepent. Supputauimus enim longitudines ab occaſu in ortum, alij contrario ordine procedunt. Latitudinem ſecundum medium inſularum ſumpſi-

mus, quam nonnulli ad locum tantum applicationis referunt.

Caput. XXX. De America.

AMerica ab inuentore Americo Veſputio nomen habet, alij Breſiliam vocant, quæ an continens an inſula ſit necdum ſatis conſtat. Incolæ qui propius Æquatorem conſiſtunt Canibales vocantur atrociſſimum genus anthropophagorum. Vicinas enim nationes dira infeſtant perſecutione, & quoſcunque capiunt in ſuam regionem adducunt. Maſculos autem ſtatim occidunt, & comedunt carnes toſtas aut aliter coctas, aut exectis teſtibus mactandos alunt, fœminas ſeruitijs addicunt, nudi penitus incedunt. Qui deinde ſequuntur vltra Tropicũ Capricorni, mitiores ſunt, numinis vice nihil colunt, lege tantum & inſtinctu naturæ viuunt, viri fœminæque nudi agunt, niſi ex plumis pſitacorũ quaſi pallium longo poſt tergus relicto cyrmate conficerent. Tori maritalis illibatam fidem ſeruant. Labia, aures, genitaliaque perfoſſa lapidibus precioſis ornant foras eminentibus. Omni genere fere metalli carent, ideoque tela oſſe muniũt, lignaque pro ſcaphis lapidea ſecuri excauant. Sagittatores peritiſſimi, natatores expertiſſimi, & curſu admodum veloces exiſtunt. Regio Breſilia aut terra Papagalli vocatur. Propius ad polum antarcticum circa la. 48. gra. alia gens eſt curſu tam celeri vt equũ curſu vincere poſſe videatur. Gygantes non iniuria dixerim cum Luſitanorum vix aliquis eos æquarit qua medij cinguntur. Vagi ſunt, in tuguriolis latitantes eoſque ſecum tranſportantes. Pauperes ſunt nihilque eorũ terra precioſi producit. Integuntur pellibus ferinis belle conſutis, arcus ingentes telaque ſecum deferunt, capillos in modum monachorum detonſos habent, obſtructos funiculo lanugineo, ad quẽ venaturi tela connectunt, cum animã agunt morituri magnus numerus ſpirituum malignorũ ſeſe illis oſtendit, ea figura qua apud nos pinguntur. Pars iam dicta Portugallenſium nauigationibus luſtrata eſt, qui vltra hanc tranſierunt ad inſulas Moluccas. Altera vero pars quæ ab Æquatore verſus ſeptentrionem protenditur ea quotidie per Caſtellanos & luſtratur & inhabitatur. Sunt autẽ tales regiones, Parias regio, Cutana, Dariena, cuius vna pars tam arcta eſt, exedẽtibus vtrinque oceani fluctibus, vt quatuor tantum miliaria contineat, hinc oceanus occidẽtalis eſt, illinc Eous. Gentes harum licet religionis Chriſtianæ ignaræ ſint, legibus tamen

Canibales.

Breſilia.

Parias

Dariena

& vi-

& viuendi inſtitutis vtuntur, ſacra faciunt ſuo ritu, alij penitus nulla, vt ſunt qui Pariam regionem incolunt, in lectis penſilibus dormiunt, domus ſimiles noſtris tintinabulis aut campanis extru unt, aurum gemmaſq; in copia habent. Quæ deinde ſequũtur regiones terra Florida & Bacalearum regio, non adeo ſunt luſtratę niſi ſecundum littus, Sunt hic regiones feraciſſimę auri oĩmq; animantium, campi amœniſſimi, montes excelſi, & fluuij placidiſſimi, ciuitates & turres & domus adfabre conſtructæ, adeo vt noſtra Europa non multo inferior habeatur hæc pars. Populi ſunt affabiles & contractus non fugientes, plures eorum ichthiophagi ſunt, alij ophiophagi. Inter omnia tamen oppida nullum præſtantius in his regionibus aut maius eo quod Temiſtelan appellant, ſecundum noſtram deſcriptionem fere ſub Tropico Capricorni ſitum, lociq; natura munitum. Eſt enim ſitũ in lacu maximo, pontibus innumeris vndequaq; egredientibus, Ædificijs cum Dedali ſtructuris conferendis ornatum. Incolæ ſcribere norunt & legere Hanc partem terræ multi Aſiæ adnectunt dicuntq; continentem eſſe, ſed horum ratio nulla eſt, igitur neq; temere aſſentiendum puto, Ego cum ex nauigationibus Hiſpanorum & aliorum poſſem multa adducere qbus huius deſcriptionis incommoditatẽ oſtenderem, adducam tantum vnum argumentum, ne videar omnino fruſtra huic opinioni reclamare: Marcus Venetus qui omnes regiones Indiæ orientalis luſtrauit, ibiq; ad annos plures habitauit, ſcribit lib. 3. ſe per regionem Mangi ad oceanum vſq; perueniſſe, ibiq; nauem conſcendiſſe, & per Garbinum (qui eſt inter meridiẽ & zephyrum) ad Cyambã nauigaſſe miliaribus italicis. 1500. A Cyamba delatus eſt deinde miliaribus totidem ad Iauam maiorẽ inſulam verſus auſtrum fere. Quonam pacto poſſet quiſpiam ex terræ nouæ latere orientali, cum per eam tranſitus non ſit, verſus meridiem ad Iauam maiorem nauigio proficiſci? cum hæc inſula nunc obſeruata ſit apud Indiam. At ego rem incertam experientiæ & Lectorum iuditio committo. Florida

Ca. XXXI. De inſulis apud Americam.

HIſpaniola inſula ſub lon. 306. la. 22. graduum, admodũ culta, vrbibuſq; conſita eſt, nã eius magnam partẽ nunc Hiſpani incolunt, q auri fodinas poſſident, in eiſq; operarios ſuo regi alunt, naſcitur enim aurũ et in montibus et in fluuijs: ijdem agros

Digitized by Google

colunt,ſemina iactant & ciuitates more ſuo ędificant. Inſulani nudi fere incedunt,panē ex radice quadam conficiunt,aurū auribus naribuſcꝫ ſuſpendunt. Mittit etiā hæc inſula lignū Guaiacū, quo noſtri tanq̄ remedio præſentiſſimo aduerſus morbū gallicū vtuntur.

Iſabella Iſabella Cuba vel Ferdinandina ſub lon.193.gra.la.23. & ſemis longe in ortū occaſumcꝫ diffuſa,moribus ſuperiori haud diſſimilis,ferro caret ſed eius vſum lapis pellucidus ſupplet.

Iucatana Iucatana ſub lon.281.gra.la.20. Incolæ benigni ſunt & cōmercia nō fugientes,veſtes ex gonſapio diuerſimode tincto conficiūt,Fœminæ ab vmbilico deorſum integuntur,tanta verecūdia vt vitio detur ſi pede aut crure diſcoopto ꝓceſſerint. Huic proxima eſt verſus ortum

Cozumella Cozumella inſula eiuſdem ritus ac inſtituti cum præcedenti inſula.

Sacrificiorum Ab eadē Iucatana. 100. quaſi miliaribus hiſpanicis in occaſum tres ſunt inſulæ Sacrificiorū. Nomen indidit ritus nephandus inſulanorū,quippe q marmoreis ſuis deis proles ſuas immolant,primū pectore aperto cor eruūt,eiuſcꝫ ſanguinē labijs deorum ſuorū illinunt,exta igni iniecta comburunt: alioqui gens ſatis familiaris & benigna,habent lon.268.la.23.gra.

Iamaica. Iamaicā inſ. ſub lon.295.la.15.30. Inſulani adiacentibus ſimiles ſunt in moribus & vitæ inſtitutis. Eſt itē infinitus fere numerus inſularum in lon.315.la.12.ex quibus ſunt Dominica,Guadalupa,Sanctæ crucis,quarū incolæ Canibales ſunt,de quorū moribus ſupra mentionē fecimus. In lon.rurſus.340.gra.la.38. Gracioſa Ternera, S. Michaelis,Fatalis & S.Mariæ. Inſula viridis quæ alijs Braſil dicitur in lon.354.la.51. Denicꝫ vt ſemel finiā,tantus eſt in hoc oceano numerus inſularū,vt ſi oīm deſcriptiones & mores proſequi animus eſſet,libellus in magnum volumen excreſceret. Verum ſi quiſpiā eſt q latiorē harū rerum enarrationē cupiat, alios conſulat nobis ſatis viſum fuit præcipuas tantū mūdi partes breuibus verbis(vt principijs artiū opus eſt)indicare. Necꝫ enim oēm Coſmographiæ,totiuſcꝫ orbis deſcriptionē ad vnguē deliniare præſentis fuit inſtituti,ſed tantū maiores orbis partes confuſo ordine veluti pictores qui primum imaginē lineis exterioribus & principalioribus exprimunt,quales ſunt capitis,colli,brachiorum,ventris & crurium, poſtea exactiora & minutiora ceu oculos, os, labra, ſinguloſcꝫ articulos producturi.

TABEL-

TABELLA CIVITATVM aliquot principalium.

¶ Hiſpaniæ ciuitates.
Compoſtella lon.6.0.44.20
Portogalla.5.48/41.35
Liſibona vel Vlyxbona vel
Olioſippo.5.10/39.38.
Corduba.8.0.37.50.
Iſpalis.6.36.37.0.
Toletum 10/39.56.
Salmantica 8.32.40.15
Cæſar auguſta 16.la.41.
Barſalonia 10.0.41.35.

¶ Galliæ ciuitates
Burdigala 18.30.la.46.0
Rodes 24.0.45.15
Nantes 19.5.48.12.
Aurelia 22.35.47.13
Turonia 20.55.47.30.
Rothomagus 21.15.49.0.
Bizantium 28.20.47.36.
Lugdunum 24/45.10.
Vienna 24.15.44.48.
Pariſius 23.20.47.55.
Geneuora 28.16.45.52.
Maſſilia 25.15.43.6.
Monſpeſſulanus 24.56.43.5.
Toloſa 21.15.43.30.
Gandauum 26.8.51.24
Brugis 25.6.51.30.
Callas 23.0.51.44.
Valencines 26.29.50.10
Mittelburgum 25.26.51.50.
Antuerpia nobiliſſimũ totius germanię emporiũ.26.36 51.28
Louanium 27.8.50.58.
Machilinia 26.50.51.12
Bruxella 26.42.51.0.
Traiectum 27.22.52.30.
Amſterdama 27.34.52.40.
Groninga 29.24.53.16.
Suollis 28.38.52.47.
Geldere 29.2.51.42.
Cleuia 29.35.51.58.
Iuliacum 29.15.51.5.
Aquiſgranum 28,52.51.5.
Leodium 28/50.51.
Dauentria 28.44.52.30.
Colonia 29/51.0.
Moguntia 30.32.50.8.
Argentina 30.4.48.45.
Baſilea 29.50.47.40.
Conſtantia 30.30.47.30.
Treueris 28.0.49.55.
Anglia 20.30.55.40.
Scotia 27.la.59.
Dania 36.la.57.
Lubecum 36/54.48.
Dantiſcum 46.la.55.
Mons regius 48.36.54.17.
Brunſuiga 32.30.52.34.
Luneburgum 35/54.0.
Erfordia 34.la.51.10.
Ingelſtadium 33.la.49.
Lips 34.30.la.51.
Nurenberga 33/49.24.
Ratisbona 33.30.49.10.
Vlma 32.la.47.22.
Auguſta 33.la.48.15.
Praga 37.30.la.50.4.

Vræ

Digitized by Google

Vratiſlauia 42.la.51.
Cracouia 46.la.51.
Caſchouia 46.la.50.
Buda 44.30.la.46.
Segina 39.la.44.45.
Vienna Pānoniæ 37.45.la.48
Patauia 34.30.la.48.
Saltzeburgum 35.la48.
Iudeburgum 35.la.47.
Villachum 35.15.46.23.
Brixia 34.la.46.6.
Mantua 32.la.44.28.
Cremona 31/44.42.
Venetiæ 34.30.44.50.
Ancona 35.40.43.42.
Roma 36.20.41.50.
Brunduſium 42.30.39.40.
Neapolis 40.10.la.41.
Florentia 34.30.43.4
Mediolanum 32.la.44.30.
Taurinum 31.30.la.43.
Genua 30.30.43.50.
Bononia 33.5.43.54.
Chilia 54.30.45.45.
Andrianopolis 52.30.42.45.
Stridona 43.30.44.30.
Dirachium 45.0.40.55.
Conſtantinopolis 55.30/43.
Philippis 50.30.41.40.
Theſſalonica 49.50.40.20.

Ambratia 48.0.38.20.
Anticyra 50.30.37.30.
Corinthus 51.15.36.55.

¶ Aphricæ ciuitates

Tingis 6.30/35.30.
Feſſa 5.30.la.34.40.
Ciſſa 19.45.32.50.
Hippon 30.30.32.15.
Cartago 34.40.32.40.
Melita 38.45.34.
Cyrenæ 50.0.31.15.
Alexandria 60.30.31.0.
Bubalis nūc Chayrū 63/30.15.
Moſylium 79.30.9.0.

¶ Aſiæ.

Nicomedia 57.30.42.30
Cæſarea 56.40.41.40.
Ilium 55.50.41.0.
Epheſus 57.40.37.40.
Patera 60.30.36.5.
Nogardia 66.la.62.
Anthiochia 70.15.37.20.
Damaſcus 69.0.33.0.
Cæſarea Stratonis 66.15.32.30.
Hieroſolyma 66.0.31.40.
Edeſſa 72.30.37.30.
Babylon 79.0.35.0.
Niniue 78.0.36.40.
Mecha 71.45.22.0.

Finis.

Erratula.

A 4 fa.2.verſu.7.lege μυγωὲς & σθίνε. E.4.fa.2.verſu.35.Batinos. F.2.fa.1.verſu.33.Falſter. F.4.fa.2.verſu.30.Eridanus E.1.fa.1.in margine peruenerítis, lege peruenerit.